

Kehtna valla üldplaneeringu avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamused

Jrk nr	Arvamuse esitaja / kirja laekumise kuupäev ja nr	Arvamus	Valla seisukoht
1.	Evecon OÜ 30.05.2022 7-6/2020/220-115	<p>Esitame käimasoleva Kehtna valla üldplaneeringu menetlusse ettepaneku sooviga muuta tuuleala T4 loode piiri selliselt, et tuuleala piir hakkaks paiknema Kinksu (29202:005:0085) kinnistust 1000m asemel 750m kaugusel.</p> <p>Evecon OÜ on teadlik, et tuuleala piiri muutmine alade eelvaliku etapis ei anna arendajale õigust tuulikute püstitamiseks ning kõik täpsemad uuringud, mis selgitavad välja tuulikute paigaldamise võimalikkuse, viiakse läbi detailse lahenduse faasis (müra, varjutus, mõju lindudele jne...).</p> <p>Allkirjastatud maaomaniku nõusolek ja asendiplaan manuses.</p>	Arvestatakse osaliselt. Tuleb arvestada, et T4 piirkonnas on ka teisi olemasolevaid elamuid, millele jääb kehtima 1000 m puhver. Ala suurendamise ettepanekut saab seega arvestada osaliselt.
2.	Evecon OÜ 10.06.2022 Nr 7-6/2020/220-118	<p>Esitame käimasoleva Kehtna valla üldplaneeringu menetlusse ettepaneku sooviga muuta tuuleala T4 piiri selliselt, et tuuleala piir hakkaks paiknema Kokamardi (29202:004:0911) kinnistust 1000m asemel 700m kaugusel.</p> <p>Evecon OÜ on teadlik, et tuuleala piiri muutmine alade eelvaliku etapis ei anna arendajale õigust tuulikute püstitamiseks ning kõik täpsemad uuringud, mis selgitavad välja tuulikute paigaldamise võimalikkuse, viiakse läbi detailse lahenduse faasis.</p> <p>Allkirjastatud maaomaniku nõusolek ja asendiplaan manuses.</p>	Arvestatakse osaliselt. Tuleb arvestada, et T4 piirkonnas on ka teisi olemasolevaid elamuid, millele jääb kehtima 1000 m puhver. Ala suurendamise ettepanekut saab seega arvestada osaliselt.
3.	Rapla vald Cerly-Marko Järvela vallaarhitekt 14.06.2022 Nr 7-6/2020/220-120	<p>Tere</p> <p>Helistas Karmel Jõesoo Raikküla mõisast (http://www.raikkylamois.ee/) ja palus kõigile otsustajatele väga südamele panna veelkord tõsiselt kaaluda tuulegeneraatoritega seotud mõjusid. Tuulegeneraatorid aitavad meil küll energianälga kustutada, kuid tõmbavad kriipsu peale paljudele teistele majandusharudele. Praegu koostatavas Kehtna valla üldplaneeringus on tuuleala kavandatud veidi enam kui 2 km kaugusele Raikküla mõisast. Kõrged tuulikud jäävad tõenäoliselt mõisaansambli foonil näha ja nullivad mõisaomanike aastatepikkuse töö, kuna tuulikute alla ei soovi enam keegi puhkama, rahu nautima või konverentsi pidama tulla. Raikküla mõis teeb ettepaneku üldplaneeringus välistada tuuleenergeetika arendusalad 5 km raadiuses olulisematest mõisaansamblistest.</p> <p>Küsimus on kindlasti aktuaalne ka teiste meie mõisaansamblite puhul. Meie kant on mõisade poolest rikas.</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata ÜP täpsusastmes.</p> <p>Mõju mõisatele sõltub suuresti sellest, kas mõisale või mõisa juurest avanevaid olulisi vaateid tuulepark muudab. Kuna Eesti mõisaid ümbritsevad sageli mõisapargid (sh Raikküla mõisa), siis ei saa vaadete muutust hinnata ainult kauguse põhjal, vaid see eeldab nähtavusanalüüsi ja</p>

		Ettepaneku võib registreerida üldplaneeringule esitatud ettepanekuna.	visualiseeringute koostamist, mis on tuulepargi DP KSH tasemel hinnatav (ÜP seab ka vastava tingimuse).
4.	Margus Jaanson 14.06.2022 Nr 7-6/2020/220-121	<u>(Vt eelmist arvamust, järg sellele)</u> Eks see teema on vaja selgeks rääkida, kuid ma ei arva, et ükskõik milline kodu või majapidamine vähem tähtis on, kui üks mõisamajapidamine.	Vt vastus p 3
5.	Ivo Lambing Raikküla mõis 14.06.2022 Nr 7-6/2020/220-122	<u>(Vt Margus Jaanson arvamust)</u> Suur tänu Margus Jaansonile arvamuse eest. Raikküla mõisa ja ka paljude teiste Raplamaa mõisate puhul on tegemist äärmiselt suurte turismipotentsiaaliga objektidega, mis tooksid maakonda hinnanguliselt kümneid miljoneid eurosid. https://majandus.goodnews.ee/uuring-i-eksperdid-linnused-ja-moisad-voiksid-tuua-eesti-maakohtadesse-aastas-ule-100-miljoni-euro-turismiraha/ Kui palju toovad Rapla vallale raha sisse Kehtna tuulikud, mis asuvad u. 2 km kaugusel kõrge turismipotentsiaaliga esindusmõisatest? Kui vaatame Eestis ringi, siis igal pool on mõisad piirkondade turismi arengu mootorid. Tuuleparkide rajamisega mõisatele liiga lähedale võetakse neilt võimalus seda potentsiaali realiseerida. Veelgi enam, uuringud näitavad, et tuulepargid mõjuvad negatiivselt piirkonna turismile.	Vt vastus p 3
6.	Kuuno Ahlberg 14.06.2022 Nr 7-6/2020/220-123	<u>(Vt Margus Jaanson arvamust)</u> Täiesti nõus Margus Jaansoniga,...ükski väikemajapidamine või turismitalu ei ole vähemoluline, kui mõisamajapidamine. Kui on reeglid, siis ei ole siin kohe mõistlik hakata tegema erisusi. Seda enam, et arutlusel olev kuni kilomeetrine puhvertsoon on ilmselt piisav. Siin tuleks jälgida ja välja töötada ka mehhanism, et mitte iseenda võttest selili lennata ja mõttetu takistusi luua, kui kokkuleppel on soov tuulikut sellest piiranguvööndist lähemale rajada.	Vt vastus p 3
7.	Alar Mutli 14.06.2022 Nr 7-6/2020/220-124	Ei julgeks siiski väiketalu, turismitalu ja mõisakompleksi ühte patta panna. Mitte et üks oleks teisest rohkem- või vähem oluline, aga elamuarendus ja turismisektori arendus on oma olemuselt täiesti erinevad. Lisaks veel maksud, töökohad jne. Mõistlik oleks käsitleda Ivo Lambingu küsimuse püstitust üldplaneeringule tehtud ettepanekuna ja arutada seda üldises korras.	Vt vastus p 3
8.	Karmel Jõesoo MTÜ Raikküla Mõis 16.06.2022 Nr 7-6/2020/220-125	MTÜ Raikküla Mõis esitas oma ettepaneku Kehtna tuuleparkide kohta nii Kehtna kui ka Rapla vallavalitsustele 28. jaanuaril 2022. a. (manuses on see dokument). Kokkuvõtlikult:	Ettepanekuga välistada tuuleenergeetika arendusalad 5 km raadiuses mõisaansamblitest ei arvestata Kehtna valla üldplaneeringu raames.

	<ul style="list-style-type: none"> • Raikküla valla üldplaneeringus on nimetatud „Raikküla mõisakompleksi rekreatiivse väärtusega piirkonnaks“ ja seda, et „pidevalt tuleb tähelepanu all hoida rekreatiivsete tegurite väärtustamist (säilimist, kaitset, eksponeerimist)“. <p>Raikküla mõisa tähtsust ja avalikku huvi on kajastatud paljudes Raplamaa arengudokumentides, nagu Rapla valla arengukava aastateks 2018-2025, Raplamaa arengustrateegia 2035+ ja mujal.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MTÜ Raikküla Mõis on avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing, mille eesmärgiks on Raikküla mõisa arendamine. Aastas külastab Raikküla mõisa umbes 9000 inimest. Raikküla mõisa on aastate jooksul korduvalt tunnustatud avalikkusele suunatud tegevuste eest nii piirkondlikul kui üleriiklikul tasandil. • Raikküla mõisas on palju avalikkuse suunatud tegevusi – vt. www.raikkylamois.ee ning kastellihoone saalis toimuvad juba aastaid suuremad rahvaüritused, avalikkusele on avatud park. Raikküla mõisa ajalugu on seotud maailmakuulsate isikutega, nagu perekond Keyserlingid, Johann Sebastian Bach, Otto von Bismarck, Charles Darwin jt. Seega on tegemist kultuuriajaloolise paigaga, mille tähtsus on ülemaailmne. • Kehtna valla üldplaneeringu dokumendis on kirjas, et „Selgetes ilmastikuoludes ja avatud vaatekoridoride korral võib tuulepark olla nähtav u kuni 35 km kaugusele“, oleme seisukohal, et elamualade puhver 1000 meetrit on liiga väike. Kuna Raikküla mõisa lähedale on planeeringu järgi võimalik rajada üle 150 m kõrguseid tuulikuid, siis tegelik vajalik minimaalne puhver ajas vaid kasvab koos tootmises olevate tuulikute mõõtmete pideva kasvuga. <p>Uue keskkonnatasude seaduse muudatusega arvestatakse tuulepargi mõjualaks kuni 3 km, selle raadiuses hakkaks maismaa tuulikupidajatelt hüvitist saama seal elavad inimesed. Kes ja kuidas kompenseerib Raplamaale saamata jääva turismitulu nende inimeste eest, kes loobuvad mõisate külastustest tuulikuparkide tõttu? Arvesse tuleb võtta, et tervel piirkonnal oleks palju rohkem võita Raikküla mõisast, kui turismi potentsiaalselt üle-eestilisest tõmbekeskusest, mis uuringute järgi võiks tuua maakonna inimestele aastas miljoneid eurosid lisatulu (Raplamaa Sõnumid, 1.06.2022 artikkel „Raplamaa otsib turismivaldkonnas sobivaid partnereid“). Euroopa praktikas on kultuuripärandi puhul teada, et iga avaliku sektori investeeritud euro panustab mitmekordselt tagasi kohalikku majandusse, näiteks Prantsusmaal toob avaliku sektori 1 euro kultuuripärandisse, hinnanguliselt tagasi 8 eurot kohalikku majandusse. Dokumendis „European Heritage Alliance Manifesto“ https://www.europeanostrea.org/wp-content/uploads/2020/07/2020_EE_-EUROPEAN_HERITAGE_ALLIANCE_MANIFESTO.pdf on kirjas, et kultuuripärandisse investeerimine tähendab investeerimist ka rahva tervisesse, heaolusse ja inimeste elukvaliteedi</p>	<p>Mõju mõisatele (sh turismitulu võimalik vähenemine tuulikute põhjustatava visuaalse mõju tõttu) sõltub suuresti sellest, kas mõisale või mõisa juurest avanevaid olulisi vaateid tuulepark muudab. Kuna Eesti mõisaid ümbritsevad sageli mõisapargid (sh Raikküla mõisa), siis ei saa vaadete muutust hinnata ainult kauguse põhjal, vaid see eeldab nähtavusanalüüsi ja visualiseeringute koostamist, mis on tuulepargi DP KSH tasemel hinnatav.</p> <p>ÜP seab tuuleparkide kavandamise järgmisele tasemele (DP) ja keskkonnamõju strateegilisele hindamisele (KSH) ka vastava tingimuse, kus tuuleparkide kavandamisel tuleb koostada/analüüsida:</p> <p><i>Visuaalse mõju hinnang (sh fotomontaažid vms illustreerivad materjalid, tuulikute nähtavusanalüüs), mõju maastikupildile, sh väärtuslikele maastikele, vaadetele, riiklikule ja kohalikule kultuuripärandile.</i></p>
--	--	---

		<p>parandamise. Uuringud kinnitavad, et just nimelt mõisad huvitavad külastajaid Eestis ka kõige rohkem, vt. dokument „Pärandturism Eestis: potentsiaal ja arenguvõimalused“, 2021 https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2021/04/Paranditurism-Eestis-2021.pdf</p> <p>Kokkuvõtlikult - Kehtna valla tuulepargi „T3“ rajamine Raikküla mõisale liiga lähedale mõjub äärmiselt kahjulikult mõisale kui avalikus kasutuses olevale kõrge rekreatiivse väärtusega piirkonnale. Tuulepargi rajamise plaan ei ole vastutustundlik potentsiaalses rahvusvahelise tähtsusega turismi piirkonnas. Riiklikesse kultuuriväärtustesse investeerimine muutub mõttetuks, külastajad ei tule rikutud mõisamiljöösse tuulikute lähedusse puhkama. Miks soovitakse loobuda turismi potentsiaalsetest miljonitest Raplamaale? Kes kompenseerib tuulepargi rajamisel Raikküla mõisale saamata jääva turismitulud?</p> <p>Palume arvesse võtta ülaltoodut ja täiendada Kehtna üldplaneeringut nii, nagu 13. juunil Cerly-Marko Järvela kirjutas - väljastada tuuleenergeetika arendusala 5 km raadiuses olulisematest mõisaansamblistest.</p>	
9.	<p>Evecon OÜ 16.06.2022 Nr 7-6/2020/220-127</p>	<p>Esitame käimasoleva Kehtna valla üldplaneeringu menetlusse ettepaneku sooviga muuta tuuleala T4 piiri selliselt, et tuuleala piir hakkaks paiknema Arsikõnnu (29202:005:0470) kinnistust 1000 m asemel 800 m kaugusel.</p> <p>Evecon OÜ on teadlik, et tuuleala piiri muutmine alade eelvaliku etapis ei anna arendajale õigust tuulikute püstitamiseks ning kõik täpsemad uuringud, mis selgitavad välja tuulikute paigaldamise võimalikkuse, viiakse läbi detailse lahenduse faasis.</p> <p>Allkirjastatud maaomaniku nõusolek manuses.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse osaliselt.</p> <p>Antud tuuleala piirkonna puhul mõjutab määratud perspektiivse ala suurus lisaks elamuala puhvrile ka Ahelkõnnu metsise püsielupaiga puhver. Ala suurendamise ettepanekut saab seega arvestada osaliselt.</p>
10.	<p>Evecon OÜ 20.06.2022 Nr 7-6/2020/220-128</p>	<p>SELGITUSTAOTLUS</p> <p>Euroopa Liit on võtnud aastaks 2030 kohustuse vähendada kasvuhoonegaaside heitkogust võrreldes 1990 aastaga 40% võrra ja toota 27% energiast taastuvatest energiaallikatest. Eesti riik on seadnud eesmärgiks aastaks 2030 vähendada kasvuhoonegaaside koguheidet võrreldes 1990 aastaga 70% Perspektiivseimateks taastuvenergia allikateks on Eestis peetud biomassi ja tuult. Tuuleenergia tootmine maismaal on kliimaeesmärkide saavutamisel kõige reaalsemaks lahenduseks. Eesti Energiamaajanduse arengukava aastani 2030 sätestab ühe olulisema tegevusena elektrienergia tootmise valdkonnas uute tuuleparkide rajamise. Arengukava näeb, et tuuleenergia võib aastal 2050 katta riigi elektritarbimise vajadusest kolmandiku. 2022 aasta seisuga on sarnase territooriumiga riigis Taani rajatud enam kui 5 500 tuulikut, Eestis on rajatud tuulikud 145.</p> <p>Evecon OÜ on Eesti kapitalil põhinev taastuvenergia ettevõtte, mis on 2022 aastaks Eestis rajanud ca 40MW päikeseelektrijaamu kokku ca 100ha maa-alale. Täiendavalt oleme alustanud</p>	

	<p>tuuleparkide arendamise planeerimist.</p> <p>Kehtna vald näeb üldplaneeringuga ette viis potentsiaalset tuulikupargi ala, milles planeeritavad tuulikud ei tohi paikneda avalikult kasutatavale teele lähemale kui 1,5 kordne tuuliku kogukõrgus meetrites. Võttes eelpooltoodud arvesse on Kehtna valla üldplaneeringus ette nähtud tuuliku minimaalne kaugus mistahes avalikust teest vähemalt 300 m. Käesolevaga leiame, et toodud piirangud kitsendavad oluliselt tuuleenergia arendamise võimalusi ning põhjustavad lisaks täiendavat keerukust ebavajalike juurdepääsuteede rajamise näol.</p> <p>Evecon on seoses maismaa tuuleparkide rajamisega pöördunud Transpordiameti ja ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti poole, et täpsustada nõudeid tuulikute rajamisel teede äärde ning teede lähedusse. Oleme saanud järgmised vastused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tuuliku rajamine tee äärde tuleb kooskõlastada tee omanikuga. Riigiteede puhul on selleks Transpordiamet ning kohaliku tee puhul kohaliku omavalitsusega (Lisa 1: TTJA vastus 09.06.2022 nr 16-1/22-06300-002) ehk tee kaitsevöönd on lähtuvalt Ehitusseadustikus (EHS) §71 tuginedes 10-50m sõltuvalt tee liigist ning kasutusotstarbest. 2. Transpordiamet on palunud kohalikel omavalitsustel riigiteede osas arvestada piirangutega, mis määravad vähimaks võimalikuks kauguseks $1,5x(H+D)$ (H= tuuliku masti kõrgus, D= rootori e. tiiviku diameeter). (Lisa 2: Transpordiameti vastus 02.06.2022 nr 7.1-2/22/10510-2. Antud piirangud kehtivad vaid riigiteedele, milles on võimalik teha erisusi lähtudes põhjendatud riskianalüüsist. <p>Lähtudes eeltoodust palub Evecon OÜ Kehtna Vallavalitsusel selgitada tuulikute püstitamise nõudeid Kehtna valla kohalike teede läheduses, peamiselt tuuliku minimaalset kaugust tee välimisest servast võttes arvesse järgmiseid seisukohtasid:</p> <p>Evecon OÜ leiab, et kohalikel teedel ei ole otstarbekas kasutada Transpordiameti pakutud ja Kehtna valla üldplaneeringus pakutud arvutusvalemit, sest kohalikud teed on enamasti oluliselt madalama liiklustihendusega kui riigimaanteed ning iga planeeritava tuuliku riskianalüüs on sõltuvalt tee liigist erinevad. Lisa 3 on toodud näide kohalikust teest, mille lähedusse on arendajal huvi paigaldada tuulik ning kus riskitase on kindlasti erinev riigimaanteest seetõttu ei ole otstarbekas viia tuuliku vundamenti teest kuni 450m kaugusele kuivõrd 30-50 m kaugus on sobiv. Täiendavalt tuleks arvesse võtta, et tuuleparkide rajamine eeldab arendajalt ka teevõrgustiku parandamist ja juurdepääsuteede ehitamist tuulikuteni. Kui tuulikuid lubatakse rajada väiksematele ja madalama liiklustihendusega kohalikele teedele lähemale kui Transpordiameti kirjeldatud arvutusvalemis kulutatakse teede rajamiseks vähem ressursse ning kasutatakse olemasolevaid teeressursse, mis annab kohalikele omavalitsusele võimaluse seada tuuleparkide arendajale ja operaatorile ootuseid olemasolevate tuuleparkidega seotud teetrasside korrashoiuks.</p> <p>Evecon OÜ leiab, et kohalikud omavalitsused võiksid tugineda rohkem TTJA ning Ehitusseadustikus sätestatule ning kasutada kohalike teede puhul diskretsiooniõigust planeeritavate tuulikute kauguse määramisel. Tuginedes TTJA ja Transpordiameti seisukohale ning EHS-is</p>	<p>Kohalike teede puhul (vallatee, tänav, eratee jt) määratakse tuuliku kaugus teest DP koostamise raames, tuginedes mh läbiviidavale riskianalüüsile. Seletuskirja muudetakse.</p>
--	---	---

		<p>sätetatu on tuulikute paiknemise kauguse määramine kohaliku omavalitsuse kui tee omaniku õigus. Seetõttu leiab Evecon OÜ, et kohalik omavalitsus võiks tuulikute paiknemise kaugust kohalikust teest reguleerida läbi EHS §71 sätestatu ja sõltumatu riskianalüüsi tulemuste. Sõltumatu riskianalüüsi koostamise võib kohalik omavalitsus jätta huvitatud osapoole ehk tuulepargi arendaja kohustuseks kuna selle koostamine ei kuulu kohaliku omavalitsuse igapäevaste tegevuste hulka. Tuulepargi arendaja kohustus oleks tõestada ja tagada riskianalüüsi sõltumatus arendajast.</p>	
11.	<p>Toivo Sepp 07.07.2022 Nr 7-6/2020/220-130</p>	<p>Lp Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium ja Kehtna Vallavalitsus</p> <p>Väljavõte Keskkonnaameti 05.07.2022 nr 7 9/22/11242-2 kirjast:</p> <p>"Praegu ei ole Keskkonnaametil teada, millisel juhul, võiks Kehtna valla üldplaneeringus määratavate väärtuslike põllumaade, metsastamine kaitsealustel objektidel ala kaitseala kaitse--eesmärke täita".</p> <p>Tõin oma 03.06.2022 Keskkonnaametile saadetud kirjas (7-9/22/11242) välja:</p> <p>"Leian, et põllumaa asemel ala metsastamine peaks kaitsealadel ehk kaitstavatel loodusobjektidel olema Keskkonnaameti loal lubatud, kuna metsastamisel võib olla positiivne keskkonnamõju (metsade parem sidusus, elurikkuse kasv, mürkide ja väetiste kasutamise lõpetamine, süsiniku sidumine, hiiekohtade puhul ajaloolise maakasutuse taastamine)."</p> <p>Leian endiselt, et Kehtna valla kaitsealustel objektidel võib ette tulla eespool loetletud põhjendatud juhtumeid, mille puhul väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratud ala metsastamine või metsa looduslik kujunemine põllumaale ehk metsastamine oleks põhjendatud. Soode taastamist ja taastumist peetakse põhjendatuks, samamoodi on ka metsade taastamisel või taastumisel põllumaade aladel positiivsed küljed, mis on välja toodud nt Suurbritannia vastavate projektide tutvustustes: https://www.rewildingbritain.org.uk/news-and-views/research-and-reports/reforesting-britain</p> <p>Kuigi Suurbritannias on metsa pinnaühiku kohta vähem kui Eestis, tuleb arvestada, et sama olukord on ka märgalade osas, ometi peetakse märgalade taastamist meil väga oluliseks.</p> <p>Kaitsealade maaomanike vabaduste säilitamine mittevajalikest piirangutest hoidumisega kaitseb maaomanike õigusi ja parandab ka nende inimeste toimetulemist ja võimekust panustada vabatahtlikult rohkem looduskaitse (hoides alles või taastades oma metsi, soid, poollooduslikke jm kooslusi), samas kui liigsed piirangud võivad olla vastupidise mõjuga. Leian jätkuvalt, et Keskkonnaamet ja Keskkonnaministeerium on seni teinud keskkonnaalaseid otsuseid kaitsealadel ja see peaks säilima ka looduskaitse all olevatel Kehtna valla väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratud aladel.</p>	<p>Selgitame, et kattuvus väärtusliku põllumajandusmaa ja kaitseala osas esineb Kehtna valla territooriumil ainult Kõnnumaa maastikukaitseala puhul. Kõnnumaa MKA kaitse--eesmärk on kaitsta muuhulgas maastikuilmet. Seega ei näe me vastuolu väärtusliku põllumajandusmaa kasutustingimuste ja MKA kaitse--eesmärkide osas.</p> <p>Vastuolu ei ole tuvastanud ka kaitseala valitseja, kes on üldplaneeringu kooskõlastanud. Selgitame, et kaitsealadel kattuvad väärtuslikud põllumajandusmaad sageli poollooduslike koosluste, liigirikaste niidualade ning ajaloolise pika järjepidevusega põllumaadega. Lisaks kliimamuutuste vältimisele on väga oluline ka elurikkuse säilitamine. Elurikkuse säilitamiseks on</p>

		<p>Vastavalt Rahandusministeeriumi 05.07.2022 kirjale nr 15-4/4887-2 (kiri lisatud käesolevale kirjale):</p> <p>"Eelnevast tulenevalt selgitame, et üldplaneeringuga on võimalik väärtuslikule põllumajandusmaale kaitse- ja kasutustingimusi seada PlanS § 75 lõike 1 punkti 14 alusel. Nimetatud säte ei piiritle, milliseid tingimusi täpselt seada võib - see on kohaliku omavalitsuse kaalutlusotsus. Oluline on, et kaalutlusotsus on tehtud erinevaid huve tasakaalustades (PlanS § 10) ja olulist asjakohast teavet arvestades (PlanS § 11).</p> <p>Väärtuslikule põllumajandusmaale (sh kaitsealal asuvale) üldplaneeringus tingimuste seadmisel teeb kohalik omavalitsus mh koostööd Maaeluministeeriumiga ja Keskkonnaametiga, kelle pädevusse Teie poolt pöördumises esitatud küsimuste osas kohalikule omavalitsusele üldplaneeringulahenduse kujundamisel sisendi andmine kuulub. Mõlema ametiasutusega toimunud koostöö peab üldplaneeringu kooskõlastamiseks esitamiseks vastavalt PlanS § 85 sätestatud korrale. Kooskõlastus või selle puudumine on kohalikule omavalitsusele siduv."</p>	<p>aga oluline just poollooduslike koosluste ja liigirikaste rohumaade säilimine ning taastamine. Seega ei ole põhjendatud kaitsealadele jäävate avamaastike metsastamine.</p> <p>Ettepanekuga seega ei arvestata.</p>
12.	<p>Oskar Puuorg 07.07.2022 Nr 7-6/2020/220-131</p>	<p>Ettepanek avaliku kasutusega tee muutmiseks aadressil Kehtna vald, Kõrbja küla, Niinemäe talu. Praeguse skeemi järgi tuleb tee mäe otsa Endla talu ja Niinemäe talu piirile ja edasi kulgeb läbi Niinemäe talu õueala ja läheb edasi Pikkale poole. Teen ettepaneku, et tee peaks kulgema tekkinud kolmnurga külgi mööda ja ilma läbisõiduta Niinemäe õuealast (kunagine tee oli kasutusel hobutranspordiks ja tänapäeva suur tehnika lihtsalt ei mahu läbi).</p> <p>Seega kolmnurga üks külg kulgeks mäe otsa ja teine külg edasi Pikkale poole. Ettepanekuga on kursis ka H.J. Schuman</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>
13.	<p>Sunly AS 08.07.2022 Nr 7-6/2020/220-132</p>	<p>Täiendav tuuleala Kehtna valla üldplaneeringusse Kehtna valla üldplaneeringuga antakse suunised taastuenergia arendamiseks ja nähakse ette põhimõtteliselt sobivad alad tuuleenergia arendamiseks. Tuuleenergia arendamiseks sobivad alad selguvad üldplaneeringu põhilahenduse staadiumis. Teeme ettepaneku lisada Kehtna üldplaneeringu hetke nägemusele veel täiendavtuuleala, mis hetkel on välja jäänud.</p> <p>Alaks on Kõrbja külast lõunapoolse jääv ala (katastritunnused 29203:003:0092, 29203:003:1160, 29203:002:0115, 29203:002:0110, 29203:002:1498) (vt Lisa nr 1). Hetkel on need välja jäänud arvestades Keskkonnaameti soovituslikke puhvreid Mukri looduskaitseala metsise elupaikadel. Keskkonnaameti poolt edastatud maismaa tuuleparkide planeerimise kriteeriumite puhul on tegemist Keskkonnaameti poolsete soovitustega, mitte õigusakti põhinevate kohustuslike vahemaadega. Kuna üldplaneeringu kehtivusaeg on suhteliselt pikk ning selle koostamise käigus on keeruline arvestada kõikide loodusoludega, siis arvestamiseks konkreetsetes kohas täpsemaid mõjusid elupaikadele on esimeses üldplaneeringu staadiumis põhjendatud teatud ulatuses puhvrite</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata.</p> <p>Selgitame, et üldplaneeringus rakendatav metodoloogia potentsiaalsete tuuleenergeetika alade leidmiseks ORME mõistes baseerub vähestel juhtudel otseselt õigusaktiga määratud puhvritel. Puhvrite vajadus ja laius on seatud vastavalt mõju vältimise või vähendamise</p>

		<p>vähendamine täiendavateks uuringuteks. Ettepanek on määrata täiendavate uuringute vajadusega ala, mis jääb väljapoole Mukri looduskaitseala 600 meetri vööndit kuna see võiks olla peale esialgset hinnangut piisav puhver Mukri looduskaitsealal asuvale metsise elupaigale.</p> <p>Eelpool nimetatud katastritunnustel märgitud Kehtna lisaala jääb väljapoole Mukri looduskaitseala, püsielupaikade ja eluhoonete puhvreid ega asu Natura 2000 linnuala läheduses. Märgitud alal asuvad aktiivselt majandatud osaliselt kuivendatud valdavalt lehtpuu enamusega puistud vanusega alla 40 aasta, kus puudub puhmarindena mustikas. Metsise elupaikades on oluliseks puuliigiks mänd, puhmarindes on vajalik mustika olemasolu, puistu vanus eelistatult 60+ aastat, mustikaga seotud kasvukohatüüpide olemasolu. Kõik eelpool nimetatud tunnused puuduvad ettepanekuks esitatud alal. Lisaks säilib Mukri looduskaitsealal asuva metsise tuumalaga koridor ida suunas asuvate metsiste tuumaladega taastuenergia arendusalast lõunapoolsest küljest. Tulenevalt eelnevalt välja toodud asjaoludest teeme ettepaneku ala lisada tuuleenergia arendusalade sekka, kuid markeerida täiendavate uuringute vajadus detailplaneeringu astmes.</p> <p>Võimalikku negatiivset mõju eelpool nimetatud aladele on võimalik täpsemalt hinnata ja ära hoida tuuleparkide planeerimise järgmistes etappides (detailplaneering, projekt) lähtudes kaitse-eesmärkidest ning vajadusel kasutada leevendusmeetmeid.</p>	<p>vajadusele, arvestades sh ametkondlike suunistega. Metsise puhul tuleb arvestada, et puhver on mõeldud kaitsma metsise elupaiku tuulikute põhjustatud müra, varjutuse jt potentsiaalsete häiringute eest. Senised teadusuuringud on näidanud, et metsis on tundlik tuulikute poolt tekitatavate häiringute suhtes ning metsised väldivad tuulikuid ümbritsevaid alasid. Seega on puhvri eesmärk vältida häiringuid metsise elupaigas. See, et puhvri ulatuses metsisele sobilikud elupaigad puuduvad, ei ole sealjuures puhvri vajadust vähendav aspekt. Puhvrite ulatus üldplaneeringu tasandil on määratud registreeritud elupaigast ning nende määramisel ei ole eeldatud, et metsised kasutaksid ka registreeritud elupaigast väljaspool asuvat ala.</p> <p>Üldplaneeringu koostamisel on arvestatud Keskkonnaameti edastatud puhvritega, mis tagavad ameti hinnangul liigi hea seisundi.</p>
--	--	---	--

		<p><i>Lisa 1 – Kehtna lisaala</i></p>	<p>Keskonnaamet on sellisel kujul planeeringu kooskõlastanud ning planeering on KOV poolt vastu võetud ning avalikustamisele suunatud. Üldplaneeringus jäädakse seega kasutatud puhvri juurde ning täiendava tuuleenergeetika ala ettepanekuga ei arvestata.</p>
<p>14.</p>	<p>RMK kinnisvaraosakond 12.07.2022 Nr 7-6/2020/220-133</p>	<p>Tere, Kehtna valla üldplaneeringu maakasutusplaani on näidatud tuuleenergeetika arendamise alad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Põhimõtteliselt sobivad alad tuuleenergeetika arendamiseks (arendusvõimalused selguvad DP, KSH ja uuringute käigus) 2. T1 tuuleenergeetika ala laiendus (realiseerimise ulatus määratakse kokkuleppel maaomanikega) <p>Palun RMK-le saata eelpool toodud alade kohta vektorkaaridikihid.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kaardikihid saadetud.</p>
<p>15.</p>	<p>Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet 14.07.2022 Nr 7-6/2020/220-134</p>	<p>Sooviksin vaadata Kehtna valla üldplaneeringu kaardirakendust, kuid süsteem nõuab sisselogimist. Kuidas saaksin kaardirakendusele ligipääsu?</p>	<p>Vastatud 17.07.2022 kiri nr 7-6/2020/220-135</p>

<p>16.</p>	<p>Tauri Taal 18.07.2022 Nr 7-6/2020/220-136</p>	<p>Esitan arvamuse Sunly AS poolt laekunud ettepanekule lisada täiendav tuuleala Kehtna valla üldplaneeringusse.</p> <p>Mitte arvestada Sunly AS ettepanekut järgnevatel põhjustel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Keskkonnaameti poolt välja toodud puhvrid põhinevad uuringutel, millest selgub negatiivne mõju metsakanalistele 800-900 meetri kaugusele. Keskkonnaameti poolt soovitus kasutada 1000 m puhvrit on seega asjakohane ja õigustatud. Arendajad peaksid arvestama keskkonnakaitse soovitustega, mitte sõitma kõigest üle. Puhvri vähendamine ei ole absoluutselt õigustatud. Kõik vallad lähtuvad Keskkonnaameti soovitustest ning teisedki Kehtna valla alad on sellest lähtuvalt koostatud. Kui muuta praegusel juhul puhvrit, siis tekib alus muuta kõikidel aladel puhvrit, mis on absoluutselt looduskaitse eesmärkidega vastuolus. Tegemist on tugevalt ohus oleva liigiga, mille kaitse puhul peaks tugevalt arvestama etteantud soovitustega. Samuti tuleb uus metsise kaitse tegevuskava, mis defineerib palju laiemalt nende kaitset. 2. Argument, et antud erametsas ei ole metsisele sobivat metsakooslust ei ole oluline, sest sobivad alad on olemas Mukri LKA piirialadel, mille kasutust 600 m kaugusel olev tuulepark hakkab koheselt piirama. Metsise tahtlik häirimine on täielikult vastuolus linnudirektiiviga ning seda see tuulepark antud piirkonnas teeks, sest LKA1 asuvad alad muutuvad metsisele välditavaks. 3. Kuigi Mukri LKA ei ole rahvusvaheline linnuala, on see siiski rahvusvaheline loodusala, kus asuvad nii metsiste kui ka tetrede elupaigad ning mõlemad on linnudirektiivi kaitse all. Kuna antud täiendav tuuleala asuks punkti pealt 600 m kaugusel Mukri LKAst, mille piirialadel on mõlemale liigile sobivad alad, siis saab öelda, et tegemist on tõenäolise negatiivse mõjuga, sest tuulikute mõju ulatub nende liikide puhul 800-900 meetrini. Ei tohiks sellist ala planeerida, mille puhul on koheselt näha negatiivne mõju LKA liikidele. 4. ÜP peaks arvestama ka koosmõjudega ning kuna Türi vald on planeerinud täpselt Sunly AS poolt pakutud ala kõrvale enda ala, siis sellises mahus Kehtna valla ühe väärtuslikuima looduskaitseala häirimine ei ole kuidagi põhjendatud. Tegemist on ühe tuntuima rabaga Eestis ning selle vaatetorni vaadet ei peaks rikkuma. Kehtna vald peaks tegema kõik, et säilitada Mukri nii loodusväärtusi kui ka inimeste puhkeväärtusi. Kui soov on arendada vallas turismi, siis see tuuleala ei aita sellele kaasa. 	<p>Ettepanekuga arvestatakse - üldplaneeringusse ei lisata täiendavat tuuleenergeetika ala.</p>
-------------------	---	---	---

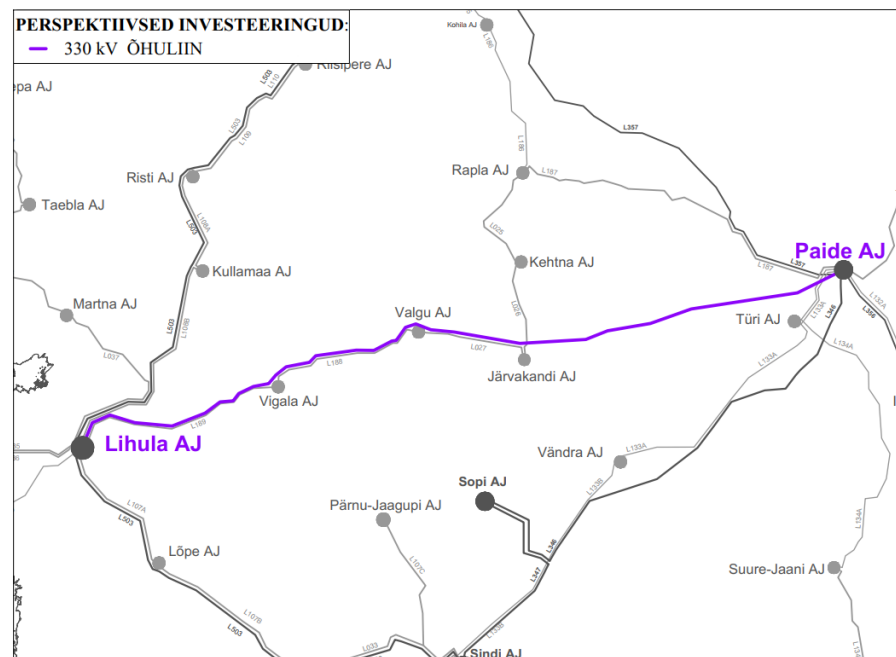
17.

Elering AS
18.07.2022
Nr 7-6/2020/220-137

Käesoleva kirjaga edastab Elering AS uuendatud info Kehtna valla üldplaneeringu jaoks. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 6.5.5 on vananenud info.

Perspektiivsetest võrgumuutustest (merevõrgu arendus, Eesti-Läti ja Eesti-Soome lisühendus) tingitud koormuste kasvu tõttu on võimalik, et tuleb rajada uus 330 kV õhuliin planeeritud Lihula 330 kV alajaamast olemasoleva Paide 330 kV alajaamani. Uue 330 kV õhuliini rajamisel kasutatakse võimalusel ära olemasolevaid 110 kV liinikoridore. Eeldatavalt võiks liin olla valmis aastal 2030. Perspektiivset Lihula-Paide 330 kV õhuliini on kujutatud alloleval joonisel. Liini asukoht joonisel on umbkaudne, trassiuuringut pole tehtud.

Olemasolevate elektri- ja gaasipaigaldiste puhul tuleb arvestada kaitsevööndiga, kus elektriohutusest tulenevalt on piiratud tegutseda. Kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on sätestatud ehitusseadustiku §70 lõike 8 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri määrusega 25.06.2015 nr 73.



Joonis 1. Perspektiivne Lihula-Paide 330 kV õhuliin

Ettepanekuga arvestatakse seletuskirjas, ptk-s 6.5.5.

Kuna õhuliini asukoht on võimalik ja orienteeruv, kajastatakse seletuskirjas perspektiivne õhuliin põhimõttelise võimaliku trassikoridori skeemina. Selgituseks lisatakse, et õhuliini kavandamine ja mõjude hindamine toimub eraldiseisva planeeringu kaudu (REP).

<p>18.</p>	<p>Allan Ild 19.07.2022 7-6/2022/1654</p>	<p>Lugesin vallaplaneeringu dokumenti ja milline üllatus oli lugeda, et minu maja Keava tee 12 tahetakse lisada xx sajandi väärtuslike objektide hulka. Mida see endaga kaasa toob? Seal kirjas, et algne välisilme. Originaalis sellel majal polnud laudist peal ja oli vaid paljas palk. Minul soov siiski soojustada ja peale panna uus laudis. Kas see siis ei ole lubatud? Kuidas värviga? Kas ma pean jätma rootsipunase või tohin asendada värvi millegi muuga? Lisaks soov taastada maja originaalis olnud maja ees ja taga olevad kojad ning lammutada need mis praegu on. Need väga halvas seisus ja teiseks need nõukaaegsed. Kas maanteepoolsele küljele tohin panna ka kõrgemat aeda kui poolteist meetrit? Ning lisaks oli dokumentides välja toodud "eriline" kahekorruline hoone. See hoone on halvas seisus ja tuleks võtta osaliselt maha. Soov loomulikult taas ehitada see. Aga soov oleks ka veidi laiendada selle kasutusala ning teha otsa garaaz. Mis piirangud tuleksid sellega siis? Näiteks maja katusele tohiks teha teoreetiliselt päikese paneele või läheks see vastuollu?</p> <p>Et objektide hulka kuulumise lisamine on tore kuidugi, kuid mida see endaga kaasa toob?</p>	<p>20.sajandi arhitektuuripärandi objektid on omavalitsuse tasandil väärtustatavad huvitava arhitektuuriga hooned. Hooneid ei võeta kaitse alla – eelkõige on eesmärk hoonete algset kuju säilitada.</p> <p>Hoone renoveerimisel töötatakse lahendus välja koostöös vallavalitsuse spetsialistidega (nt nõukogude aegsete kodade lammutamine, sobiv värvitoon, välislaudise renoveerimine jms).</p>
<p>19.</p>	<p>Keskkonnaamet 20.07.2022 Nr 7-6/2020/220-138</p>	<p>Andsite Keskkonnaametile teada, et Kehtna Vallavolikogu on 18.05.2022 otsusega nr 1-2/41 vastu võtnud Kehtna valla üldplaneeringu (ÜP), tunnistanud nõuetele vastavaks keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande ning suunanud ÜP avalikule väljapanekule. Lisadena on kaasas Kehtna valla vastusseisukohad Keskkonnaameti ettepanekutele.</p> <p>Edastame järgnevalt täiendavad tähelepanekud seoses Kehtna valla 01.06.2022 saadetud vastustega¹ Keskkonnaameti 04.02.2022 ÜP eelnõu ja KSH aruande kooskõlastuskirjas² (edaspidi Keskkonnaameti kiri) esitatud märkustele ja ettepanekutele.</p> <p><u>Keskkonnaamet on tutvunud Kehtna valla vastustega ning toob järgnevalt koos lisaselgitustega välja need ettepanekud, millega arvestamine on Keskkonnaameti hinnangul vajalik.</u></p> <p>1. Keskkonnaameti kirja punktis 1 soovisime, et planeeringuga kehtestataks ökoduktide ümber 500 m raadiuses kaitsevöönd. Kehtna vald sellega ei nõustunud. Alternatiivselt tuleks planeeringu seletuskirjas ja joonisel vähemalt öelda/näidata, et suurulukite läbipääsuks loevad eksperdid vähemalt 500 m suuruseid alasid, mis ühtlasi peaksid olema sidusad valla poolt määratud rohelise võrgustikuga. Vastasel juhul on ÜP seletuskirja punkti 6.3.1 alapunktide 15.1-15.3 (lk 65) sisu, mis kirjeldab ökoduktide kavandamisel nende toimimise tagamiseks terviklikkuse rõhutamist, umbmäärane.</p>	<p>1. Ökoduktide suudmealad markeeritakse kaardil 500 m laiusega ökoduktist. Samuti lisatakse seletuskirja suudmeala ulatuse osas täpsustus.</p>

		<p>2. Keskkonnaameti kirja punktis 1.1 olime seisukohal, et juurde tuleks lisada ka punkt, mis käsitleb jahipidamise keeldu kaitsevööndi ulatuses. Jahikeelualad määratakse ÜP järgselt kohapõhiselt ja maastikus selgelt eristuvate piiridega. Võime nõustuda, et jahikeelualad saab määrata ÜP järgselt.</p> <p>3. Keskkonnaameti kirja punktis 1.2 palusime ÜP seletuskirja punkti 6.3.1 alapunkti 15.3 (lk 64) osas korrigeerida sõnastust rangemaks: „Maavara kaevandamine ökodukti piiranguvööndis on keelatud. Kaevandustegevusega kaasneb oluline häiring ja karjäärilal toimub oluline maastiku muutus, mis võib takistada ökodukti toimimist.“ Täiendatud ÜP seletuskirjas on see lõik välja jäetud.</p> <p>Selgitame, et Kehtna valla vastus "ökoduktide suudmealadele Kehtna vallas siiski maardlaid ei jää, seega pole kohane antud tingimust seletuskirjas esitada" ei ole meie hinnangul piisavalt ettevaatav. Juhime tähelepanu, et ÜP koostatakse vähemalt 10 aasta perspektiiviga. Selle aja jooksul tekib valda (sh ökoduktide lähiste) läbi geoloogiliste uuringute kindalasti uusi maardlaid, st neid võimalikke stsenaariume on vaja reguleerida. Rail Balticu Ülemiste-Kangru keskkonnamõju hindamise aruandes on esitatud väga paindlik käsitlus, mida Keskkonnaameti hinnangul peaks ka siinsel juhul rakendama: <u>Üldreeglina on maavarade kaevandamine keelatud. Keelule võib rakendada erandeid tingimusel, et on koostatud analüüs (loomastiku ekspertiis), mis näitab, et kavandatav tegevus ei mõjuta negatiivselt loomaläbipääsu toimimist ning rohevõrgustiku sidusus on jätkuvalt tagatud. Erandid tuleb kooskõlastada ulukiläbipääsu omanikuga jt asjasse puutuvate pädevate asutustega.</u> Palume võimalusel ettepanekuga arvestada.</p> <p>4. Keskkonnaameti kirja punktis 2 palusime ÜP KSH aruande lisa 2 arvestada uuendatud Keskkonnaameti poolt koostatud juhendiga „Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes“ (seisuga 10.11.2021). Kooskõlastuste koondtabelis on vastusena kirjas, et viidet juhendile ajakohastatakse ja soovitatud puhvritega arvestatakse ning vajadusel täpsustatakse. ÜP seletuskirjas on puhvreid ajakohastatud, kuid KSH aruande lisa 2 on endiselt 28.06.2021 koostatud juhendist tulenevad andmed. Palume võimalusel dokumentide sisu ühtlustada.</p> <p>5. Keskkonnaameti kirja punktis 6 juhtisime tähelepanu, et Inglise külas on ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava andmetel planeeritud rajada reoveekogumisala (kompaktpuhasti). Vastusena on kirjas, et reoveepuhasti asukoht märgitakse kaardile. Kehtna valla ÜP kaardirakenduse planeeringulahenduses ei ole endiselt asukohta märgitud. Palume võimalusel see lisada.</p> <p>Ülejäänud ettepanekute ja märkustega on arvestatud. Muid täiendavaid kommentaare ega märkusi ei ole.</p> <p>¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 01.06.2022 nr 6-5/22/11056 all. ² Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.02.2022 nr 6-5/21/15888-11 all</p>	<p>2. Teadmiseks võetud</p> <p>3. Jääme eelnevalt antud selgituste juurde ning soovitud tingimust ei lisata võimalike uute maardlate osas.</p> <p>Selgitame, et maardlate keelamise vastuolu tuleneb ametkondlikult erinevatest lähenemisest – KeA soovib keelu kehtestamist, Maaamet ei nõustu ühelgi alal ÜP’ga määratava kaevandamise keeluga. Antud ametkondlikku vastuolu ei ole võimalik lahendada ÜP raames.</p> <p>4. Ettepanekut arvestatakse ja dokumentide sisu ühtlustatakse.</p> <p>5. Ettepanekuga arvestatakse.</p>
20.	Keskkonnaministeerium 20.07.2022 Nr 7-6/2020/220-139	Teavitaste Keskkonnaministeeriumit, et Kehtna Vallavolikogu on vastu võtnud Kehtna valla üldplaneeringu (edaspidi üldplaneering) ja tunnistanud nõuetele vastavaks keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande ning suunanud üldplaneeringu avalikule	

		<p>väljapanekule, mis toimub 15.06.2022 – 25.07.2022. Samuti palusite tutvuda Teie kirjale lisatud üldplaneeringu ja KSH kooskõlastamise ja arvamuse andmise etapis esitatud seisukohtade vastustega.</p> <p>Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 76 lõike 1 kohaselt koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi üldplaneering käsitleb ja PlanS § 76 lõike 2 kohaselt üldplaneeringu koostamisse kaasatakse isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või üldplaneeringu elluviimise või planeeringuala ruumiliste arengusuundumuste vastu. PlanS § 87 lõike 1 kohaselt pärast üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande vastuvõtmist korraldab planeeringu koostamise korraldaja üldplaneeringu avaliku väljapaneku. PlanS § 87 lõike 5 kohaselt üldplaneeringu avalikust väljapanekust teatatakse käesoleva seaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele hiljemalt 14 päeva enne avaliku väljapaneku algust. PlanS § 87 lõike 2 kohaselt avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada üldplaneeringu kohta arvamust. PlanS § 87 lõike 9 kohaselt üldplaneeringu avaliku väljapaneku ajal kirjalikult arvamusi esitanud isikutele teatab üldplaneeringu koostamise korraldaja oma põhjendatud seisukoha arvamuste kohta ning avaliku arutelu toimumise aja ja koha 30 päeva jooksul pärast avaliku väljapaneku lõppemist.</p> <p>Keskkonnaministeerium on varasemalt üldplaneeringu lähteseisukohtade ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta esitanud ettepanekuid 16.03.2020 kirjaga nr 7-15/20/582-3. Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kohta oleme esitanud ettepanekuid 14.09.2021 kirjaga nr 7-15/20/582-8, millele vastasite 06.10.2021 kirjaga nr 7-6/2020/220-43 ja 06.10.2021 kirjaga nr 7-6/2020/220-44. Keskkonnaministeerium kooskõlastas üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu 25.02.2022 kirjaga nr 7-15/20/582-17.</p> <p>Oleme tutvunud veebilehel https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/ vastuvõetud üldplaneeringu materjalidega ja Teie kirja lisaga ning soovime märkida järgmist:</p> <p>1. Tegime 25.02.2022 kirjas nr 7-15/20/582-17 ettepaneku Eidapere alevikus asuvale Kraavi (katastritunnus 29201:001:0576) ja Võseriku (katastritunnus 29201:001:0577) kinnisasjale lisaks olemasoleva roheala juhtotstarbele määrata ka kavandatav väikeelamu maa-ala juhtotstarve. Teie kirjale lisatud tabelis on ettepaneku kohta märgitud, et <i>KÜ 29201:001:0576 ja 29201:001:0577 ei ole elamuehituseks sobivad alad</i>. Palume ettepanekuga mitteamustamist rohkem põhjendada ja selgitada, mis põhjustab kinnisasjade sobimatuse elamuehituseks. Teeme uuesti ettepaneku Eidapere alevikus asuvale Kraavi (katastritunnus 29201:001:0576) ja Võseriku (katastritunnus 29201:001:0577) kinnisasjale määrata lisaks kavandatav väikeelamu maa-ala juhtotstarve.</p> <p>2. Keskkonnaministeeriumi tellimisel valmis 2021. aasta lõpus uuring "Alused ja metoodika suurte üleujutustega siseveekogude nimistu muutmiseks" (https://envir.ee/media/5474/download).</p>	<p>1. Ettepanekuga arvestatakse.</p> <p>2. Uuringu kaardikihid on Keskkonnaministeeriumist</p>
--	--	---	--

		<p>Tegemist on uuringuga, mille käigus hinnati siseveekogude üleujutusalasid ja määrati üleujutusosalade piirid. Soovitame uuringu tulemusi teie valla üleujutusosalade osas üle vaadata ja hinnata, kas üldplaneeringus on vaja lisada täiendavaid tingimusi. Uuringu kaardikihid on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumist (agne.aruvali@envir.ee).</p>	<p>palutud. Planeeringut täiendatakse juhul, kui andmetest ilmneb vajadus tingimusi täpsustada.</p>
21.	<p>Riigimetsa Majandamise Keskus 20.07.2022 Nr 7-6/2020/220-140</p>	<p>Esitasite RMK-le kooskõlastuse saamiseks Kehtna valla üldplaneeringu (ÜP) ja KSH aruande.</p> <p>Oleme materjalidega tutvunud ja esitame RMK täiendavad seisukohad.</p> <p>Anname teada, et RMK jääb kõigi esitatud seisukohtade ja ettepanekute juurde. Tõsiasi, et RMK pole juba esitatud seisukohti või ettepanekuid (mille mitteametustamisega me pole nõustunud) igakordsel avalikustamisel või kooskõlastuse küsimisel uuesti esitanud või pole esitanud ettepaneku mitteametustamisele vastuväidet, ei tähenda RMK nõusolekut.</p> <p>RMK tegi ettepaneku, et omavalitsus koostaks enne üldplaneeringu kooskõlastusringile saatmist muudatustest ülevaatliku tabeli, kus on ära näidatud mida, miks, ja kuidas muudeti. Omavalitsus RMK ettepanekut ei arvestanud.</p> <p>Muudame ettepaneku sõnastust – Juhul kui omavalitsus kavatseb muuta juba avalikkustatud üldplaneeringut, tuleks sellest arusaadavalt teavitatada asjasse puutuvaid maavaldajaid (omanikke) ja selgitatada muudatuse ajendeid – sealjuures, arvestamise või mitteametustamise otsust võiks omavalitsus üldplaneeringu edasisel menetlemisel muuta vaid maavaldaja (omaniku) ettepanekul või nõusolekul.</p>	<p>Kehtna vallavalitsus jääb samuti eelnevalt antud vastusseisukohtade juurde.</p> <p>Nõustume, et kohati on üldplaneeringu protsessis keeruline jälgida erinevates etappides tekstides ja kaardil tehtud muudatusi.</p> <p>Samas tabelit, mis sisaldaks detailselt ülevaadet eskiisi ja kooskõlastamise vahel tehtud muudatustest ei koostata ÜP-de raames suure halduskoormuse tõttu. Osapoolte võrdseks kohtlemiseks tuleks analoogne tabel koostada kõikidele arvamuse andjatele või kooskõlastajatele ning sellise aja/eelarve kuluga üldplaneeringud reeglina ei arvesta. Tabeli koostamist ei nõua ka PlanS, mille järgi ÜP'd menetletakse.</p>

			<p>Selgitame ka, et enne Teie käesolevat ettepanekut oli Kehtna valla üldplaneering avalikustatud vaid eskiisi (eelnõu) kujul.</p> <p>Planeeringute koostamisel tulebki eeldada, et esialgsesse eelnõusse tulevad muudatused, mistõttu tingimused või märgitud maa-alad kaardil võivad muutuda. Samuti võib lahendus täpsustada kooskõlastamise ja arvamuse andmise faasis.</p> <p>Selleks, et huvitatud osapooli hoida kursis ÜP lahenduse arenguga on planeeringu koostamisel järgitud PlanS'i järgseid erinevad kaasamise etappe, kus huvitatud osapooltel (sh RMK'l) on võimalik olnud planeeringuga tutvuda.</p>
22.	<p>Riigimetsa Majandamise Keskus 21.07.2022 Nr 7-6/2020/220-141</p>	<p>Täiendavate ettepanekute esitamine Kehtna valla üldplaneeringule</p> <p>Kehtna Vallavalitsus edastas 31.05.2022 kirjaga nr 7-6/2020/220-17 kirja, milles teavitas Kehtna valla üldplaneeringu vastusvõtmisest 18.05.2022 Kehtna Vallavolikogu otsusega nr 1-2/41 ning avalikule väljapanekule suunamisest 15.06.2022 – 25.07.2022.</p> <p>Käesoleva kirjaga edastab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) täiendavad ettepanekud Kehtna valla üldplaneeringule taastuveneergetika kohta.</p> <p>1. Kehtna valla üldplaneeringu maakasutusplaani joonisel on leppemärkide all kujutatud 2 erinevat tuulepargi ala tähendust.</p>	<p>1. Ettepanekuga arvestatakse, planeeringu joonisel korrigeeritakse</p>

		<p>Leppemärk 1 - Põhimõtteliselt sobivad alad tuuleenergeetika arendamiseks (arendusvõimalused selguvad DP, KSH ja uuringute käigus)</p> <p>Leppemärk 2 - T1 tuuleenergeetika ala laiendus (realiseerimise ulatus määratakse kokkuleppel maaomanikega)</p> <p>Maakasutusplaani joonisel ei ole kahjuks alad kergesti loetavad, kuna leppemärkide värv on valitud selline, mida on raske jooniselt kohe märgata.</p> <p>RMK teeb ettepaneku maakasutusplaani joonist parandada selliselt, et joonisel oleks kergesti eristatavad põhimõtteliselt sobivad tuulepargi alad ning T1 tuulepargi ala laienduse ala.</p> <p>2. Kehtna valla üldplaneeringu maakasutusplaani joonisel puuduvad tuulepargi alade tähised. Maakasutusplaani joonise vektorkihilt võib välja lugeda, et põhimõtteliselt sobivaid tuulepargi alasid on kokku 6 - T1, T2, T3, T4, T5 ja T6 ning lisaks T1 tuulepargi ala laiendus.</p> <p>RMK teeb ettepaneku maakasutusplaani joonisel põhimõtteliselt sobivad alad ning T1 ala laiendus tähistada arusaadavalt vastava ala tähisega.</p> <p>3. RMK teeb ettepaneku täiendada Kehtna valla üldplaneeringu seletuskirja ning seletuskirja lisada põhimõtteliselt sobivate tuulepargi alade ning T1 ala laienduse kohta täiendav info.</p> <p>Täna on avalikule väljapanekule esitatud üldplaneeringu seletuskirjas lause "Tuuleenergeetika kavandamiseks on vallas leitud sobivad ala. Reaalsed arenduse ja tuulikute paigutamise võimalused selguvad detailplaneeringu ja selle raames läbiviidavate uuringute ning mõjude hindamise käigus".</p> <p>Seletuskirjast ei selgu, mis on nende alade nimetused ja nende alade pindalad. Samuti ei selgu see, et määratud on nii põhimõtteliselt sobivad alad kui ka T1 tuuleenergeetika ala laiendus ning mis on nende alade erinevus tuuleenergeetika arendamiseks aladel. RMK teeb ettepaneku seletuskirja täiendada ning seletuskirjas välja alade nimetused, pindalad ja kirjeldus ning mis on põhimõtteliselt sobiva ala ja T1 ala laienduse erinevus.</p> <p>4. Üldplaneeringu seletuskirjas on lause "Väljaspool tuuleparkide arendamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid võib kaaluda tuuleparkide rajamise võimalikkust kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu või muu hetkel kehtiva õigusraamistiku kohase planeeringuga". Üldplaneeringu seletuskirja lisa 2 "Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud" on tekst "ORME objektide kavandamine peab vastavalt planeerimisestusele olema kahe etapiline. Esimeses etapis tuleb valida objektile sobilik asukoht. Teises etapis koostatakse objekti detailne lahendus. Asukohta saab valida ainult üldplaneeringu või eriplaneeringu alusel."</p>	<p>tuuleenergeetika alade värve.</p> <p>Juhime ka tähelepanu, et planeeringu jooniste pdf'id on kihilised - paremaks loetavuseks on Teil võimalik erinevaid kihte sisse-välja lülitada.</p> <p>2. Ettepanekuga arvestatakse, tuuleenergeetika alad nummerdatakse.</p> <p>3. Alade nimetused lisatakse (vastavad numbrid). Alade suuruse info on toodud KSH lisas 2, seletuskirja täiendavalt infot ei lisata. Seletuskirjas selgitatakse lahti tuuleenergeetika sobiva ala ja laiendusala erinevus.</p> <p>4. Selgitame, et nii seletuskirjas kui lisas 2 toodud väited on tänases õigusruumis õiged ning täpsustamise vajadus puudub.</p>
--	--	---	--

		<p>RMK teeb ettepaneku ühtlustada üldplaneeringu seletuskirja ja üldplaneeringu seletuskirja lisa 2 sõnastust, et oleks üheselt arusaadav kuidas on võimalik väljaspool tuuleparkide arendamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid tuuleparke arendada.</p> <p>5. RMK analüüside kohaselt asub põhimõtteliselt sobivatel tuulepargi aladel kokku ca 662 ha riigimetsa maad. Riigimetsa maad asuvad aladel T1, T2, T4, T5 ja T6. Kõige rohkem asub riigimetsa alasid põhimõtteliselt sobival tuulepargi alal T6 (ca 609 ha), mis jääb terves ulatuses riigimetsa maale. Valdavald asuvad põhimõtteliselt sobivatele tuulepargi aladele jäävatel riigimetsa maadel majandatavad metsad (kokku ca 652 ha ulatuses). Vähesel määral ulatub riigimetsa ala ka T1 tuulepargi ala laienduse alale (ca 3 ha ulatuses). RMK teeb järgmised ettepanekud üldplaneeringuga tuulepargi alade kavandamisel riigimetsa maadele:</p> <p>5.1 Tuulepargi kavandamisel riigimetsa aladel, tuleb RMK-ga koostööd alustada võimalikult vara. Kuna tuulepargi aladele jäävatel riigimaadel võivad asuda RMK looduskaitseosakonna tööobjektid, RMK metsateed, kokkuveoplatsid, metsakuivendussüsteemid, siis tuleb tuulikualuste platside, montaažiplatside, juurdepääsu teede, tehnotrasside ning alajaamade paigutamiseks riigimetsa aladele, nende asukohad välja valida koostöös RMK-ga.</p> <p>5.2 RMK poolt hallatavatel maadel võivad asuda RMK metsakuivendussüsteemid, millega tuleb detailplaneeringu koostamisel arvestada. Arvestada tuleb ka maaparandussüsteemidega. Tuulepargi kavandamisel tuleb tagada, et kavandatav tegevus ei muudaks veerežiimi riigimetsa maadel.</p> <p>5.2 Kui tuulepargi juurdepääsuteed ja ühendused elektrivõrguga jäävad väljapoole planeeringuga määratud tuulepargi ala piire ning on kavandatud ka riigimetsa aladele, tuleb tehnilise taristu paigutus ning maakasutus ja tingimused riigimetsa aladel RMK-ga kokku leppida planeeringu koostamise käigus. Tuulepargi elektrituulik koos montaažiplatsiga peab mahtuma elektrituuliku / elektrituulikute jaoks moodustatud katastriüksusele / katastriüksustele.</p> <p>5.3 Elektrituulikute ja tuulepargi teede ning tehnotrasside jaoks sobivate alade planeerimisel riigimetsa maale, tuleb vältida riigimetsamaa ebaotstarbekat tükeldamist, mis põhjendamatult raskendaks metsa majandamist.</p> <p>5.4 Detailplaneeringu koostamisel tuleb analüüsida ning lisada seletuskirja metsa raadamise ulatus, milles on arvestatud tuulikualuste platside, montaažiplatside, juurdepääsuteede, tehnotrasside ning -rajatiste ehituse vajadusega. Vältida asjatut ulatusliku metsa raadamist. Tuulepargi planeerimisel riigimetsa alal asuvale majandatavale metsamaale tuleb tuulepargi rajamisel tagada, et majandataval metsamaal on võimalik jätkata metsa majandamist nii enne kui ka pärast tuulepargi valmimist ning tuulepargi töö alustamist.</p> <p>5.5 RMK on seisukohal, et tuulepargi alasid saab planeerida RMK poolt hallatavatele maadele nii metsamaale kui ka mittemetsamaale.</p>	<p>Selgitame, et tuuleparkide kui olulise ruumilise mõjuga ehitiste (ORME) kavandamine koosneb kahest etapist: asukohavalikust ja detailselt lahendusest.</p> <p>Asukohavalik ehk esimene etapp on võimalik läbi viia ÜP raames. Kehtna ÜP puhul on seda tehtud ja ÜP kehtestamise järgselt on leitud tuuleenergeetika aladel võimalik edasi liikuda teise etapi ehk detailse lahendusega (DP).</p> <p>Juhul, kui aga tuuleparke soovitakse kavandada mujale kui ÜP's ette nähtud aladele, tuleb koostada eriplaneering ning läbi viia eraldi nii asukohavalik (esimene etapp) kui detailne lahendus (teine etapp).</p> <p>Selgitame ka, et ÜP kehtestatav osa on seletuskiri, mitte selle lisad. Palume seega lähtuda seletuskirjas toodud tingimustest.</p> <p>5. Seletuskirja lisatakse üldine tingimus ptk 6.5.8</p>
--	--	--	--

		<p>6. Üldplaneeringu seletuskirja kohaselt on Kehtna vallas lubatud ORME mõistes tuulepargid, mille jaoks on üldplaneeringuga leitud sobivad alad; üksikud tööstuslikud tuulikud ning üksikud väiketuulikud, mille jaoks eraldi asukohti ei määrata. Samas ei selgu üldplaneeringu seletuskirjast, kas Kehtna valda on võimalik rajada ka väiketuulikutest parki? Kuna täna on, tulenevalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusest nr 184 "Võrgueeskiri" tuulepark mitmest elektrituulikust ning elektrituulikut omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam ning tehnoloogia areneb, siis võib ka mingil hetkel tulla küsimuseks, kas ja millistel tingimustel on võimalik rajada väiketuulikutest koosnevat tuuleparki.</p> <p>Teeme ettepaneku Kehtna valla üldplaneeringu seletuskirja selles osas täpsustada.</p> <p>7. Päikeseparkide planeerimisel riigimetsa aladele ja riigimetsa aladega piirnevatele aladele teeme järgmised ettepanekud:</p> <p>7.1 päikeseparkide kavandamise huvi korral riigimetsa aladel tuleb varajases etapis alustada koostööd RMK-ga;</p> <p>7.2 kui planeeritav päikesepark piirneb riigimetsa alaga tuleb päikesepargi kavandamisel päikesepaneelid paigutada RMK kinnistu piirist piisavale kaugusele, et vältida tormimurrust tulenevaid kahjustusi ning päikesepaneelid suunata selliselt, et vältida puude varjutusest päikesepaneelide toimivusele tekkida võivat negatiivset mõju;</p> <p>7.3 kui planeeritavale päikesepargile on vajalik juurdepääsu tagamiseks kasutada RMK metsateid tuleb metsateede kasutus ning vajadusel teelt täiendava mahasõidu rajamise võimalus kooskõlastada RMK-ga;</p> <p>7.4 kui planeeritava päikesepargi jaoks rajatavad tehnotrassid ja -rajatised planeeritakse riigimetsa aladele, tuleb trasside ja rajatiste asukoht ning maakasutus kooskõlastada RMK-ga;</p> <p>7.5 kui planeeritav päikesepark asub maaparandussüsteemi alal ning piirneb riigimetsa alaga, ei tohi päikesepargi rajamine kahjustada maaparandussüsteemi toimimist riigimetsa alal.</p> <p>8. Üldplaneeringu seletuskirjast selgub, et väärtuslikel maastikel ja miljööväärtuslikel aladel on päikesepargi rajamise aluseks detailplaneering. Seletuskirjast ei selgu, mis on muudel juhtudel päikesepargi rajamise alusdokument ning kas kuidagi eristatakse omatarbeks rajatava päikesepargi ning tootmise eesmärgil rajatava päikesepargi jaoks vajalike alusdokumente?</p> <p>RMK teeb ettepaneku üldplaneeringu seletuskirja selles osas täiendada.</p> <p>9. Tuulepargi planeerimisel riigimetsa aladele tuleb arvestada, et riigimetsa maalidel võivad asuda nii olemasolevad kui ka potentsiaalsed vääriselupaigad ning tegevuste planeerimisel tuleb arvestada, et riigimaadel asuvad vääriselupaigad oleksid kaitstud.</p>	<p>ÜP täpsusastmes: <i>Tuulikutest kavandamise huvi korral riigimetsa aladel tuleb varajases etapis alustada koostööd RMK'ga.</i></p> <p>Tingimus tagab RMK kaasamise. Täpsemad koostööd ja RMK huvimid puudutavad tingimused saab sel juhul RMK edastada detailplaneeringu faasis.</p> <p>6. Üldplaneering lubab väiketuulikutest kavandamist (ka mitmest väiketuulikust koosneva pargina). Väiketuulikutest parkide jaoks asukohavalikut läbi ei viida, kuna alla 30 m kõrguste tuulikutest näol ei ole tegemist ORME ehk olulise ruumilise mõjuga ehitistega. Väiketuulikutest kavandamisel tuleb jälgida ÜP's ptk 6.5.8 toodud tingimusi.</p> <p>7. Lisatakse üldistatud tingimus: <i>Päikesepargi kavandamise huvi korral riigimetsa aladel tuleb varajases etapis alustada koostööd RMK'ga.</i> Täpsemad tingimused saab seejärel RMK ise esitada kavandamise käigus.</p>
--	--	---	---

			<p>8. Juhul, kui planeering ei too välja DP koostamise nõuet, on päikesepargi kavandamise aluseks projekteerimistingimused. DP koostamise kohustus lisatakse ka metsamaal päikesepargi kavandamisele.</p> <p>Kuna omatarve võib suuresti erineda nt elamu või tootmisettevõtte jaoks, siis omatarbe võimsust ei määrata. Päikesepargi kavandamise soovi korral otsustab omavalitsus igakordselt, kas tegemist on omatarbelise pargiga või mitte.</p> <p>9. Ettepanekuga arvestatakse, lisatakse arvestamise vajadus vääriselupaikadega.</p>
23.	<p>Transpordiamet 25.07.2022 Nr 7-6/2020/220-143</p>	<p>Olete teavitanud meid Kehtna valla üldplaneeringu vastuvõtmisest Kehtna Vallavolikogu 18.05.2022 otsusega nr 1-2/41 ning üldplaneeringu avalikust väljapanekust 15.06.2022 – 25.07.2022. Üldplaneeringu raames on Maanteeamet väljastanud 20.03.2020 kirjaga nr 15-2/20/6956-5 ettepanekud Kehtna ja Rapla valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele. 07.09.2021 kirjaga nr 7.1-2/21/17643-2 teavitasime üldplaneeringu 02.08.2021-10.09.2021 avaliku väljapaneku toimumise ajal, et oleme valmis arutama Maanteeameti esitatud ettepanekuid, millega ei ole üldplaneeringu koostamisel arvestatud. Meie andmetel ei ole Te taotlenud üldplaneeringule Transpordiameti kooskõlastust planeerimisseaduse § 85 alusel.</p> <p>Käesoleva kirjaga toome välja mõningad tähelepanekud üldplaneeringu kohta.</p> <p>Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 6.4.1 on välja toodud mustkatte alla kavandatud riigiteed:</p>	<p>Kooskõlastuse küsimine on Kehtna Vallavalitsuse dokumendiregistrist välja läinud 11.01.2022 kiri nr 7-6/2020/220-60. Valla dokumendisüsteemis on registreeritud kirja kättesaamine TA poolt. Tuginedes PlanS §85 lg 2'le on KOV'il võimalik lugeda planeering kooskõlastatuks.</p>

		<p>5. riigitee nr 20158 Eidapere–Mukri 6. riigitee nr 20254 Ahekõnnu tee, 7. riigitee nr 20249 Lellapere–Kokuta, 8. riigitee nr 20152 Lokuta–Kehtna, 9. riigitee nr 20250 Hertu–Põrsaku–Keava.</p> <p>Selgitame, et riigiteede mustkatte alla viimine toimub Vabariigi Valitsuse korraldusega kinnitatud teehoiukava alusel. Üldplaneeringuga saab teha ettepanekuid riigiteede mustkatte alla viimiseks, kuid ei saa seada kohustusi ega tähtaegu. Üldplaneeringus nimetatud riigiteid ei ole kantud kruusateedele tolmuwabade katete ehitamise 2022-2025.a objektide nimekirja.</p> <p>20.03.2020 kirjaga esitatud ettepanek riigitee nr 15 Tallinn-Rapla-Türi km 69,95-70,53 (Lelle aleviku ulatuses) kaitsevööndi laiendamine 30 meetrini ei ole kantud üldplaneeringusse. Loobume esitatud ettepanekust, kuna riigitee katastriüksus (15 Tallinn-Rapla-Türi tee) asub Põllu külas ning Maa-ameti kitsenduste kaardil on riigitee kaitsevööndi ulatuseks 30 m.</p> <p>Nõustume Teie ettepanekuga vähendada riigitee nr 20149 km 0,41-0,79 (paremal pool) kaitsevööndit 10 meetrini. Tegemist on olemasoleva hoonestusjoonega (elamumaa) Kābikūlas, mis asub riigitee kaitsevööndis ning mida soovite pikendada 100 meetri võrra.</p>	<p>Võtame teadmiseks.</p> <p>Võtame teadmiseks, ÜP's Lelle piirkonnas kaitsevööndite muudatusi ei kajastata.</p> <p>Täname arvestamise eest.</p>
24.	<p>Maarja Lega 26.07.2022 Nr 7-6/2020/220-144</p>	<p>VASTUVÄITED KEHTNA VALLA ÜLDPLANEERINGULE</p> <p>Kehtna Vallavolikogu 18.05.2022 otsusega nr 1-2/41 võeti vastu Kehtna valla üldplaneering ja tunnistati nõuetele vastavaks üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne. Üldplaneeringuga kavandab Kehtna vald Nõlva, Selja ja Ahekõnnu külade alale Järvakandi alevi vahetus läheduses tuuleparki T6. Üldplaneeringuga nähakse ette põhimõtteliselt sobivad alad tuuleparkide arendamiseks. Alade leidmise protsessist ja kaalutlustest annab ülevaate „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“.</p> <p>Olen seisukohal, et üldplaneeringus kavandatud lahendus on õigusvastane, kuna Kehtna vald ei ole välja selgitanud kõiki asjas tähtsust omavaid asjaolusid, mistõttu ei ole läbi viidud KSH ja seega ka üldplaneering nõuetele vastav. Sisuliselt on tänane KSH oluliste puudustega ja seadusevastane.</p> <p>1. ÜP ülesanne on määrata ruumiline planeering ning seeläbi sobivad tuulealad. Täna KSH jätab T6 tuuleala põhimõttelise sobivuse lahtiseks, viidates edasistele planeeringuetappidele ja sealsetele uuringutele. Lähenemine on ebaseaduslik. ÜP faasis tuleb teha kõik asjakohased uuringud (metsised, linnu-uuringud, nõuetele vastav Natura hindamine), veendumaks, et ala sobib põhimõtteliselt tuulealaks. Täna seda tehtud ei ole. Miks?</p>	<p>1. Kehtna vallavalitsuse seisukohal on lahendus seaduslik ning ÜP lähtub olulise ruumise mõjuga ehitiste (ORME) kavandamise loogikast: alade asukohavalikust (mis viiakse läbi ÜP raames) ning edasistest detailsest lahendusest (mille raames saab arvestades juba konkreetsete soovitud tuulikute parameetritega hinnata konkreetseid mõjusid ning teostada asukohapõhised uuringud).</p>

		<p>2. Tuulealasad ei tohi planeerida lähemale kui 10 km must-toonekure pesast. Kotkaklubilt saadud info põhjal on T6 alale lähedal suisa kaks pesa 3 km ja 4,6 km. Miks Kehtna Vald eirab seda infot?</p> <p>3. Tugevalt eksitav on väide, et „Kehtna vallavalitsuse andmetel ei ole valla territooriumil seni esinenud arendajate huvi tuuleparkide rajamiseks.“</p> <p><u>Hetkeseisuga sillutab Kehtna vald teed nt Rootsi ja Soome ettevõtetele, kes tahavad kasutada Eesti pinda energia ekspordiks. Eesti riik ei peaks olema teiste riikide prügil.</u> Huviliste info on kättesaadav dokumendiregistrist ning Raplamaa Sõnumites avaldatud artiklist selguvad isegi ühe arendaja konkreetset plaanid . Lisaks on Kehtna vallas alasid, mida on suurendatud tänu maaomanike enda soovile arendada nende maal tuulepargi ala. Siinkohal ei ole vabanduseks, et aruande koostamise hetkel ei olnud huvilisi. Dokument tuleb koostada korrektselt ja ilma tugevalt eksitavate väidetega.</p> <p>4. KSH lk 16 „IRENES tzoneeringute kaardi puhul ei võetud ÜP tasandil alade valikul arvesse tuulekiiruste infot. Reaalselt tuulepargi arendamisel on arendaja ülesandeks selgitada vastava piirkonna tuuleolude sobivus tuulepargi arendamiseks ning valida vastavatesse tuuleoludesse sobilik tuulikumudel.“</p> <p>Kas tuulealade valiku puhul ei peaks olema üheks mõjusamaks sobivuse argumentiks just nimelt tuulekiirus? Arvestades, et IRENES kaardi põhjal on tegu aladega, kus tuule potentsiaal on väike või madal. <u>Potentsiaalset loodav negatiivne keskkonna mõju võiks olla seotud ala suure tuulepotentsiaaliga</u>, kuid täna seda ei ole. Kas selliselt on Kehtna Vallal hinnangul õigustatud T6 territooriumile tuuleala loomine?</p> <p>5. Tānane ÜP ja KSH on koostatud sisuliselt välistamise meetodil. Välja on jätetud alad, kuhu tuulealad kindlalt ei sobi ning ülejäänud alad on potentsiaalselt sobivad. See ongi alade ainuke sobivuse argument. Põhjalikumalt on jätetud <u>tõendamata, miks just T6 ala on sobiv ning toomata on sellekohased põhjalikud argumendid</u>. See-eest on pealiskaudselt hinnatud mõjusid ning pakutud välja leevendusmeetmeid, milleks on tulevased uuringud. Seega ei ole piisavalt hinnatud alternatiivide valikut otsustusprotsessi varases staadiumis. Sellele viitab ka ÜP lk 22 välja toodud lause „Teiste alternatiivide seadmiseks puudub omavalitsusel reaalne strateegiline tahe.“ Vald ei ole piisavalt hinnanud teisi alternatiive, milleks üheks võimaluseks on jätta T6 ala ÜPst välja, millele on suur kogukonna vastuseis ning puuduvad ka väidetavalt huvitatud arendajad. Tegu on tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt mitte sobiva alaga.</p> <p>6. T KSH lk 37 „Tuuleparkide rajamine elektri tootmiseks tähendab taastuvatel energiaallikatel põhineva elektrienergia tootmise osakaalu suurendamist, mis loob eeldused</p>	<p>Üldplaneeringus on kindlaks tehtud ala T6 põhimõtteline sobivus tuuleenergia tootmise alana. Selgitame, et üldplaneering määrab tuuleenergia tootmise alad, kuhu saab rajada tuulepargi ORME mõistes – st määratav tuuleenergia tootmise ala peaks olema sobilik vähemalt kahe üle 30 m kõrguse tuulegeneraatori ja nendega seonduva taristu rajamiseks. Üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel ei ole tuvastatud tegureid, mis välistaksid kavandatud tuuleenergeetika aladele kirjeldatud tuulepargi rajamise ja vähemalt teatud tingimustel tuuleenergia tootmiseks. Tuulepargi maksimaalne maht ja käitamistingimused selguvad tuulepargi detailse lahenduse ja selle mõjude hinnangu koostamisel.</p> <p>2. Eestis puudub õiguslik piirang, mis keelaks</p>
--	--	---	--

	<p><i>fossiilsete kütuste põletamisel eralduvate kasvuhoonegaaside vähendamiseks omades seeläbi potentsiaalset positiivset mõju kliimamuutuste pidurdamisele.</i>“</p> <p>Alad on planeeritud metsa ja rohevõrgustiku alale, mistõttu ei ole tegu ainult positiivse mõjuga, vaid raadamise ja loodusliku keskkonna killustumise tõttu ka <u>negatiivse mõjuga</u>. Eriti olukorras, kus juba tänase seisuga Eesti metsad pigem ei seo CO₂, vaid paiskavad seda. Väide on tugevalt eksitav.</p> <p>7. Põhimõtteliselt on ka vale see, et <u>ÜP etapis tehakse pelgalt alade eelvalik</u>. ÜP on strateegiline dokument – ruumilise arengu põhimõtete kujundamise ning selle alusel planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sealhulgas maakasutuse juhtotstarvete, määramise dokument. KSH lk 5 on välja toodud, et „<i>asukohta saab valida ainult üldplaneeringu või eriplaneeringu alusel</i>“. Seega ei saa öelda, et tegu on eelvalikuga, <u>vaid tegu on juba alade valikuga</u>, st tulevastes planeeringu etappides ei saa enam otsustada selle üle, kas ala on põhimõtteliselt sobiv või mitte, vaid selle üle, millistel tingimustel on võimalik sinna tuuleparki luua. Selles tulenevalt on alade valikuks vaja läbi viia juba ÜP faasis piisava põhjalikkusega uuringud, mitte lükata neid tulevaste planeerimisetappide varna, kus nende eest tasuvad juba arendajad, kellel on siis juba suurem võimalus uuringute tulemusi mõjutada. Täna on ala lõpliku sobivuse hindamine lahendatud läbi soovitude järgnevatele uuringutele ning ala põhimõtteline sobivus on jäetud sisuliselt lahtiseks. See on seadusevastane ning selline ÜP ei vasta nõuetele.</p> <p>8. Kehtna vald on üpriski väikese pindalaga vald, aga tuulealasad planeeritakse <u>ebaproportsionaalselt palju</u>. 5% valla pindalast on planeeritud tuulealadeks samal ajal, kui teised vallad planeerivad 0,1-3%. Tegemist ei ole ratsionaalse paigutamisega.</p> <p>9. KSH lk 71 „<i>Teatava vastuoluna on käsitletav tuuleenergia potentsiaalsete arengualade ja metsaalad kattumine. Tuuleparkide rajamine metsaaladele on võrdlemisi uus lähenemine ka maailmapraktikas, mida võimaldab tuulikute järjest suurenev kõrgus ja sellega saavutatav tootlikkus.</i>“</p> <p>Kas tõesti peame olema pioneerid, rikkuma jäädavalt enda looduse ja metsad (vundamendid, juurdepääsuteed, kaablid) selleks, et arendada tehnoloogiat, mis on alles noor? Kas ostaksid esimese elektriauto? Samal ajal on riigis välja töötamisel tuumaelektrijaam ning Hiiumaa ja Liivilahe tuulepargid, mis muudaks maismaatuuleparkide vajaduse olematuks.</p> <p>10. <i>“Teadaolevalt kavandatakse kehtestada regulatsioon, mis võimaldab suunata nii valla eelarvesse kui tuulepargi lähialadel paiknevate majapidamiste omanikele teatava osa tuulepargi toodangust tulenevast kasust. Kompensatsioon on mõeldud hüvitama võimalike häiringute talumist.”</i></p>	<p>tuulealasad planeerida lähemale kui 10 km must-toonekure pesast. Keskkonnaamet liigikaitse eest vastutava asutusena on andnud suunise planeerida üldjuhul tuulepargi alad üldplaneeringutes 3 km kaugusele must-toonekure leiukohtadest. Antud suunist on ÜP koostamisel arvestatud.</p> <p>3. Käesolevaks ajaks on arendajad väljendanud omavalitsusele huvi tuuleparkide võimalikuks kavandamiseks Kehtna valla territooriumil, kuid mitte T6 ala osas. T6 ala puhul on täies ulatuses tegu riigimaaga.</p> <p>4. Selgitame, et tuulekiiruse andmed on Eesti ala kohta olemas väga suure üldistusastmega. Samuti on tuulikute tehnoloogia pidevalt arenemas ning juba praegu on tootmises tuulikuid mis sobivad väiksema tuulekiirusega aladele.</p>
--	--	---

		<p>19.07 võeti vastu seadus ning reaalsus on see, et kuna terve Järvakandi jääb tuulepargi mõjupiirkonda, siis hüvitiseks on praegusest kõrgema elektrihinna puhul naeruväärsed 20-30 eurot kuus. Kuna tuuleenergia pidi olema kõige odavam tootmisviis, siis kas kogu asja eesmärk ei just saada odavamalt elektrit? Sellisel juhul oleksid hüvitised veelgi naeruväärsemad. Ehk kui räägitakse majanduslikust kasust ja rahapajast, siis räägitakse seda ilmselgelt kõrge elektrihinna võtmes. Kui poliitika eesmärk on tagada energiasõltumatust ning odavamad hinnad, siis majanduslikust kasust rääkimine on vastuolus sellega, sest see „kasu“ arvestab kõrgeid hindu.</p> <p>11. Järvakandi saatuse üle otsustavad sellest kauged inimesed. Peale valdade ühinemist on nõ Järvakandi poole pealt esindajaid oluliselt vähem kui Kehtna poole pealt ning ühise valla mentaliteeti ei ole tekkinud, vaid käib pidev konkureerimine. Meie, Järvakandi inimeste, saatuse ja elukeskkonna üle otsustavad sisuliselt võõrad inimesed, kes lõpuni asjasse ei süübi ning kellest on probleem kaugel.</p> <p>12. Palume Kehtna Vallal arvestada, et T6 ala arendamisel on selle hinnaks Järvakandi ja Nõlva küla elanike elukvaliteet, tervis ja kodud; alal ja selle ümber olev looduskeskkond ja sealsed inimesed, loomad ning linnud. T6 ala ei lahenda energiahindade probleemi. Eesti energiavajaduse katavad näiteks Hiiumaa, Saaremaa ja Liivi lahe meretuulepargid, lisaks planeeritakse 2035. aastaks tuumaenergiajaama. Arendatav tuulepark võib sundida meid loobuma oma tänastest elukohtadest. Kas Kehtna Valla esindajatele on tänane tuuleenergia loomise kaudne hind, elanike ja loomade elukeskkonna hävitamine, vastuvõetav?</p> <p>Kokkuvõtvalt: KSH tulemus, kus on sedastatud, et „mõjude hindamise tulemusena selgus, et üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju“, on ilmselget väär ja tuginedes EL ja riigikohtulahenditele seadusevastane. Eeltoodust tulenevalt ei vasta KSH kehtivast õigusest tulenevatele nõuetele: mitmed KSH raames hinnatavad mõjud ja seosed on välja selgitamata ning asjakohased uuringud tegemata. Põhimõtteliselt on eiratud T6 alale 3 km ja 4,6 km GPS seadmega varustatud must-toonekurgede pesapaigad, aga ka T6 alal olevad toitumis- ja liikumisteed, mille kohane info oli mõistliku pingutuse kaugusel (st e-kirja kaugusel) Kotkaklubilt. KSH koostaja on jätnud olulise info arvestamata, seega tuleb T6 ala tunnistada tuuleenergia arendamiseks põhimõtteliselt mitte sobivaks alaks ning eemaldada üldplaneeringust. Samuti tuleb ala määrata ka selliselt, et ka tulevikus ei ole võimalik sinna tuuleala planeerida.</p>	<p>Seega on leitud, et tuule kiiruse olemasolevat infot ei ole asjakohane kasutada valikukriteeriumina ala potentsiaalse sobilikkuse hindamiseks tuulepargi alana. Eeldatud on, et kogu valla territooriumil on suhteliselt sarnased tuuleolud.</p> <p>5. Nõustume, ÜP koostamisel on tuulealade leidmiseks kasutatud välistavat meetodit. Alad, mis ei ole keskkonnanõuetele vastavad, tuleb kõrvaldada. Nõustume, ÜP koostamisel on tuulealade leidmiseks kasutatud välistavat meetodit. Alad, mis ei ole keskkonnanõuetele vastavad, tuleb kõrvaldada. Nõustume, ÜP koostamisel on tuulealade leidmiseks kasutatud välistavat meetodit. Alad, mis ei ole keskkonnanõuetele vastavad, tuleb kõrvaldada.</p>
--	--	--	---

			<p>6. Nõustume, et energia tootmine laiemalt, sh tuuleenergia tootmine ei ole kunagi ainult positiivse mõjuga. Kuna tuuleparkide puhul on tegu olulist mõju omavate objektidega, siis toimubki nende asukoha valik läbi üldplaneeringu ja seepärast seatakse ka KSH koostamise ning erinevate uuringute koostamise nõue tuulepargi edasisel planeerimisel. Tuulik kompenseerib enda tootmiseks, töötamiseks ja demonteerimiseks kulutatud energia ja CO₂ emissiooni 7–8 töökuuga. Näiteks Vestase V150-4,2 MW tuulikute puhul on tagasitootmise aeg madala tuule tingimustest 7,6 kuud¹. Arvestades tuulepargi CO₂ õhkupaiskamist vähendavat toimet, siis ületab see oluliselt metsamaa raadamisest tuleneva süsiniku sidumise vähendamise.</p>
--	--	--	--

¹ <https://www.vestas.com/en/products/4-mw-platform/V150-4-2-MW>

			<p>7. Nõustume, sõnastus vaadatakse ÜP-s ja KSH aruandes üle – tegu on tuuleenergia alade asukoha valikuga. Samas alles detailplaneeringu ja selle KSH käigus selgub, mis osa ja mis tingimustel valitud asukohast on reaalselt tuulikute rajamiseks sobilik.</p> <p>8. Selgitame, et iga vald on oma asustusstruktuuri ja looduskeskkonna poolest erinev. Enamik omavalitsusi, kes teevad tuuleparkide alade valikut üldplaneeringutes kasutavad alade leidmiseks sarnast metoodikat. Leitud põhimõtteliselt sobivate tuuleenergeetika alade osatähtsus valla territooriumist võib Eesti omavalitsuste lõikes oluliselt varieeruda.</p> <p>9. Sõnastust parandatakse. Tegu on Eestis võrdlemisi uue lähenemisega, sest Eestis on riigikaitsealistest</p>
--	--	--	---

			<p>piirangutest tulenevalt nii tuuleparkide planeerimine kui reaalne rajamine olnud väga vähene. Metsaaladele rajatud tuuleparke on praeguseks olemas mitmeid näiteks Soomes.</p> <p>10. Kohaliku kasu puudutav tekst KSH aruandes ja selle lisas uuendatakse vastavalt vahepeal vastuvõetud seadusemuudatusele.</p> <p>11. Teadmiseks võetud.</p> <p>12. Seisukoht on võetud teadmiseks ja vallavolikogu arvestab seda ühe argumendina planeeringu kehtestamise otsuse tegemisel.</p> <p>13. Must-toonekure mõjuhindangut täiendatakse KSH aruandes (ja selle lisas 2). KSH aruande koostajale on teada must-toonekurgede leiukohtade info, sh reaalne leiukohtade asustatuse info ja seda on arvestatud KSH aruande koostamisel. Keskkonnaamet on kaitsealuste liikide kaitsekorraldusega</p>
--	--	--	---

			tegeleva pädeva asutusena ka üldplaneeringu ja selle KSH aruande kooskõlastanud.
25.	MTÜ Nõlva Metsaküla Selts, Ragnar Kobin 26.07.2022 Nr 7-6/2020/220-145	<p style="text-align: center;">VASTUVÄITED KEHTNA VALLA ÜLDPLANEERINGULE</p> <p>Kehtna Vallavolikogu 18.05.2022 otsusega nr 1-2/41 võeti vastu Kehtna valla üldplaneering ja tunnistati nõuetele vastavaks üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne. Üldplaneeringuga kavandab Kehtna vald Nõlva, Selja ja Ahekõnnu külade alale Järvakandi alevi vahetus läheduses tuuleparki T6. Üldplaneeringuga nähakse ette põhimõtteliselt sobivad alad tuuleparkide arendamiseks. Alade leidmise protsessist ja kaalutlustest annab ülevaate „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringu tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“.</p> <p>Oleme seisukohal, et üldplaneeringus kavandatud lahendus on õigusvastane, kuna Kehtna vald ei ole välja selgitanud kõiki asjas tähtsust omavaid asjaolusid, mistõttu ei ole läbi viidud KSH ja seega ka üldplaneering nõuetele vastav. Niisamuti ei ole meie hinnangul olnud Kehtna Vald oma tegevustes läbipaistev ning elanikke piisavalt kaasav.</p> <ol style="list-style-type: none"> Kehtna Valla suhtlus kodanikega on olnud puudulik. Kui alustada algusest, siis juba uue üldplaneeringu avalik väljapanek ning selle üheks osaks olev avalik arutelu, olid planeeritud täpselt volikogu vahetumise aega. Mõistagi, on sel perioodil kogukonna tähelepanu valimistel, tulemustel ning uue volikogu moodustamisel. Sel perioodil (20.10.21) toimus ka esimene avalik arutelu Järvakandis. Ürituse korraldamisel eraldi tuuleparke ei mainitud, vaid ürituse tutvustus oli lakooniline – tutvustatakse KSHd ja üldplaneeringut. Info koosolekust oli leitav vaid Facebookis ja Kehtna valla kodulehel uudisena (06.10.21), kuid näiteks ei olnud arutelust infot Kehtna Valla Vaatleja, mis vanemale elanikkonnale, kes interneti ei kasuta, on oluline infoallikas. Miks seda ei olnud vastavat infot Kehtna Valla Vaatlejas? Kehtna Vald ei ole tuulealade planeerimisest inimesi piisavalt teavitanud, eriti olukorras, kus on tegu ORME (olulise ruumilise mõjuga ehitis) objektidega. Ukselt-uksele käies selgus 	<ol style="list-style-type: none"> Planeeringu ja KSH eelnõu avalik väljapanek toimus 02.08.2021 - 10.09.2021, kuna Kehtna Valla vaatleja juulikuus ei ilmu, siis oli vastav teade juuni 2021 ajalehes. Kokkuvõtte avalikust väljapanekust ilmus novembri 2021 a lehes. Kõigil kolmel avalikul arutelul räägiti eraldi ka tuulealade valikust. Kehtna vald on üldplaneeringu koostamisel ja menetlemisel lähtunud planeerimisseaduse nõuetest. Tuuleparkide teemat on täiendavalt püütud planeerimise vaatest avada Kehtna Valla Vaatleja 2022 jaanuarikuu numbris. Tuuleenergia alade asukoha valiku infot ei ole varjatud. Tuuleenergeetika teema arutamiseks

		<p>ilmekas näide, kus pea ükski inimene ei teadnud, et tuulikud nende kodu lävele tulevad. Reaalsus ilmneb alles siis, kui tuulikud on juba püsti, kuid siis on juba hilja. Miks ei ole Kehtna Vald ÜP avalikustamisel teavitanud kodanikke ORME objektidest? Miks on vald teadlikult edastanud vaid valitud infot?</p> <p>3. Kehtna Vallavalitsus jättis menetlusse puudutatud isikud kaasamata. MTÜ Nõlva Metsaküla Selts kutsuti vallavanema poolt kuupäeval 11.01.2022 arvamust avaldama Kehtna valla ÜP ja KSH aruande eelnõule. Huvitaval kombel otsustati kaasata külaseltsi alles sellises faasis kui ÜP ja KSH aruande eelnõu avalikustamise avalikud arutelud olid aset leidnud ning käes oli ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine. Olgu märgitud, et ÜP menetlemisele ei ole kaasatud mitmeid kohalikke ettevõtjaid, mittetulundusühinguid ja seltsi, kelle õigusi võib planeering puudutada või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse planeeringu elluviimise vastu. Miks ei ole huvitatud isikuid kaasatud?</p> <p>4. Kirjalikele pöördumistele ei vastata seaduses ettenähtud tähtaegade jooksul. MTÜ Nõlva Metsaküla Selts edastas Kehtna Vallavalitsusele 09.02.2022 vastuväited Kehtna valla üldplaneeringu lahendusele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandele (edaspidi vastuväited). Kuivõrd Kehtna vald edastatud vastuväidetele ei vastanud seaduses ettenähtud tähtaegade jooksul, edastati vallale 22.03.2022 meeldetuletus ja uuriti, millal võiks vallalt tagasisidet oodata. Kehtna vald kinnitas 21.02.2022 vastuväidete kättesaamist (paludes eemaldada vastuväidetest isikuandmed) ning vastas vastuväidetele hiljem öeldes, et neil ei ole kohustust vastata. Miks ei ole Kehtna Vald reageerinud ega kaasanud pöördumiste esitajaid?</p> <p>5. Kehtna Vallavalitsus viis läbi ebaadekvaatse loogika alusel küsitlusi/infokorjet, mis ei näita tegelikult avalikku arvamust. Kinnistute omanikel, kellel on kinnistu vahetus läheduses tuuleenergia arendamise ala T6-ga (edaspidi nimetatud ka kui T6), ei ole võimalik hääletada, kui nende sissekirjutus on mujal. Kuid isikud, kes elavad näiteks 6-7 km kaugusel T6- st ning nende sissekirjutus on loetletud külade nimekirjas, omavad hääleõigust. Olulise ruumilise mõjuga objektid mõjuvad olenemata sissekirjutustest või KOV haldusala piiridest. Suur hulk T6-ga piirnevate külade elanikest on pensionärid, kes ei kasuta oma kõrge ea tõttu sotsiaalmeediat ega külasta Kehtna valla kodulehte. Nende ainsaks infoallikaks on suure tõenäosusega Valla Vaatleja, mis infokorjet ei kajastanud. Infokorjet teostati ajavahemikus 28.04 – 09.05, mis on kõigest 12 päeva! Selle aja jooksul ei jõua suure tõenäosusega isegi informatsioon küsitluse korraldamisest inimesteni. Antud küsitlus/infokorje oli ilmselgelt erapoolik ning ei anna mõistlikku tulemust ebapiisava kaasamise ning väga lühikese kestvuse tõttu.</p> <p>6. Olgugi, et info ei jõudnud kõigini, olid hääletuse tulemusena siiski ülekaalus tuulepargi vastased. Miks Kehtna Vald sellega ei arvesta?</p>	<p>toimus ka piirkondlik arutus Järvakandis 11.04.2022.</p> <p>3. Kehtna vald on üldplaneeringu koostamisel ja menetlemisel lähtunud planeerimisseaduse nõuetest. Üldplaneering (koos tuulealadega) ja KSH aruanne on olnud avalikkusele kättesaadav erinevate kanalite kaudu. Avalikustatud üldplaneering sisaldas kogu informatsiooni terviklikult. Seega väide, et avalikustatud üldplaneering ei sisalda tuulealade kui ORME 11.objekte, ei ole tõene.</p> <p>4. MTÜ Nõlva Metsaküla Selts esitas Kehtna vallavalitsusele vastuväited planeeringu kooskõlastamise ja arvamuse andmise etapis. Planeeringu kooskõlastamine algas 11.01.2022 ning kestis pikendatud tähtaegade tõttu kuni 6.aprillini 2022. Kooskõlastamise ja arvamuse andmise pika perioodi tõttu on</p>
--	--	--	--

		<p>7. Edastasime valda 06.05.2022 Petitsioon EI tuulepargile T6 allkirjad, kokku 239 allkirja, mis näitavad kindlalt inimeste tugevat vastuseisu. Paraku nendel pikemalt ei peatunud ega oluliseks ei peetud. Miks on eiratud kogukonnapoolselt allkirjade kogumist?</p> <p>8. Rõhutame, et selline huvitatud isikute poolt tehtud vastuväidete tähelepanuta jätmine kujutab endast kahtlusteta ka menetlusnormide rikkumist planeerimismenetluse kontekstis, mis toob juba eos kaasa suure töökoormusega planeerimismenetluses tehtud otsuse õigusvastasuse.</p> <p>9. 10.05.2022 oleme teinud ettepaneku koostööks ja avatud menetluseks selliselt, et vallavalitsus järgiks seaduses ettenähtud norme ja tegutseks kooskõlas hea halduse tavaga. Tegime ettepaneku, et otsuseid tehtaks koos nendega, keda need otsused mõjutavad, ning nendega arvestades. Tänaeni ei ole Kehtna Vald näidanud üles mitte mingisugust huvi teha pöördumise saatjatega koostööd või kaasata neid aruteludesse.</p> <p>10. Kogu protsessi jooksul on Kehtna Vald eksitanud avalikkust, öeldes, et ÜPga ei kaasne olulist keskkonnamõju. Tegelikuses on keskkonnamõju piisavalt hindamata ning KSH tänasel kujul ei vasta nõuetele ega seadustele.</p> <p>Meie hinnangul ei ole kogukonda ja huvitatud isikuid piisavalt kaasatud ega elanikke teavitatud.</p>	<p>omavalitsusel keeruline anda tehtud ettepanekutele lõplikke vastuseid, kui on teada, et osad ettepanekud on veel laekumata.</p> <p>Kuigi ÜP protsessi teatud juhtudel näeb PlanS ette, kui kiiresti tuleb ettepaneku tegijatele vastata, et too PlanS kooskõlastamise etapi osas välja tähtsuseid, kui kiiresti tuleb osapooltele põhjendatud seisukoht esitada (vt Plans §85). KOV saatis Teile vastuse esimesel võimalusel kui kõik vastused olid koostööks läbi kaalutud. Siinkohal peab lisaks märkima, et üldplaneeringu menetlusel lähtutakse PlanS-st, mitte MSVS-st. Antud juhul MSVS või HMS ei kohaldu.</p> <p>5. Infokorje raames said Nõlva küla elanikud tööpoolest avaldada arvamust 12 päeva jooksul. Samas ei ole võetud infokorjes mitteosalenud isikutelt õigust esitada oma seisukoht üldplaneeringu suhtes</p>
--	--	---	---

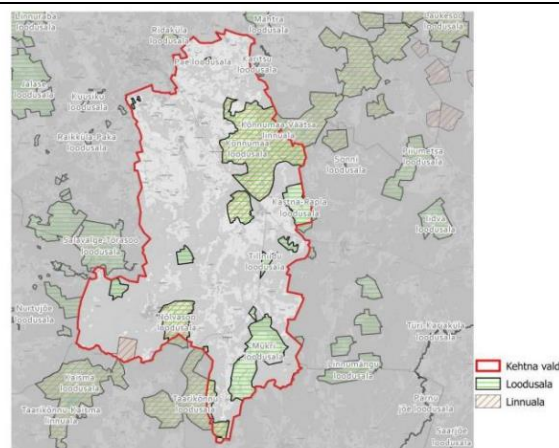
			<p>selle avalikustamise käigus. Kõik isikud, kes infokorjes ei osalenud või ei saanud osaleda, said esitada oma seisukohad üldplaneeringule ja KSH-le avalikustamise protsessi käigus. Kuivõrd isikute õigust arvamuse või seisukohtade esitamiseks rikutud ei ole, puudub alus väita, et pelgalt infokorjes mitteosalemisega on rikutud isiku õigust üldplaneeringule või KSH-le seisukoha esitamiseks.</p> <p>6.-7. T6 tuuleenergeetika ala üle arutati KOV volikogu istungil 18.05.2022, mi oli teada ka infokorje tulemused. KOV volikogu otsustas võtta üldplaneeringu istungil vastu koos T6 tuulealaga. KOV volikogu otsused kujunevad KOV volikogu liikmete poolt antud hääletenamuse kaudu. Volikogu liige on hääletamisel vaba, st hääletaja hääletab oma siseveendumuse järgi, sõltumata teiste</p>
--	--	--	--

			<p>isikute/organisatsiooni de/ infokorje arvamustest/tulemusest . Üldplaneering võeti vastu ja suunati avalikustamisele volikogu otsuse alusel, volikogu liikmete poolt antud hääletamuse alusel.</p> <p>8. Selgitame täiendavalt, et volikogu liikmel on õigus hääletada infokorje tulemuse või petitsiooni esitaja seisukohast erinevalt. See ei ole käsitletav seega PlanS'is sätestatud menetlusnormi rikkumisena.</p> <p>9. Siinkohal märgime jätkuvalt, et üldplaneeringu menetlemise protsess allub PlanS sätetele. PlanS (samuti HMS-s sätestatud hea halduse tava) näeb muuhulgas, ette isikute ärakuulamist st võimalust esitada seisukohti jne. Üldplaneering on avalikustatud ning kõikidele on antud võimalus esitada oma seisukoht üldplaneeringule.</p>
--	--	--	--

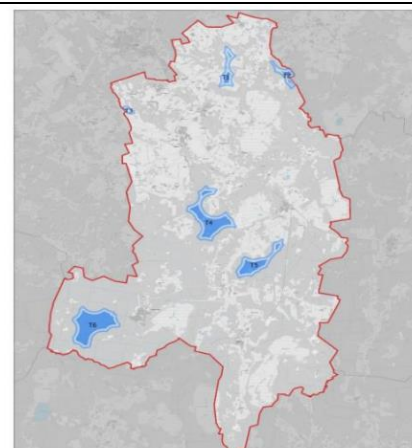
			<p>Veelgi enam, üldplaneeringu kui õiguse üldakti menetlus ei ole samastatav haldusmenetlusega HMS mõistes.</p> <p>10. KSH koostaja on seisukohal, et KSH aruanne vastab nõuetele ja seadustele. Keskkonnaamet ja Keskkonnaministeerium on KSH aruande üldplaneeringu lisana kooskõlastanud.</p>
26.	<p>Advokaadibüroo PricewaterhouseCoopers Legal OÜ 26.07.2022 Nr 7-6/2020/220-146</p>	<p style="text-align: center;">NÕLVA METSAKÜLA SELTSI ARVAMUS</p> <p style="text-align: center;">Kehtna valla üldplaneeringule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandele SISSEJUHATUS</p> <p>1. Advokaadibüroo PricewaterhouseCoopers Legal OÜ kliendiks (lisa 1) on Nõlva Metsaküla Selts (registrikood 80254944, Selts), kelle nimel ja ülesandel esitame käesoleva arvamuse seoses Kehtna valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega (KSH). Seltsi põhitegevuseks on piirkondliku ning kohaliku elu edendamine. Nõlva küla, mille heaolu eest Selts seisab, asub Raplamaal, Kehtna valla edelapiirkonnas.</p> <p>2. Kehtna Vallavolikogu võttis 18.05.2022 otsusega nr 1-2/41 vastu Kehtna valla üldplaneeringu (üldplaneering) ja tunnistas nõuetele vastavaks üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande (KSH aruanne). Üldplaneeringuga nähakse ette põhimõtteliselt sobivad alad tuuleparkide arendamiseks Kehtna vallas. Alade leidmise protsessist ja kaalutlustest annab ülevaate KSH aruande lisa 2 „Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“ (KSH lisa 2).¹ Muuhulgas kavandatakse üldplaneeringuga tuuleparki T6.</p> <p>3. Üldplaneering ja KSH aruanne on avalikul väljapanekul, mis toimub 15.06.2022 – 25.07.2022.² Käesolevaga esitab Selts kooskõlas planeerimisseaduse (PlanS) § 87 lg-ga 2 arvamuse seoses Kehtna valla üldplaneeringu ja KSH-ga ning eriti tuulepargi T6 rajamisega, mille suhtes Selts on kogu planeeringumenetluse kestel väljendanud oma vastuseisu. Leiame, et üldplaneeringus kavandatud lahendus on õigusvastane, kuna Kehtna vald ei ole välja selgitanud kõiki asjas tähtsust omavaid asjaolusid, mistõttu ei ole läbi viidud KSH ja seega ka üldplaneering nõuetele vastav. Samuti rikub kavandatav planeeringulahendus ümbruskonna elanike õigust tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale ning riivab ebaproportsionaalselt nende õigust tervise kaitsele ning omandile. Oma seisukohti põhjendame üksikasjalikult alljärgnevalt.</p>	<p>1. Kehtna vald on rikkunud uurimis põhimõtet, mistõttu ei vasta KSH aruanne KEHJS-st tulenevatele eesmärkidele</p> <p>1.1. Keskkonnamõju ning mõju Natura alade kaitse-eesmärkidele tuleb asjakohaselt hinnata juba üldplaneeringu menetluses</p> <p>1.1.1. Üldplaneeringu menetluses tuleb teha kindlaks ala põhimõtteline sobivus tuuleenergia tootmise alana</p> <p>Kehtna vallavalitsuse hinnangul on üldplaneeringus kindlaks tehtud ala T6 põhimõtteline sobivus tuuleenergia</p>

		<p>PIIRKONNA KIRJELDUS</p> <p>4. Kehtna vallas ja selle ümbruskonnas asuvad mitmed üle-euroopalisse Natura 2000 võrgustikku kuuluvad rahvusvahelise tähtsusega loodus- ja linnualad. Natura 2000 võrgustikku kuuluvatest loodusaladest asuvad piirkonnas Taarikõnnu, Nõlvasoo, Nurtujõe, Kaisma, Kõnnumaa, Salavalge-Tõrasoo, Pae, Tillniidu, Mukri, Raikküla-Paka ja KastnaRapla loodusalad. Linnualadest asuvad piirkonnas Kõnnumaa-Väätsa ja TaarikõnnuKaisma linnualad.³</p> <p>5. Lisaks asuvad piirkonnas mitmed metsise ja must-toonekure püsielupaigad. Kehtna valla territooriumil asub viis metsise püsielupaika – Ahekõnnu, Nõlva, Nõlvasoo (osaliselt Pärnu maakonnas Kaisma vallas), Selja ja Vastja.⁴ Lisaks asub Kehtna vallas Kõrbja musttoonekure püsielupaik⁵ ning Koogiste must-toonekure püsielupaik (KSH aruande põhjal⁶). Naabervaldades, s.o Märjamaa ning Põhja-Pärnumaa vallas asub samuti mitmeid musttoonekure ja metsise püsielupaiku. Naabervaldades paiknevate püsielupaikade arvestamine on oluline, kuivõrd hinnata tuleb ka kumulatiivset mõju ning tuuleparke kavandatakse üldplaneeringuga ka Kehtna vallaga piirnevatesse valdadesse.</p> <p>6. Ka koostamisel olev Põhja-Pärnumaa valla tuuleenergia eriplaneering näeb ette tuuleparkide rajamist ja nende toimimiseks vajalikku taristu ehitamist.⁷ Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringuala 1, kuhu mh kavandatakse tuuleparki, asub seejuures Taarikõnnu-Kaisma linna- ja loodusala lähistel ning piirneb vahetult Kehtna vallaga.⁸ Koostamisel olev Rapla valla üldplaneering näeb ette tuuleparkide rajamiseks sobiva ala Järvakandist idas, Kehtna valla piirile, vähem kui kilomeetri kaugusele Nõlva metsise püsielupaigast.⁹</p> <p>7. Olulise mõjuga projektidest on piirkonda kavandatud ka Rail Balticu raudteetrass, mille trassikoridori mõjualasse jääb ka Kehtna valla territooriumil Taarikõnnu-Kaisma linnualal asuv Selja metsise püsielupaik.¹⁰</p> <p>ÜLEVAADE ÜLDPLANEERINGUGA KAVANDATAVATEST TUULEPARKIDEST JA NATURA ALADEST</p> <p>8. Üldplaneeringus on märgitud, et tuuleparkide arendamiseks ette nähtud alad on põhimõtteliselt sobivad tänapäevaste tööstuslike tuulikute kavandamiseks, kuid reaalsed arenduse ja tuulikute paigutamise võimalused selguvad detailplaneeringu ja selle raames läbiviidavate uuringute ning mõjude hindamise käigus.¹¹</p> <p>9. Üldplaneeringuga ette nähtud alad tuuleparkide arendamiseks asuvad Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade vahetus läheduses. Konkreetselt tuulepargi T6 ala lähistel asuvad Nurtujõe, Nõlvasoo, Kaisma ja Salavalge-Tõrasoo loodusalad ning TaarikõnnuKaisma linnuala. Vt ja võrdle lähemalt ka alljärgnevaid jooniseid:¹²</p>	<p>tootmise alaks. Selgitame, et üldplaneering määrab tuuleenergia tootmise alad, kuhu saab rajada ORME² tuulepargi ehk määratav tuuleenergia tootmise ala peaks olema sobilik vähemalt 2 üle 30 m kõrgust tuulegeneraatori ja nendega seonduv taristu rajamiseks. Üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel ei ole tuvastatud tegureid, mis välistaksid kavandatud tuuleenergeetika aladele kirjeldatud tuulepargi rajamise ja vähemalt teatud tingimustel tuuleenergia tootmiseks. Tuulepargi maksimaalne maht ja käitamistingimused saavad selguda tuulepargi detailise lahenduse ja selle mõjude hinnangu koostamisel. Toote välja põhjustena, miks Teie hinnangul ei ole ala T6 põhimõtteliselt sobiv tuuleenergia tootmise ala, asjaolud, et 10 km raadiuses on registreeritud must-toonekure pesitsuspaigad ning, et piirkonnas on metsise mängupaigad. Selgitame, et KeA, kui kaitsealuste alade ja liikide kaitset korraldav pädev</p>
--	--	---	--

² ORME – olulise ruumilise mõjuga ehitist vastavalt VV 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekirj“



Joonis 4. Natura alade paiknemine Kehtna vallas.



Joonis 10. Täiendava sobilikkuse analüüsiga leitud tuuleenergia arengualad Kehtna vallas.

10. Tuulepargi arengusala T6 paikneb Kehtna valla edelaosas, Järvakandi alevi (kaugus ca 1 km) ning Nõlva küla (kaugus ca 1 km) vahelisel alal, roheline võrgustiku koridoris. Lähedusse jääb idas Rail Balticu raudteetrass. Nõlva metsise püsielupaik ja Selja metsise püsielupaik jäävad tuulepargi T6 alast kõigest ca 1 km kaugusele vastavalt põhja- ja lõunasuunas.

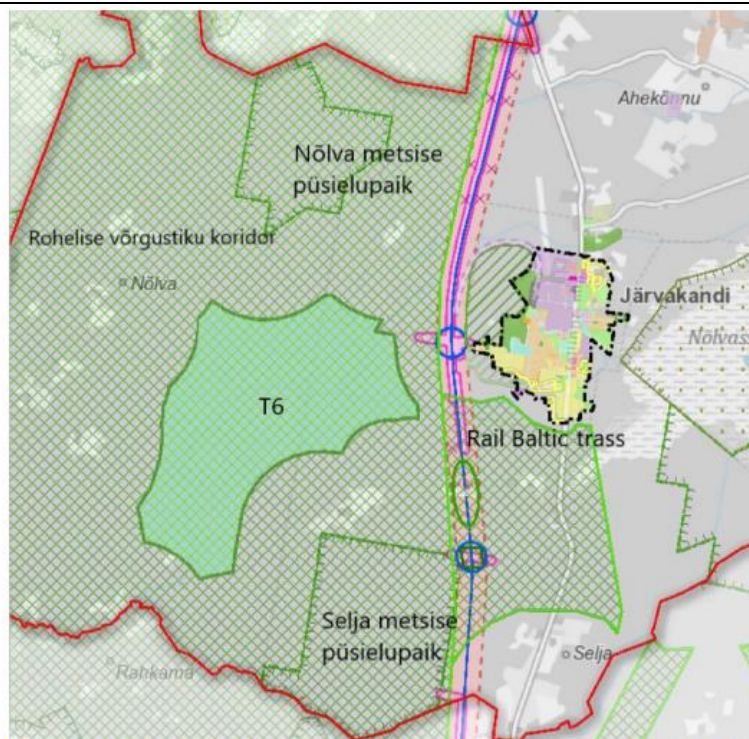
11. Rail Balticu KSH aruande kohaselt võib raudteetrass avaldada Kehtna vallas asuva Selja metsise püsielupaigale negatiivset kaudset mõju.¹³ Ekspertarvamuses „mis koostati Rail Balticu trassi maakonnaplaneeringute KSH programmi looduskeskkonna uuringute raames, nähakse ette leevendava meetmena Selja metsise püsielupaiga pindala piiride nihutamine lääne suunas, s.o kavandatava tuulepargi ala T6 suunas.¹⁴ Vt lähemalt ka alljärgnev joonis:

asutus, soovib³ must-toonekure puhul tuuleenergia põhimõtteliselt sobivate alade leidmiseks üldplaneeringutes kasutada leiukohtadest puhvrit 3 km. Antud soovitus on Kehtna ÜP puhul ala T6 puhul järgitud. Ühtegi must-toonekure teadaolevat leiukohta alast T6 3 km raadiuses ei paikne. KSH aruande lisas 2 on esitatud väljavõtte must-toonekure kaitse tegevuskavast, milles esitatud arvamuse kohaselt ei tohiks tuulegeneraatorid asuda lähemal kui 10 km must-toonekure pesapaigast⁴. T6 ala puhul ei paikne EELIS⁵ andmetel reaalseid liigi pesitsuskohti (pesi, kus pesitsemine on toimunud vähemalt viimase 5 aasta jooksul) lähemal kui 10 km. 10 km raadiuses paikneb küll mitmeid leiukohti (3.2 km KLO9112407, 4.9 km KLO9101819, 3.7 km KLO9101968, KLO9107819, 6.5 km KLO9101967, 8.5 km

³ Keskkonnaamet. 10.11.2021. Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes.

⁴ Must-toonekure (*Ciconia nigra*) kaitse-tegevuskava, 2018. Kinnistatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105

⁵ EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur: andmed viimati kontrollitud 07.08.2022



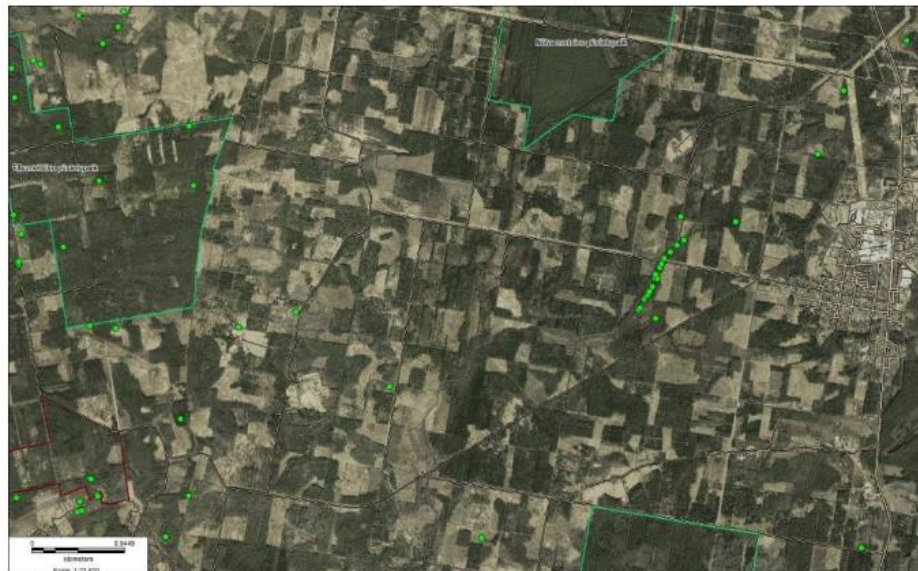
Joonis. Tuulepargi ala T6, rohelise võrgustiku koridor, RB trass ja metsise püsielupaigad.
Allikas: Kehtna valla üldplaneeringu kaardirakendus

12. Must-toonekure teadaolevad lähimad toitumiskohad asuvad tuulepargi T6 alast ca 4,6 km lääne-loode suunas ja 3 km lääne-edela suunas. Mõlemad teadaolevad toitumiskohad on Kehtna valla piiridest väljaspool.

KLO9100220, 9.6 km KLO9127204), kuid üheski neist ei ole vähemalt viimase 5 aasta jooksul esinenud pesitsemist. Seega puudub T6 ala puhul otsene vastuolu ka liigi kaitse tegevuskavas esitatud soovituslega. Metsise elupaikade osas on üldplaneeringus tuuleenergia alade valikult samuti lähtunud KeA soovitatud 1000 m puhvririst. Ühtegi metsise registreeritud elupaika ei jää T6 alale lähemale kui 1000 m. Toote välja võimaluse, et Selja metsise püsielupaika (KLO3000234) võidakse laiendada lähtuvalt Rail Balticu (RB) uuringust⁶. EELIS andmetel ei ole käesoleval ajal toimumas Selja metsise püsielupaiga piiride muudatuse menetlust (perspektiivset püsielupaiga laiendust EELISes ei kajastu). Antud raudteelõigu KMH aruande eelnõu⁷ ei näe ette leevendus või hüvitusmeetmena Selja metsise püsielupaiga

⁶ Jair, A. 2014. Ekspertarvamus. Rail Baltic raudtee ja selle rajamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine Selja, Mõtuse, Kõveri ja Nepste metsise püsielupaikadele.

⁷ RBDTD-EE-DS1-ZZ_IDO_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00005 – Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Hagudi – Rapla ja Pärnu maakonna piir“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH). Aruande eelnõu 30/06/2022.



Joonis. Must-toonekure saatjatega täiendatud 2021. a toitumiskohad on markeeritud roheliste punktidega. Allikas: Kotkaklubi

13. KSH aruande kohaselt ei välista tuulepargi T6 arendusala põhimõttelist sobivust musttoonekure pesapaikade ega metsise püsielupaikade lähedus. KSH lisa 2 kohaselt ei tohiks tuulegeneraatorid asuda lähemal kui 10 km must-toonekure pesapaigast ning konkreetse tuulepargi projekti raames tuleb keskkonnamõju hindamisel tähelepanu pöörata võimalikule mõjule must-toonekurele ning tuvastada liigi reaalne elupaigakasutus piirkonnas.¹⁵ Metsise osas on leitud, et välja tuleb selgitada võimalik metsiste elupaikade vaheline liikumine ja sellega seonduvad võimalikud mõjud.¹⁶

14. Mõjude hilisema hindamise vajadusele on viidatud ka üldplaneeringu seletuskirjas toodud tingimustes taastuenergeetika kavandamiseks. Tingimuste punktide 1.16.1. ja 1.16.2 kohaselt tuleb mõjusid lindudele, kaitsealustele liikidele, väärtuslikele elupaigatüüpidele, rohevõrgustiku sidususele, ökosüsteemide seisundile ja bioloogilise mitmekesisusele selgitada alles tuulikute täpse paigutamise otsustamisel.¹⁷ **Üldplaneeringu ja KSH aruande kohaselt jäetakse seega tuulepargi T6 arendusala keskkonnamõju hindamine detailplaneeringu või muu kehtivast seadusest lähtuva detailsema planeeringuliigi ja KSH etappi, kui on kindlalt teada arendustegevuse parameetrid.**¹⁸

15. **Selts on seisukohal, et üldplaneeringu ja KSH lähenemine selles osas on põhimõtteliselt ebaõige**, sh vastuolus asjakohase Euroopa Kohtu praktika, Euroopa Komisjoni juhendite ning ka siseriikliku kohtupraktikaga. Täpsemalt selgitame oma seisukohti ja vastuväiteid alljärgnevalt.

laiendamise vajadust. Arvestama peab, et üldplaneeringu koostamisel on võimalik arvestada kehtivat olukorda kaitsealade osas. Kõigi kaitsealuste objektide osas on võimalik nende piiride muutumine või täiendavate objektide lisandumine tulevikus ning iga arendustegevuse puhul tuleb arvestada konkreetsel ajahetkel esinevaid kitsendusi. Arvestades RB uuringu ja Kehtna ÜP KSH vahelisel ajal sooritatud lageraiete ulatust 2014 a eksperthinnangus soovitatud püsielupaiga laienduse alal ning T6 ala ja Selja metsise püsielupaiga vahelisel alal, on suure tõenäosusega 2014 a soovitatud püsielupaiga laiendus muutunud ebaefektiivseks leevendusmeetmeks ning seega ei ole KSH juhtekspert pidanud põhjendatuks võimalikku laiendust ÜP tuuleenergia arendusala määramisel arvestada. Asjaolu kajastamiseks täiendatakse KSH aruande lisa 2 ning lisatakse ülevaade 2014 a uuringust ja Selja metsise

	<p>KOKKUVÕTE VASTUVÄIDETEST</p> <p>1) Kehtna vald on rikkunud haldusmenetluses kehtivat uurimispõhimõtet, mistõttu ei vasta KSH aruanne KeHJS-st tulenevatele eesmärkidele.</p> <p>2) Keskkonnamõju ning mõju Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele tuleb asjakohaselt hinnata juba üldplaneeringu menetluses. Seejuures tuleb teha kindlaks ala põhimõtteline sobivus tuuleenergia tootmise alana ja läbi tuleb viia asjakohane Natura hindamine.</p> <p>3) KSH aruanne ei arvesta lindude rändekoridoride ega piirkonnas elavate kaitsealuste liikidega, sh ei arvestata võimalikku kumulatiivset mõju. KSH raames ei ole hinnatud mõju metsise püsielupaikadele, sh võimalikku kumulatiivset mõju avaldava Rail Balticu raudteetrassiga. Lisaks ei ole KSH raames hinnatud mõju ka must-toonekurele ega musttoonekure püsielupaikadele, sh ei ole hinnatud võimalikku kumulatiivset mõju koos Põhja-Pärnumaa eriplaneeringu ja Rapla üldplaneeringuga.</p> <p>4) Üldplaneeringuga kavandatav tuulepark T6 avaldab negatiivset mõju kohalikele elanikele, eelkõige nende tervisele. Samuti mõjutab kavandatav tuulepark negatiivselt kohalike elanike kinnisvara väärtust.</p> <p>VASTUVÄITED</p> <p>(I) Kehtna vald on rikkunud uurimispõhimõtet, mistõttu ei vasta KSH aruanne KeHJS-st tulenevatele eesmärkidele</p> <p>16. Vastavalt kehtiva keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 33 lg 1 p-le 2 tuleb algatada KSH, kui strateegiline planeerimisdokument on üldplaneering. Kohustus läbi viia KSH tuleneb üldplaneeringu koostamise korraldajale ka PlanS § 74 lg-st 4. KeHJS § 31¹ järgi on KSH eesmärk arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel ja tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse.</p> <p>17. Planeerimismenetluse näol on tegemist haldusmenetlusega, mistõttu kohalduvad sellele haldusmenetluse põhimõtted, mis on sätestatud haldusmenetluse seaduses (HMS). HMS §-s 6 sätestatud uurimispõhimõttest tulenevalt on kohaliku omavalitsuse üksusel kui üldplaneeringu koostamise korraldajal kohustus välja selgitada kõik menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ning vajaduse korral koguda selleks tõendeid omal algatusel.</p> <p>18. Selts on seisukohal, et Kehtna vald ei ole praegusel juhul välja selgitanud kõiki menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolusid, mistõttu ei vasta KSH aruanne ning üldplaneering seadusest ning kohtupraktikast tulenevatele nõuetele.</p> <p>1.1. Keskkonnamõju ning mõju Natura alade kaitse-eesmärkidele tuleb asjakohaselt hinnata juba üldplaneeringu menetluses</p>	<p>püsielupaiga laiendamise võimalikkusest.</p> <p>Juhul kui püsielupaiga piiri tulevikus siiski muudetakse 2014 a RB uuringus soovitatud viisil, siis KeA poolt soovitatava 1000 m puhvri korral väheneks T6 ala u 30 ha võrra, mis arvestades T6 ala suurust ei muudaks ala sobimatuks tuulepargi rajamiseks.</p> <p>1.1.2. Asjakohane Natura hindamine tuleb läbi viia juba üldplaneeringu menetluses</p> <p>Kehtna vallavalitsuse hinnangul on üldplaneeringus Natura hindamine, sh Natura asjakohane hindamine teostatud.</p> <p>Natura hindamisel hinnatakse mõjusid vastava Natura võrgustiku ala kaitse-eesmärkide suhtes⁸. Seate oma kirjas kahtluse alla Natura eelhindamise järelduse Salavalge-Tõrasoo loodusala suhtes, kuna Teie hinnangul ei saa välistata mõju metsisele. Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärk⁹</p>
--	--	--

⁸ Euroopa Komisjon. Komisjoni teatis Natura ET 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta. ET Brüssel, 28.9.2021 C(2021) 6913 final.

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/790098>

	<p>19. Kehtna vald on senises üldplaneeringu ja KSH menetluses tõrjunud menetluses osalenud isikute ettepanekuid ja vastuväiteid seoses tuulepargi rajamisega kaasnevate mõjude ebapiisava hindamisega eeskätt sellega, et vastav põhjalikum mõjude hindamine on võimalik läbi viia tuuleparkide arendamise hilisemates etappides, s.o detailplaneeringu menetluses ja loamenetluses. Kehtna vald on selgitanud, et „ÜP ei pane paika täpseid tuuleparkide asukohti, tuulikute tüüpe ega kõrgusi. Selle jaoks on eraldi ette nähtud detailsem lahendus (DP) ja selle juurde kuuluv keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH).“¹⁹</p> <p>20. Eelnev puudutab nii võimalikke ebasoodsaid mõjusid piirkonna elanikele kui ka looduskeskkonnale, sh loodusdirektiivi20 art 6 lg-le 3 vastava asjakohase hindamise läbiviimist.</p> <p><i>1.1.1. Üldplaneeringu menetluses tuleb teha kindlaks ala põhimõtteline sobivus tuuleenergia tootmise alana</i></p> <p>21. Riigikohus on selgitanud, et kuna KSH toimub planeerimismenetlusega paralleelselt ning võimaldab välja selgitatava teabe jooksvat arvesse võtmist planeeringulahenduse väljatöötamisel, siis peab KSH mängima aktiivset rolli planeeringulahenduse kujunemisel, mitte piirduma planeerimisprotsessis väljatöötatud lahenduse mõjude hindamise, tagantjärgi korrigeerimise ja leevendusmeetmete väljapakumisega.²¹ Isegi kui hilisemates loamenetlustes on võimalik keskkonnakaalutlustele tuginedes keelduda loa andmisest, ei õigusta see planeeringu kehtestamist tegevuse eelisarendamiseks, mille puhul pole teada, kas seda põhimõtteliselt üldse teha tohib.²² <u>Seega tulenevalt kohtupraktikast tuleb kõrgetasemelise keskkonnakaitse tagamiseks viia juba perspektiivse ala kindlaks määramisel läbi uuringud, mis tõendavad, et ala on tuulepargi arendamiseks sobiv.</u></p> <p>22. Lisaks on Riigikohus selgitanud, et KSH raames ei tohi jätta mõju vajaliku täpsusega hindamata ja KSH ülesanded täitmata argumendiga, et kindlalt ei ole teada arendustegevuse parameetrid. Ala sobivuse küsimus ei saa jääda lahtiseks ka põhjusel, et tulenevalt PlanS § 124 lg-st 2 on detailplaneeringu eesmärgiks üldplaneeringu elluviimine. Detailplaneeringuga ei saa planeerida tuulepargi rajamist üldplaneeringuga selleks ette nähtud alale, kui tegelikkuses ala tuulepargi rajamist ei võimalda. Riigikohus on seejuures leidnud, et kui planeering on kehtestatud, siis tuleb teha kõik mõistlikult võimalik, et viia planeeringud tuulepargi rajamise osas ellu üldplaneeringu tavapärase kehtivusaja jooksul.²³</p> <p>23. Riigikohus leidis asjas nr 3-16-1472/92, et määrates teatud alad võimalike tuuleenergia tootmise aladena, pidi vastustajal planeerimismenetluse tulemusel kujunema veendumus, et need alad sobivad põhimõtteliselt, st <u>vähemalt teatud tingimustel</u> tuuleenergia tootmiseks. Vastustaja pidi ka veenduma, et paremad alternatiivid võimalike tuuleenergia tootmise alade kindlaksmääramiseks puuduvad, pidades seejuures silmas mh keskkonnakaalutlusi.²⁴ Seejuures märkis Riigikohus, et hindajal on võimalik esmalt lähtuda nn maksimumstsenariumist, st kavandatava tegevuse elluviimisest suurimas mahus, mida koostatav planeerimisdokument võimaldaks – s.o alade asukoht, suurim lubatav aluspindala, tuulikute kõrgus, võimsus, töötamise aeg jne.²⁵</p>	<p>ei ole metsise kaitse, seega metsise elupaiga võimalik mõjutamine või mitte mõjutamine ei ole seotud loodusala kaitse-eesmärkidele avaldatava mõjuga ega seega ole Natura eelhindamise kontekstis Salavalge-Tõrasoo loodusala puhul asjakohane. Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ning liikide kasvukohtade mõjutamine 1000 m kaugusel paikneva potentsiaalse tuulepargi poolt on välistatud, sest kasvutingimusi mõjutava veerežiimi või valgusrežiimi muutust niivõrd ulatuslikul alal ei ole oodata.</p> <p>Teie poolt esitatud märkusi arvesse võttes</p> <p>täiendatakse KSH aruandes Natura hindamise osa tuues selgemalt välja, et Taarikõnnu-Kaisma linnuala kaitse-eesmärkide suhtes ei peeta olulise ebasoodsa mõju esinemist seoses tuuleenergia T6 potentsiaalse arenguala määramisega võimalikuks. Peate oma</p>
--	--	---

	<p>24. Viidatud Riigikohtu seisukoht on asjakohane ka praegusel juhul. <u>Olukorras, kus võimalik on modelleerida kavandatud tegevus suurimas võimalikus mahus, on ühtlasi võimalik hinnata ka kavandatud tegevuse mõjusid ning vastavalt sellele planeeringulahendust korrigeerida. Üldplaneeringus ja KSH-s on aga jäetud need tegevused täielikult tegemata, ehkki tuulepargi ja tuulegeneraatorite üldised parameetrid on üldplaneeringu koostajale teada.</u></p> <p>25. Esiteks on üldise parameetrina teada tuulepargi arendusala T6 paiknemine kaitsealuste liikide ja Natura võrgustikku kuuluvate alade suhtes. KSH lisas 2 on toodud, et Kehtna valla territooriumile jääb mitmeid must-toonekure ja kotkaste (kaljukotkas ja väikekonnakotkas) pesitsuspaiku. Samuti esineb arvukalt metsise mängualasid.²⁶ Seejuures on KSH lisas 2 toodud üheselt, et must-toonekurg on väga haruldane linnuliik, kelle üheks ohuteguriks on tuulepargid. Seejuures on toodud ka selge välistus tuulepargi rajamise osas kui kavandatud tuulepark on lähemal kui 10 km pesapaigast ja kui on teada ka toitumispaid, siis mitte nende läheduses ega toitumisalade ja pesapaiga vahel.²⁷ Metsise osas on märgitud, et need väldivad tuulepargi alasid ning häiringute tulemusel ei pruugi linnud enam kasutada tuulepargi alal või läheduses olevat elupaika.²⁸</p> <p>26. Teiseks on teada ka tuulegeneraatorite üldisemad parameetrid. Üldplaneeringu KSH lisa 2 kohaselt rajatakse tootlikkuse tagamiseks tuulikud üksteisest peamises tuule suunas 5-7 rootori diameetri kaugusele ja teistes suundades 3-5 rootori diameetri kaugusele. Tänapäevaste elektrituulikute rootori diameeter on vähemalt 100 m ehk tuulikute omavaheline kaugus on minimaalselt 300-400 m (pigem 500-1000 m). Seejuures on näitena toodud tuulegeneraator Enercon E126 kogukõrgusega 198 m ning rootor diameetriga 126 m.²⁹ Muuhulgas tuuakse välja, et eeldatavalt kasvavad tänapäevaste tööstuslike tuulikute mõõtmised lähiaastatel veelgi, kuivõrd tootmises olevate kõrgeimate tuulikute tipukõrgus on 250 m ja rootori diameeter 160 m.³⁰</p> <p>27. Eeltoodu tõttu on arusaamatu Kehtna valla seisukoht, et üldplaneeringu suure üldistusastme tõttu ei ole võimalik või vajalik mõjusid täpsemalt välja selgitada. <u>Praegusel juhul on teada asjaolud, mis seavad T6 ala põhimõttelise sobivuse tuuleenergeetika arendamiseks vähemalt kahtluse alla. Seltsi hinnangul on tegemist seejuures asjaoludega, mis põhimõtteliselt välistavad T6 ala sobivuse tuuleenergeetika arendamiseks.</u></p> <p>1.1.2. Asjakohane Natura hindamine tuleb läbi viia juba üldplaneeringu menetluses</p> <p>28. Loodusdirektiivi art 6 lg 3 sätestab: <i>Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad siseriiklikud asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete</i></p>	<p>kirjas ebasoodsa mõju esinemist võimalikuks Taarikõnnu-Kaisma linnuala kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi metsis suhtes. Selgitame, et Taarikõnnu-Kaisma linnuala on registreeritud mitmeid metsise elupaiku ning metsise elupaikadest T6 alale lähim paikneb minimaalselt 1000 m kaugusel. KeA on oma juhistes soovitanud metsise elupaikade puhul 1000 m puhvrit ebasoodsa mõju vältimiseks, Natura linnualade suhtes üldiselt on ebasoodsa mõju vältiva puhvri soovitus 600 m. Asjakohane teaduskirjandus soovib metsise suhtes tuulegeneraatorite puhul rakendada puhvrit 865 m¹⁰. Vältimaks ebasoodsat mõju linnuala kaitse-eesmärgiks oleva metsise elupaiga suhtes on seega üldplaneeringus ja selle KSHs lähtutud konservatiivsest lähenemisest ning tuuleenergia arenguala T6 on määratud paiknema vähemalt 1000 m kaugusel</p>
--	--	--

¹⁰ Taubmann, J., Kämmerle, J-L., Andrén, H., Braunisch, V., Storch, I., Fiedler, W., Suchant, R. and Coppes, J., 2021. Wind energy facilities affect resource selection of capercaillie Tetrao urogallus. Wildlife Biology 2021

	<p><i>kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.</i></p> <p>29. Euroopa Kohtu selgituste kohaselt võib Natura alale olulist mõju avaldada nii ala territooriumil kui ka väljaspool seda toimuv tegevus.³¹ Riigikohus on rõhutanud, et kavandatava tegevuse kaudne mõju Natura alale ei pruugi olla vähem oluline kui otsene mõju.³²</p> <p>30. Loodusdirektiivi art 6 lg-s 3 ei kasutata Natura hindamise mõistet, vaid viidatakse asjakohasele hindamisele (ingl. k. <i>appropriate assessment</i>). Loodusdirektiivi art 6 lg s3 nimetatud asjakohane hindamine on tavapärasest keskkonnamõju hindamisest erinev. Erinevus seisneb selles, et keskkonnamõju hindamise käigus ei hinnata lihtsalt mõjusid keskkonnale, vaid hindamise eesmärgiks on välja selgitada konkreetselt Natura 2000 alale avalduv mõju, kusjuures negatiivse mõju korral on plaanitava tegevuse lubamine tavapärasest rohkem piiratud. Kui tavapärase keskkonnamõju hindamine tuleb algatada (lisaks kohustuslikele juhtudele) siis, kui eelhindamise käigus ilmneb, et kavandatav tegevus võib avaldada keskkonnale olulist mõju, st mõju avaldumine on tõenäoline, siis asjakohase Natura hindamise algatamisel tulenevad Euroopa Kohtu praktikast rangemad reeglid.</p> <p>31. Riigisisesele reguleerib asjakohase hindamise läbiviimist strateegilise planeerimisdokumendi tasandil KeHJS § 33 lg 1 p 4. Viidatud sätte kohaselt on KSH kohustuslik, kui strateegiline planeerimisdokument on aluseks tegevusele, mille korral <u>ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitseesmärgile</u>, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. KSH erisused Natura alaga seoses sätestab KeHJS § 45 lg 2, mille kohaselt strateegilise planeerimisdokumendi võib kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki.</p> <p>32. Mitte ühestki õigusaktist ei tulene, et üldplaneeringu tasandil võiks asjakohase hindamise jätta läbi viimata või teha seda pinnapealselt.</p> <p>33. Euroopa Komisjon on märkinud, et maakasutuskavad või planeeringud on hõlmatud loodusdirektiivi art 6 lg-ga 3.³³ Seda seisukohta on toetanud ka Euroopa Kohus sedastades, et kuigi maakasutuskavad iseenesest ei anna alati luba arendusprojektide elluviimiseks, st arendusprojektideks on vajalik tavalise menetluse käigus antav luba, mõjutavad maakasutuskavad siiski suuresti arendustegevusega seotud otsuseid. Seetõttu tuleb ka maakasutuskavade tagajärgi asjaomasele alale asjakohaselt hinnata.³⁴</p> <p>34. Eesti Keskkonnahindajate Ühing on koostanud dokumendi „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõige 3 rakendamisel Eestis“, milles on rõhutatud, et üks tõhusamaid viise Natura aladel ja seal kaitstavate liikide ja elupaikadega võimalike konfliktide vältimiseks projekti tasandil on kavandatavate tegevuste hindamine kõrgema tasandi strateegilises planeerimisprotsessis nii valdkondlike arengukavade kui ka ruumiliste planeeringute kaudu, mis võimaldavad varakult loodusväärtuste poolest tundlike Natura alade kaitse vajadust arvesse võtta.</p>	<p>Taarikõnnu-Kaisma linnualale jäävast metsise elupaigast. Sellega on välditud oluline ebasoodne mõju linnuala kaitse-eesmärkidele. Esialgses tuuleenergia alade kaardistamisel kasutati puhvrit 600 m, mis ei olnud KSH juhteksperdi hinnangul piisav olulise ebasoodsa mõju vältimiseks.</p> <p>Üldplaneeringu tasemel on võimalik rakendada eeskätt üldiseid leevendusmeetmeid, näiteks tundliku elurikkusega alade väljajätmine arendusalade hulgast – seda on antud juhul läbivalt tehtud. KSH aruande tabelis 7 esitatud leevendavad meetmed on esitatud lähtudes juba korrigeeritud tuuleenergia aladest ning põhimõttest, et üldplaneeringu tasandil läbiviidud Natura hindamine ei välista tuuleparkide kavandamisel projektide (sh detailplaneeringute) asjakohase hindamise nõuet Natura linnualade suhtes. Juhul kui projekti/detailplaneeringu tasandil selgub täiendavatest uuringutest</p>
--	---	--

	<p><u>Sellel tasandil Natura hindamine aitab kaardistada looduskaitsetelised piirangud ja tingimused ning välja selgitada kavandatavate tegevuste arendamiseks sobivad (või ebasobivad) alad.</u>³⁵</p> <p>35. KSH aruande kohaselt on läbi viidud Natura eelhindamine, mille käigus <u>on tuvastatud, et tegevuse ebasoodsat mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele ei saa välistada.</u> Täpsemalt ei saa eelhindangu kohaselt välistada negatiivse keskkonnamõju esinemist Nõlvasoo loodusala, Kõnnumaa loodusala, Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Taarikõnnu-Kaisma linnuala suhtes, mille osas tuleb läbi viia asjakohane hindamine.³⁶</p> <p>36. Eelhindangu kohaselt on ebasoodne mõju välistatud Salavalge-Tõrasoo loodusalale,³⁷ mille koosseisu kuulub muuhulgas ka Nõlva metsise püsielupaik.³⁸ Seisukoht, et Nõlva metsise püsielupaigale on ebasoodne mõju välistatud, on arusaamatu, sest KSH lisas 2 on tuuleparki peetud põhimõtteliselt metsist häirivaks ning vajalikuks on peetud T6 ala osas metsiste elupaikade vahelise liikumise ja sellega seotud mõjude väljaselgitamist.³⁹ Euroopa Kohus on Waddenzee kohtuasjas leidnud, et <u>Natura hindamise (s.o asjakohase hindamise) võib ära jätta vaid siis, kui ei ole mingit kahtlust mõju puudumise osas.</u>⁴⁰ Seega, kui negatiivne mõju Natura 2000 alale ei ole välistatud, tuleb algatada keskkonnamõju hindamine, mille raames viiakse läbi ka Natura hindamine.⁴¹ Sama on rõhutanud Riigikohus.⁴² <u>Eelnev toob juba iseenesest kaasa KSH puudulikkuse ning seeläbi ka üldplaneeringu planeeringulahenduse õigusvastasuse T6 ala puudutavas osas.</u></p> <p>37. Selja metsise püsielupaik kuulub Taarikõnnu-Kaisma linnuala koosseisu⁴³ ning selle osas on alustatud ka asjakohase hindamise läbiviimist. Asjakohase hindamise tulemusena on leitud, et rakendades leevendavaid meetmeid, on võimalik vältida negatiivset mõju Taarikõnnu-Kaisma linnuala kaitse-eesmärkidele ja ökoloogilisele terviklikkusele. Mida täpsemalt on silmas peetud „leevendavate meetmete“ all, nähtub KSH aruande tabelist 7.⁴⁴ Konkreetselt Taarikõnnu-Kaisma linnuala osas on leevendava meetmena näiteks toodud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tuuleenergia arengualade arendamisel linnuala ja selle kaitse-eesmärkide mitte kahjustamist; 2) kaitse-eesmärgiga jätkuvat arvestamist arengu suunamise järgmistes etappides ning vajadusel leevendusmeetmete rakendamine; 3) mõjude täpsustamine lähtuvalt tegevuse mahust, asukohast, tehnilisest lahendusest.⁴⁵ <p>38. Sisuliselt väidetakse KSH aruandes, et võimalik negatiivne mõju on välditav, sest olemas on leevendusmeetmed, mida alles hakatakse kunagi võib-olla uurima. On ilmselge, et selliselt ei vastava KSH asjakohase hindamise nõuetele - leevendusmeetmeks ei saa olla see, et leevendusmeetmeid hinnatakse tulevikus.</p> <p>39. Euroopa Kohus on leidnud, et leevendusmeetmete määratlemist ja hindamist ei saa edasi lükata, sest leevendusmeetmetega muudetakse kava või projekti. Kui lubada sellist muutust pärast asjakohast hindamist, siis tähendaks see sisuliselt, et leevendusmeetmete ja lõpliku kava või projekti mõju on jäetud hindamata.⁴⁶</p>	<p>lisainformatsiooni, siis tuleb seda arvesse võtta Natura hindamisel ning kehtima jääb põhimõte, et Natura ala kaitse eesmäärke ei tohi kahjustada.</p> <p>1.2. KSH aruanne ei arvesta lindude rändekoridore ega piirkonnas elavate kaitsealuste liikidega, sh võimalikke kumulatiivseid mõjusid</p> <p>KSH aruanne arvestab lindude rändeaegsete koondumisaladega ning rändekoridoridega ulatuses, mis on vajalik tuuleenergia alade valikuks. KSH aruande lisas 2 on selgitatud, mis andmetest lähtuvalt arvestamine on toimunud. Teiepoolne viide Eesti Ornitoloogiaühingu analüüsile¹¹, mille kohaselt Teie hinnangul nähtub, et Kehtna valla (sh Järvakandi) piirkonnas on hanede ja arktiliste lindude rändekoridorid, on eksitav. Viidatud analüüs on teostatud mereala kohta ning maismaa rändekoridoride kohta esitatud info on skemaatiline st tähistatud</p>
--	---	---

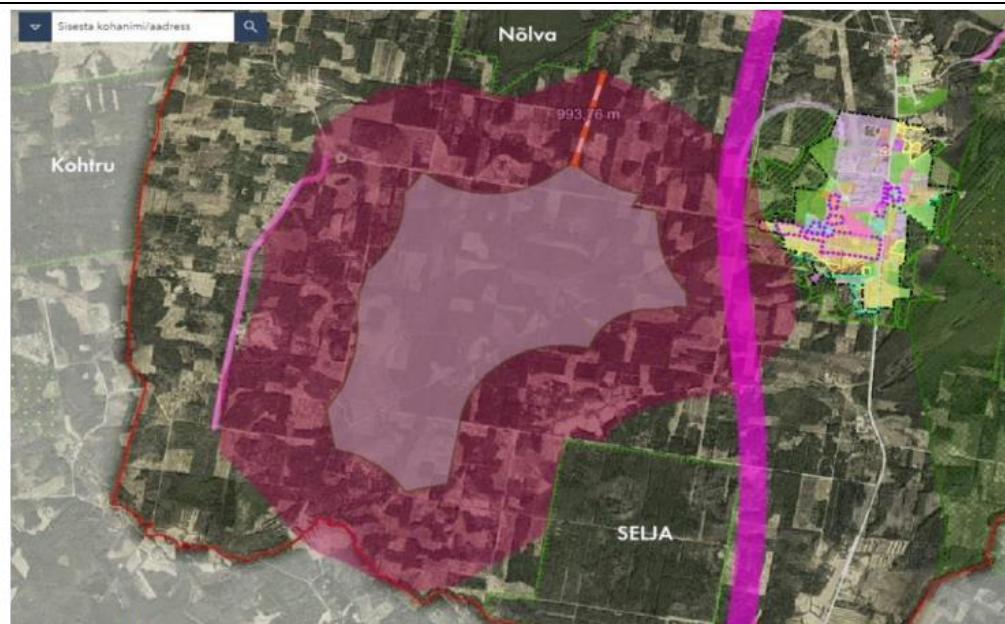
¹¹ Eesti Ornitoloogiaühing. 2019. Lindude peatumisalade analüüs.

		<p>40. Leevendusmeetmete piiritlemisel kehtivad hindamise üldised sisulised nõuded. See tähendab muuhulgas, et hinnang meetme positiivsele mõjule peab põhinema teaduslikel tõenditel ning meetme efektiivsuses ei tohi olla teaduslikust seisukohast mõistlikke kahtlusi.⁴⁷ Eelnev juba iseenesest välistab selle, et leevendusmeetmeks on hilisem teaduslike uuringute läbiviimine.</p> <p>41. Euroopa Komisjon on rõhutanud, et meetmed peavad olema ka üksikasjalikult kirjeldatud, et oleks selge, kuidas need aitavad olulise negatiivse mõju ära hoida. Meetmete kirjeldus peab sisaldama teavet, kes, millal ja kuidas meetmeid rakendama hakkab, kuidas on korraldatud nende tõhususe seire ja vajadusel täiendavate abinõude võtmine.⁴⁸ Seega saavad leevendusmeetmeks olla üksnes reaalsed abinõud (nt kasutatav tehnoloogia, kohustus hoiduda teatud tegevusest jne).</p> <p>1.2. KSH aruanne ei arvesta lindude rändekoridore ega piirkonnas elavate kaitsealuste liikidega, sh võimalikke kumulatiivseid mõjusid</p> <p>42. Riigikohus on selgitanud, et KSH aruanne peab sisaldama põhjendatult nõutavat teavet, võttes arvesse olemasolevaid teadmisi ja hindamismeetodeid, kava või programmi sisu ja üksikasjalikkust, otsuse tegemise etappi ja seda, millisel määral saab mitmekordse hindamise vältimiseks teatavaid küsimusi täpsemalt hinnata otsustamise erinevatel tasanditel. Seejuures ei tähenda viide „olemasolevatele teadmistele ja hindamismeetoditele“ seda, et piirduda võib juba teadaolevaga ja varem tehtud uuringutega, vaid viitab hindamise ajal mõistlikult kättesaadavatele, sh uute uuringutega kogutavatele teaduslikele andmetele. Vastasel korral ei saavutataks KSH direktiivi eesmärki tagada keskkonnakaitse kõrge tase.⁴⁹</p> <p>43. Käesoleval juhul ei arvesta üldplaneering lindude rändekoridore ega piirkonnas elavate kaitsealuste liikidega, s.o eelkõige must-toonekure ja metsisega.</p> <p>44. KSH lisas 2 viidatakse, et riiklikes andmebaasides puudub info lindude võimalike rände- ja liikumiskoridoride osas puhke- ja toitumisalade vahel ning puudulik on info ka kevad- ja sügisrännete koridoride osas, mistõttu võib käesoleval ajal teadaolevate andmete põhjal väita, et Kehtna valda ei läbi Eesti peamised kevad- ja sügisrändekoridorid.⁵⁰ KSH lisa 2 kohaselt, kui uuringust „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ ilmneb uut olulist infot Kehtna valla territooriumi ületavate rändekoridoride osas, siis on asjakohane arvestada seda edasisel tuuleparkide planeerimisel ning tuuleparkide detailplaneeringute KSH uuringute kavandamisel.⁵¹</p> <p>45. Nagu eelnevalt selgitatud, siis peab juba tuulepargi ala kindlaks määramisel viima läbi uuringuid kõrgetasemelise keskkonnakaitse tagamiseks. Seega ei saa piirduda tõdemusega, et kuna KSH läbiviimise ajal on andmebaasides info puudulik ning uuringu tulemused ei ole veel selgunud, siis ei läbi Kehtna valda Eesti peamised lindude kevad- ja sügisrändekoridorid. Olukorras, kus olulist infot ei ole välja selgitatud, ei saa jõuda niivõrd üldise ja põhjaneva järelduseni.</p> <p>46. KSH eesmärgiks on arvestada keskkonkaalutlustega üldplaneeringu koostamisel ning leida seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustav lahendus.⁵² Looduskeskkonna mõjusid</p>	<p>on põhimõttelised rändesuunad maismaal. KSH koostamisel on kasutatud rändeaegsete liikumiste olulise tuvastamiseks täpsemast andmestikust^{12, 13} kui Teie poolt viidatud skemaatilised ülevaatekaardid. Kasutatud on infot teadaolevate rändeaegsete koondumiskohtade osas. Selgitame lisaks, et lindude rändekoridor ei tähenda ala automaatset ebasobivust tuulepargi arendusalaks. Lindude rändeaegne liikumine toimub teataval määral kogu Eesti territooriumil. Juhul kui tuulepargi kavandatakse alale, kus lindude rändeaegset liikumist esineb tuulikute poolt ohustatud kõrgusel olulisel määral, siis tähendab see tuuleparkide puhul leevendavate meetmete rakendamise vajadust projekti tasandil (nt linnuradarid ning nendega seotud tuulikute juhtimissüsteemid; tuulikute töö peatamine peamisteks</p>
--	--	--	--

¹² Hanede ja laglede kaitse ja ohjamise tegevuskava. KINNITATUD Keskkonnaameti peadirektori asetäitja 22.03.2021 käskkirjaga nr 1-1/21/56.

¹³ <https://elurikkus.ee/>

		<p>tasakaalustavat lahendust ei ole võimalik leida, kui asjakohaseid uuringuid läbi ei viida ning planeeringu koostamisel tuginetakse info puudumise tõttu alusetule järeldusele. Seda eriti arvestades asjaoluga, et piirkonnas on mitmeid Natura loodus- ja linnualasid, mille puhul tuleb eeldada, et kava või projekt avaldab asjaomasele alale olulist mõju.⁵³</p> <p>47. Hindamise ajal oli mõistlikult kättesaadav ka Eesti Ornitoloogiaühingu analüüs, millest nähtub, et Kehtna valla (sh Järvakandi) piirkonnas on hanede ja arktiliste lindude rändekoridore.⁵⁴ Eeltoodud infoga üldplaneeringu menetluses arvestatud ei ole.</p> <p>48. Lisaks ei ole arvestatud Põhja-Pärnumaa eriplaneeringuga, Rapla valla üldplaneeringu ning <u>kumulatiivse mõjuga</u>, mida kavandavad tuulepargid ning Rail Balticu raudteetrass lindudele, s.o eelkõige kaitsealustele metsistele ja must-toonekurgedele avaldada võivad. KeHJS § 33 lg 5 p-de 1 ja 6 järgi lähtutakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju ja eeldatava mõjutatava ala hindamisel ka kumulatiivse mõju ning eeldatava mõju Natura 2000 võrgustiku ala kriteeriumitest. Riigikohus on samuti selgitanud, et KSH ülesanne on kumulatiivsete ja laiahaardeliste mõjude väljaselgitamine varakult, tagades järgmiste põhimõtete realiseerimise: keskkonna kõrgetasemelise ja tervikliku kaitsepõhimõtte, lõimispõhimõtte, ettevaatuspõhimõtte ja vältimispõhimõtte.⁵⁵ KeÜS §-s 8 sätestatud keskkonna kõrgetasemelise ja tervikliku kaitse põhimõtte kohaselt peavad keskkonnakaitse meetmed tagama kõrgetasemelise kaitse, seejuures tuleb tagada keskkonna terviklik kaitse ja arvestada keskkonnamõju võimaliku ülekandumist ühelt keskkonnaelemendilt teisele.</p> <p><i>1.2.1. KSH raames ei ole hinnatud mõju metsise püsielupaikadele, sh võimalikku kumulatiivset mõju avaldava Rail Baltic raudteetrassiga</i></p> <p>49. KSH lisa 2 kohaselt on metsis tuulikute poolt ohustatud II kaitsekategooria kaitsealune linnuliik.⁵⁶ Seejuures asub Kehtna valla territooriumil viis metsise püsielupaika – Ahekõnnu, Vastja, Nõlva, Selja ja Nõlvasoo.</p> <p>50. Salavalge-Tõrasoo looduslal ja Tõrasoo looduskaitsealal asuv Nõlva metsise püsielupaik kuulub ka Natura 2000 võrgustikku. Lisaks asub Natura 2000 võrgustikku kuuluval Taarikõnnu-Kaisma linnualal Selja metsise püsielupaik.</p> <p>51. KSH raames ei ole hinnatud kumulatiivset mõju, mida avaldavad planeeritav tuulepark T6 ning rajatav Rail Baltica trass metsise püsielupaikadele, s.o eelkõige Nõlva, Selja ning Märjamaa vallas asuval Kohtru metsise püsielupaigale. Tuulepargi T6 ala ning Rail Baltica trass eraldab Selja metsise püsielupaiga täielikult teistest metsise püsielupaikadest, s.o Nõlva ja Kohtru püsielupaigast (vt allolevat kaarti). Lisaks kahaneks liikumiskoridor Nõlva püsielupaigast Kohtru püsielupaika ning kulgeks üle eramaade või Rüüta karjääri. Planeeritud tuulepargi ning Rail Baltica kumulatiivset mõju metsiste püsielupaikadele pole hinnatud.</p>	<p>rändeperioodideks vms). Seega ka juhul kui antud tuuleenergia alast üle toimub lindude rändeaegne liikumine kõrgusel, mille korral võib esineda kokkupõrgete oht, siis ei saa seda pidada alale tuulepargi (vähemalt 2 tuulikut) rajamist välistavaks. Toote välja, et teie hinnangul ei ole ei ole arvestatud Põhja-Pärnumaa eriplaneeringuga, Rapla valla üldplaneeringu ning kumulatiivse mõjuga, mida kavandavad tuulepargid ning Rail Balticu raudteetrass lindudele, s.o eelkõige kaitsealustele metsistele ja must-toonekurgedele avaldada võivad. Võtame ettepanekut arvesse ning KSH aruannet täiendatakse info ja hinnanguga Põhja-Pärnumaa eriplaneeringu, Rapla valla üldplaneeringu ning Rail Balticu raudteetrassi võimalike koosmõjude osa linnustikule. Põhja-Pärnumaa eriplaneeringu ja Rapla valla üldplaneeringut on üldplaneeringu KSH koosmõjude hindamisel võimalik arvestada lähtudes antud</p>
--	--	---	---



*Joonis. RB trass (roosa); tuulepark T6 ala (tumeroosa); Selja, Nõlva ja Kohtru püsielupaigad.
Allikas: Kehtna valla üldplaneeringu kaardirakendus.*

52. Üldplaneeringu väljatöötamisel ei ole arvestatud ka Eesti Ornitoloogiaühingu ega Keskkonnaameti seisukohtadega. Keskkonnaamet ei soovita metsiste tuumaladele tuuleparke kavandada, kuivõrd oluline on tagada metsiste erinevate n-õ elupaigalaikude vahel sidusust.⁵⁷ Keskkonnaamet on leidnud, et metsise elupaiga isolatsiooni jätmine ei tohiks olla lubatud.⁵⁸

53. Praegusel juhul Selja metsise püsielupaik jääks täielikult isolatsiooni. Samuti on Eesti Ornitoloogiaühingu poolt 2021. aastal läbiviidud analüüsi⁵⁹ järgi vajalik hoiduda looduslike elupaikade sidusust vähendavatest arendustest ja maakasutusest, et säilitada sidusust mängualadest 10 km raadiuses.⁶⁰ Kui arvestada, et praeguste uuringute põhjal mõjutavad tuulikud elupaiku kuni 1 km ulatuses ning et maksimaalses stsenaariumis on võimalik tuulik paigaldada tuuleala piiri juurde, siis mõjupiirkond metsiste populatsioonile on väga suur.

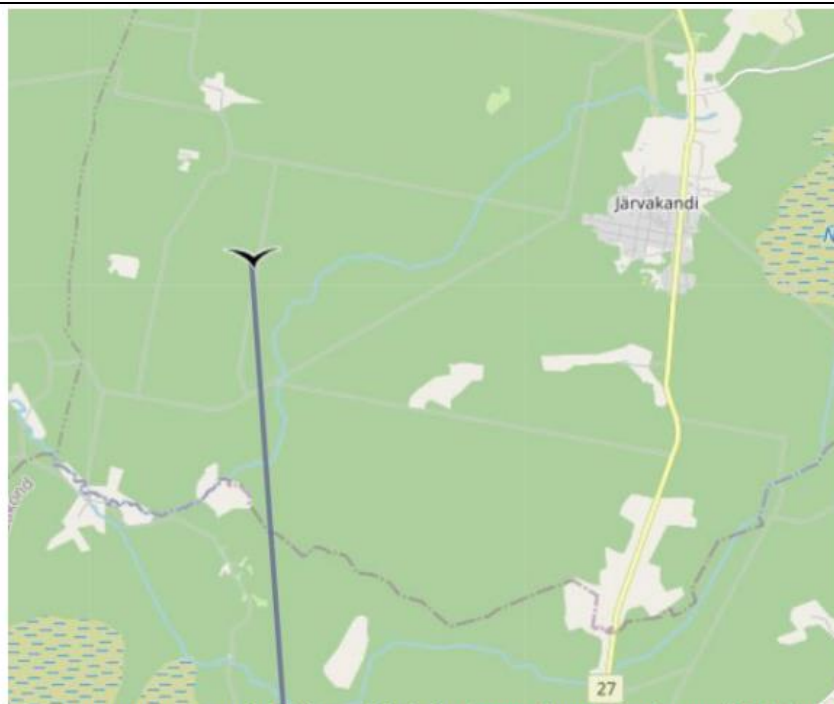
54. Lisaks ei ole hinnatud seda, kuidas mõjutaksid tuulepargi ning Rail Balticaga kaasnevad ehitustööd, rajatavad juurdepääsuteed, loodavad elektrivõrgud jmt metsiste püsielupaiku. Riigikohus on tuuleparke puudutavas vaidluses selgitanud, et tuuleenergia tootmise alade planeerimisel tuleb strateegilisest vaatenurgast hinnata ka nende alade jaoks vältimatult vajalike merekaablite mõjusid maakonnaplaneeringus.⁶¹ Analoogselt tuleb üldplaneeringus hinnata ka tuulepargi tehnovõrkude koridoride ja juurdepääsuteede mõjusid metsiste püsielupaikadele.

dokumentides kavandatava tegevuse osas avaldatud infost. Rai Balticu raudteetrassi osas arvestatakse värskelt valminud Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Hagudi – Rapla ja Pärnu maakonna piir“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamise aruande eelnõu järeldustest.

1.2.1 KSH raames ei ole hinnatud mõju metsise püsielupaikadele, sh võimalikku kumulatiivset mõju avaldava Rail Baltic raudteetrassiga

Vastavalt teie märkusele täiendatakse KSH aruandes (ja vajadusel selle Lisas 2) koosmõjude hinnangut Rail Balticu raudteetrassi ja tuulepargi arenguala T6 osas piirkonnas paiknevatele metsise püsielupaikadele. Täienduse tegemisel võetakse arvesse, et värskelt on valminud Rail Balticu antud raudteelõigu KMH aruande eelnõu. Seega on võimalik koosmõjusid käsitleda täpsemalt, sest teada on RB täpsem trassikoridor, selle rajamise ja käitamisega kaasnevad mõjud ning

		<p>Kuivõrd tehnovõrkude koridorid hakkaksid tõenäoliselt ristuma ka Rail Baltica trassiga ning trassikoridoride loomine hõlmab mh ka metsa raadamist, siis mõjutab see paratamatult ka metsiste asurkondade sidusust.</p> <p>55. Seejuures on Rail Balticu raudteetrassi kavandamise raames läbi viidud KSH, milles on leevendusmeetmena välja toodud Selja metsise püsielupaiga piiride laiendamine läänesuunas.⁶² <u>Üldplaneering selle leevendusmeetmega ei arvesta, sest kui Selja metsise püsielupaiga piire muudetakse vastavalt leevendusmeetmetele, siis jääb tuulepargi T6 ala püsielupaigast 500-600 m kaugusele, mis ei ole vastavuses 1 km puhveralaga.</u></p> <p>56. Riigikohus on selgitanud, et planeeringu võib kehtestada vaid juhul, kui asjakohase hindamise tulemusel on kujunenud veendumus, et kavandatav tegevus ei kahjusta Natura ala terviklikkust ega kaitse eesmärgi.⁶³ Praegusel juhul ei ole kujunenud veendumust, et tuulepark koosmõjus Rail Balticaga ei kahjustaks Natura ala terviklikkust ega selle kaitse eesmärgi. Uuritud ei ole piisavalt olemasolevat olukorda ning leevendusmeetmetena on kehtestatud üksnes uuringute edasilükkamisi järgmistesse etappidesse, mis ei tekita veendumust, et Natura ala terviklikkus ning selle kaitse eesmärgid jääksid kahjustamata.</p> <p><i>1.2.2. KSH raames ei ole hinnatud mõju must-toonekurele ja must-toonekure püsielupaikadele, sh kumulatiivset mõju koos Põhja-Pärnumaa eriplaneeringu ja Rapla üldplaneeringuga</i></p> <p>57. Arvestades, et must-toonekurg on väga haruldane linnuliik, kelle üheks ohuteguriks on tuulepargid ning asjaolu, et Kehtna valda ja sellega piirnevasse Põhja-Pärnumaa valda kavandatakse tuuleparke, siis oleks pidanud kavandatavate tuuleparkide mõju läheduses paiknevatele Natura 2000 aladele hindama kumulatiivselt.⁶⁴</p> <p>58. Praegusel juhul ei ole arvestatud Järvakandi piirkonnas tegutsevate must-toonekurgedega. Kehtna vallas asub Kõrbja must-toonekure püsielupaik ning Kehtna ja Põhja-Pärnumaa naabervallas Märjamaa vallas Kohatu ning Kohtru must-toone püsielupaigad.⁶⁵ Kohatu ja Kohtru püsielupaigad paiknevad seejuures ka Natura 2000 alade võrgustikus.</p> <p>59. Must-toonekure lähimad teadaolevad toitumiskohad asuvad T6 planeeringualast ca 4,6 km lääne-loode suunas ja ca 3 km lääne-edela suunas (vt p 12). Piirkonnas tegutsevate musttoonekurgede liikumised ja ränded kattuvad kavandatava tuulepargi T6 alaga. Musttoonekured lendavad tuulepargi T6 aladel, liikudes toitumisaladelt pesapaika, lisaks kasutavad must-toonekured T6 alal olevat Nurtu jõge toitumiseks (lisa 2). Vastav info must-toonekurgede liikumiste ja rännete kohta on avalikult leitav, kuna linnud on saatjatega varustatud, vt allolevat kuvatõmmist:⁶⁶</p>	<p>kavandatavad leevendavad meetmed antud lõigus.</p> <p>KSH juhtekspert on siiski seisukohal, et Selja metsise püsielupaiga (ega teiste püsielupaiga) täielikku isolatsiooni jätmist RB ja T6 ala koosmõjus ei ole kindlasti oodata. Metsise elupaiku paikneb Selja metsise püsielupaigast ka lõunas (Taarikõnnu-Kaisma linnualal paiknevad elupaigad KLO9102153 ja KLO9102158) ning antud elupaikadega sidusust ei mõjuta ei T6 tuuleala ega RB trass. Samuti on alusetu väide, nagu RB raudteetrass isoleeriks Selja metsise püsielupaiga. RB antud lõigu KMH aruande kohaselt on barjääriefekti leevendamiseks kavandatud meetmeid. Tuleb ka arvestada, et metsise puhul on tegu linnuga. Eeldada võib, et nad on võimelised raudtee ületamiseks kasutama ka lennuoskust. Natura asjakohase hindamise kohaselt on RB raudtee rajamine Taarikõnnu-Kaisma linnuala piirkonnas võimalik ainult leevendavate meetmete</p>
--	--	--	---



Joonis. Kuivatõmmis Kotkaklubi veebilehelt: <https://www.kotkas.ee/klubi/saatjad>

60. Täpsemat informatsiooni oleks KSH koostamisel olnud võimalik koguda seega Eesti Ornitoloogiaühingust või Kotkaklubist. Seda, kas ja millist kumulatiivset mõju musttoonekure püsielupaikade lähistelevatavate tuulepargid avaldavad, ei ole üldplaneeringu menetluses hinnatud.

61. KSH lisa 2 kohaselt ei tohiks tuulegeneraatorid asuda lähemal kui 10 km must-toonekure pesapaigast ja kui on teada ka toitumispaidad, siis mitte nende läheduses ega toitumisalade ja pesapaiga vahel.⁶⁷ Sellele vaatamata näeb üldplaneering ette tuulepargi T6, mis asub nii must-toonekure toitumisalal kui ka toitumisalade ja pesapaiga vahel. Eeltoodust tulenevalt ei tohiks tuuleparki T6 üldse üldplaneeringuga kavandada.

62. Praegusel juhul ei ole seega kujunenud veendumust, et planeeritavad tuulepargid ei avaldaks negatiivset mõju must-toonekure püsielupaikadele ja seega ka Natura 2000 aladele. Tulenevalt Riigikohtu lahendist asjas nr 3-18-529 ei oleks Kehtna vald seega võinud vastu võtta ka

rakendamisel, millisel juhul oluline ebasoodne mõju Natura alale puudub. RB antud lõigu KMH aruandes ei nähta leevendava meetmena ette Selja metsise püsielupaiga piiride muutmise vajadust.

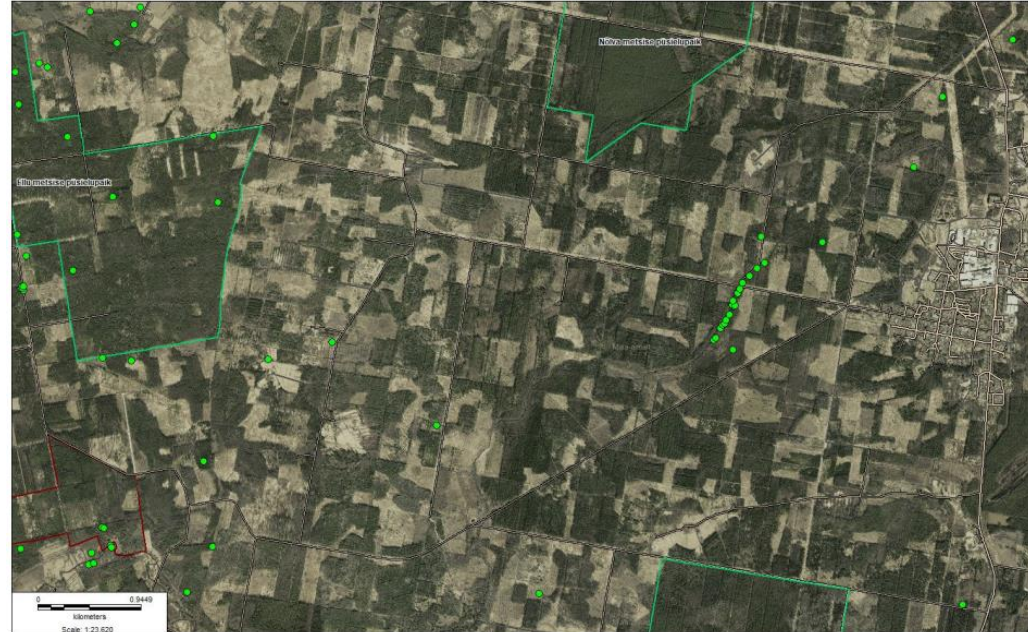
1.2.2. KSH raames ei ole hinnatud mõju musttoonekurele ja musttoonekure püsielupaikadele, sh kumulatiivset mõju koos Põhja-Pärnumaa eriplaneeringu ja Rapla üldplaneeringuga

Must-toonekure leiukohti on KSH aruande koostamisel ning tuuleenergia arendusalade valikul arvestatud, sealjuures ei ole hindamisel arvestatud omavalitsuse piiridega, vaid KSH koostaja on hindamisel arvestanud kõiki tuulealade suhtes asjakohaseid leiukohti olenemata nende haldusüksusest. Must-toonekure toitumislendude kindlakstegemiseks on saatjatega varustatud lindude andmetest kasu, kuid need ei välista konkreetse tuulepargi arendussoovi korral

		<p>üldplaneeringut, kuna läbi ei ole viidud asjakohast hindamist, mille tulemusel oleks kujunenud veendumus, et kavandatav tuulepark ei kahjusta Natura ala terviklikkust ega kaitse-eesmärke.⁶⁸</p> <p>(II) Üldplaneeringuga kavandatav tuulepark T6 avaldab negatiivset mõju kohalikele elanikele</p> <p>63. Riigikohus on selgitanud, et üldplaneering peab tagama ühiskonna liikmetele parima võimaliku elukeskkonna.⁶⁹ Praegusel juhul üldplaneering parimat võimalikku elukeskkonda ühiskonna liikmetele ei taga, kuivõrd üldplaneeringuga kavandatav tuulepark T6 avaldab negatiivset mõju nii kohalike elanike tervisele kui ka omandile.</p> <p>64. Ka tuulepargi rajamisega seonduvate ebasoodsate mõjude osas on vald viidanud võimalusele neid hinnata ja arvesse võtta ala hilisema arendamise käigus, mis on arusaamatu, sest juba üldplaneeringu tasandil tuleb hinnata ala põhimõttelist sobivust tuuleenergeetika arendamiseks (vt p 21 jj).</p> <p>2.1. Kavandatav tuulepark avaldab negatiivset mõju kohalike elanike tervisele</p> <p>65. Riigikohus on haldusasjas nr 3-3-1-15-16 selgitanud, et tuulegeneraatoritest lähtuvad mõjutused on eeskätt seotud lähiümbruse elanike õigusega tervise (põhiseaduse (PS) § 28) ja omandi kaitsele (PS § 32), samuti õigusega eraelu puutumatusel (PS § 26).⁷⁰ Praegusel juhul kahjustab kavandatav tuulepark T6 ebaproportsionaalselt ümberkaudsete elanike ja kinnistuomanike õigust tervise kaitsele.</p> <p>66. Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) juhiste kohaselt avaldab kahjulikku mõju inimeste tervisele õine välismüra alates 40 dB-st, samuti häirib õine välismüra vahemikus 30-40 dB läheduses elavate inimeste und.⁷¹ Riigikohus on samuti selgitanud, et kauakestev tugev soovimatu heli võib mõjutada inimese psühholoogilist heaolu ja selle kaudu tervist ning müra mõju isikule on individuaalne, sõltudes mh kuulmistajust, tervislikust seisundist, ümbritsevast keskkonnast ja teistest teguritest.⁷²</p> <p>67. Mitmed uuringud kinnitavad samuti tuulegeneraatorite negatiivset mõju inimeste tervisele. Uuringute kohaselt põhjustab tuulegeneraatorite läheduses elamine või töötamine raskeid ja pikaajalisi tervisekahjustusi nagu näiteks unehäireid, ärevust, stressi kui ka füüsilise tervise halvenemist.⁷³ Lisaks tarbivad uuringute kohaselt tuulegeneraatorite läheduses viibivad inimesed tihedamini unerohutusi ja antidepressante ning tuuleparkide läheduses elamist on seostatud sageli depressiooni diagnoosimisega.⁷⁴</p> <p>68. KSH aruande kohaselt on üldplaneeringus, tuuleparkide alade eelvalikul, võetud eesmärgiks õise sihtväärtuse (40 dB) tagamine elamute õuealadel. KSH aruande kohaselt aitab selline lähenemine tagada, et kui lisaks tuulepargile tekitavad piirkonnas müra ka teised allikad (tööstus, kaevandustegevus, liiklus), siis müraallikate liitmõjuna tekkinud müra jääks müraundlikel aladel alla elamualadel kehtivat piirväärtust.⁷⁵ Selleks, et tuulegeneraatorid asuksid elamualadest</p>	<p>linnustiku uuringute läbiviimise vajadust. Kindlasti ei ole võimalik Kotkaklubi avaliku, saatjatega varustatud lindude rändeliikumist kajastava, kaardirakenduse andmetel tuvastada alade sobivust tuuleparkide rajamiseks. Ühekordse rändeage ülelennu andmed (teie kirja joonis lk 15) ei välista ala sobivust tuuleenergia arengualaks. Arvestades antud linnuliigi väga ulatuslikku lennuareaali, siis võivad juhuslikud ülelennud esineda kõikjal. Vastav linnustiku, sh must-toonekure, uuringute vajadus on ÜP seletuskirjas seatud tuuleparkide rajamisel tingimuseks. Must-toonekurg toitub väga ulatuslikul alal, kasutades toitumisaladena vooluveekogusid. Enamik Eesti suuremaid vooluveekogusid ei ole välistatud olema liigi toitumiskoht. Seda, et antud vooluveekogu osaliselt must-toonekure poolt toitumisalana kasutatakse, kinnitab ka teie kirjas lk 5 esitatud joonis. KSH aruande koostamisel on arvestatud,</p>
--	--	---	---

		<p>võimalikult eemal, s.o ümbruskonna elanike tervisele negatiivset mõju ei avaldaks, otsustati Kehtna tuulealade puhul suurendada elamualade puhvrit 1000 meetrini.⁷⁶</p> <p>69. Vastavat 1000 m suurust puhvrit ei saa aga pidada piisavaks, arvestades üldplaneeringu KSH lisa 2 sisalduvaid tänapäevase tuulegeneraatori mõõtmeid. KSH lisa 2 on välja toodud tänapäevase tuulegeneraatori mõõtmed Enercon E126 näitel, mille kogukõrgus on 198 m ning rootori diameeter 126 m.⁷⁷ Seejuures on märgitud, et tuulegeneraatorite mõõtmed eeldatavalt kasvavad lähiaastatel, kuivõrd tootmises olevate kõrgeimate tuulikute tipukõrgus KSH lisa koostamise ajal on 250 m ja rootori diameeter 160 m.⁷⁸</p> <p>70. Terviseameti poolt läbiviidud sihtuuringus, milles uuriti Winwind WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatoritest lähtuvat häiringut, leiti, et müratasemed ületasid ettenähtud normtasemeid.⁷⁹ WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatorid on seejuures maksimaalselt 100 m kõrgused ning nende rootorite maksimaalne raadius on 50 m.⁸⁰ Uuringu tulemusena leiti, et tuulegeneraatorite poolt tekitatavad müratasemed öisel ajal ületasid ka 450 m kaugusel generaatoritest 40 dB.⁸¹ Uuritavat tüüpi tuulegeneraatorite puhul oleks olnud piisavaks kauguseks tuulegeneraatoritest vähemalt 600 m, et öisel ajal ei ületaks müratase 40 dB.⁸²</p> <p>71. Arvestades asjaolu, et nii Enercon E126 tuulikute mõõtmed kui ka tootmises olevate kõrgeimate tuulikute mõõtmed on tunduvalt suuremad WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatorite mõõtmetest, siis ei ole usutav, et 1000 m laiune puhver oleks piisav selleks, et müratase jääks vähemalt alla 40 dB. KSH lisa 2 ette nähtud puhvri suurus ei baseeru reaalselt mõõdetul ega sellel põhineval põhjalikul analüüsil. Üldplaneeringu koostamisel ei ole seega arvestanud tuulikutega kaasneva põhimõttelise mõjuga ümberkaudsetele elanikele, mistõttu kahjustab üldplaneeringuga kavandatav tuulepark ebaproportsionaalselt ümberkaudsete elanike ja kinnistuomanike õigust tervise kaitsele.</p> <p>2.2. Kavandatav tuulepark mõjutab negatiivselt kohalike elanike kinnisvara väärtust</p> <p>72. Riigikohus on haldusasjas nr 3-3-1-15-16 selgitanud, et tuulegeneraatoritest lähtuvad mõjutused on seotud eelkõige ka lähiümbruse elanike õigusega omandi kaitsele (PS § 32).⁸³ Omandipõhiõiguse riive esineb ka olukorras, mil kohaliku omavalitsuse tegevuse tulemusena väheneb kinnistuomanike kinnistute väärtus. Riigikohus leidis lahendis nr 3-15-2232, et omandipõhiõigust võib riivata ka mobiilsidemasti lähedus, mis võib avaldada kinnisasja väärtusele tavapärasest suuremat mõju. Vastavas lahendis andis kohalik omavalitsus loa mobiilsidemasti rajamiseks kaebajale kuulunud elamu vahetusse lähedusse.⁸⁴</p> <p>73. Üldplaneeringu lahendus, millega kavandatakse tuuleparki T6 Nõlva, Selja ja Ahekõnnu külade alale Järvakandi alevi vahetusse lähedusse, riivab ebaproportsionaalselt ümberkaudsete elanike omandipõhiõigust (PS § 32), kuivõrd selliselt väheneb ümbruskonna elanike kinnistute väärtus. Seejuures avaldub uuringu kohaselt negatiivne mõju kinnisasja väärtusele juba tuulikute planeerimisfaasis.⁸⁵ Sellele, et tuulepargid avaldavad negatiivset mõju kinnisvarahindadele, viitab ka Euroopa Komisjon raportis „<i>The social acceptance of wind energy</i>“.⁸⁶</p>	<p>et üldplaneeringus ei tehta ettepanekut Nurtu jõe ehituskeeluvööndi vähendamiseks T6 tuuleenergia arengualal. Seega kehtib Nurtu jõe 50 m ehituskeeluvöönd, kuna T6 alal on jõe kallaste puhul tegu valdavalt metsamaaga, siis rakendub LKS § 38 lg 2 kohane erisus ehk ehituskeeluvöönd on 100 m jõe kallastel. Ehituskeeluvööndisse tuuliku üldjuhul ei ole võimalik kavandada ka juhul kui ehituskeeluvööndi ala jääb tuuleenergia alale. Erand võib olla võimalik kui vastavad detailplaneeringu tasandi uuringud näitavad põhjendatust ehituskeeluvööndi vähendamiseks. ÜP ja KSH aruanne lähtuvad eeldusest, et vaikumisi kehtivad õigusaktidest tulenevad kitsendused ehk jõe vahetuse lähedusse ei ole võimalik tuuliku rajada ka tuuleenergia alal. Teie kirjas esitatud Kotkaklubi poolt kogutud andmetest on selgelt näha, et toitumisala kattub jõega, mis on tuulikute asukohana</p>
--	--	---	--

		<p>74. Hollandis läbiviidud uuringu kohaselt, milles hinnati 150 m kõrguste tuulikute lähiümbruses asuvate kinnistute väärtust, langeb kõigi tuulegeneraatorite ümber jäävate kuni 2 km raadiuses asuvate kinnistute väärtus vähemalt 5,4%.⁸⁷ Arvestades, et üldplaneeringu kohaselt on T6 alale kavandatavate tuulikute kõrgus 198-250 m, siis väheneb T6 ala lähistel, s.o 2 km raadiuses asuvate kinnistute väärtus eelduslikult rohkem kui 5,4%. Seejuures on 175 m kõrguste tuulikute puhul leitud, et kuni 2 km kaugusel väheneb kinnisasja väärtus kuni 25% ning tuulikute mõju kaob täielikult alles 8-10 km kaugusel.⁸⁸ Tuulikute puhul, mis on kõrgemad kui 175 m, on mõju kinnisasja väärtusele isegi kuni 40%. Seega, mida kõrgem on tuulik, seda suurem on negatiivne mõju ümbruskonnas asuvatele kinnisasjade väärtusele.</p> <p>75. Samuti riivab üldplaneeringus kavandatud tuulepark T6 omandipõhiõigust, piirates oluliselt ümbruskonnas paiknevate kinnistute sihtotstarbelist kasutamist tulevikus. Meelis Tomson on oma vastuväites kavandatavale tuulepargile esile toonud potentsiaalsed ja reaalsed asukohad, kuhu kinnistute omanikel on võimalik püstitada elamuid.⁸⁹ Kuivõrd tuulikute alla või lähedusse elamuid püstitada ei või, siis takistaks kavandatud tuulepark T6 edaspidi kinnistuomanikel enda kinnistute sihtotstarbelist kasutamist.</p> <p>76. Eeltoodu põhjal ei saa seega olla kahtlust selles, et kavandatav tuulepark T6 riivab ümbruskonna elanike omandipõhiõigust. Vastav riive ei ole ka proportsionaalne, kuivõrd see on õiglastalumiskohustust ületav. Riigikohus on selgitanud, et isiku kohustus hüvitiseta taluda tema omandile seatud kitsendusi on seda suurem, mida tugevam üldine huvi omandikitsendust õigustab.⁹⁰ Tuulepargi rajamist ei õigusta seejuures see, et 2050 aastaks on Eesti sihiks kasvuhoonegaaside heidete vähendamine ligi 80% võrreldes 1990. aasta tasemega, mistõttu esineb vajadus rajada Kehtna valda tuuleparke.⁹¹</p> <p>77. Eesti Energia ja Enefit Greeni meretuuleparkide projektid nagu Liivi lahe, Saare Wind Energy ning Eesti ja Läti ühisprojekt katavad kogu Eesti elektritarbimise vajadused.⁹² Seega on juba 2030. aastaks võimalik saavutada eelnimetatud projektidega riigis 100% taastuenergia osakaal.⁹³ Seega riivab kavandatav tuulepark T6 ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust, vähendades ümbruskonna elanike kinnistute väärtust märkimisväärselt ning piirates kinnistute sihtotstarbelist kasutamist tulevikus.</p> <p>Lähtudes eeltoodust palume muuta Kehtna valla üldplaneeringu põhilahendust selliselt, et tuuleenergia arendusalana jääks välja valla edelaosasse jääv ala T6.</p> <p>Lisa 2 GPS kaardid must-toonekure liikumisaladest</p>	<p>kehtivate õigusaktide alusel välistatud.</p> <p>Vallavalitsus ja KSH juhtekspert ei nõustu Teiepoolse väitega, et ei ole kujunenud veendumust, et tuulepargi alad (eeskätt T6 ala) ei avalda negatiivset mõju Natura 2000 aladele, kuna ala kattub must-toonekure toitumisalaga ning paikneb toitumisala ja pesapaiga vahel. Märgime selgituseks, et ükski Taarikõnnu-Kaisma linnualale jääv must-toonekure registreeritud leiukoht ei ole olnud EELISe andmetel (kontrollitud 08.08.2022) asustatud vähemalt viimase 5 aasta jooksul. T6 arendusalaga vähesel määral kattuvat jõelõiku kasutab toitumiseks seega suure tõenäosusega lind, kes ei elutse ühelgi Natura võrgustiku linnualal. Seega kui ka eeldada, et tuulepargi rajamine kuidagi must-toonekurge mõjutaks, siis ei ole tegu Natura hindamise küsimusega.</p> <p>2. Üldplaneeringuga kavandatav tuulepark T6 avaldab negatiivset mõju kohalikele elanikele</p>
--	--	---	--



¹ Üldplaneeringu seletuskiri, lk 79. Kättesaadav:

https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/2022_05_18_Kehtna_%C3%9CP_seletuskiri.pdf (25.07.2022);

KSH lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud. Kättesaadav:

https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).

² Kehtna vald. Teade. Avaldatud: <https://bit.ly/3OlzCwM> (25.07.2022).

³ KSH aruanne, lk 32. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCldplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).

⁴ Vt lähemalt: Keskkonnaministri 13.05.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine¹⁴“, § 2 lg 9, p-d 1, 2, 14, 17 ja lg 15 p 3. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12871636?leiaKehtiv> (25.07.2022).

2.1. Kavandatav tuulepark avaldab negatiivset mõju kohalike elanike tervisele

Kehtna vallavalitsus ei nõustu väitega, et T6 ala määramine potentsiaalseks tuuleenergia arendusalaks põhjustaks negatiivset mõju kohalike elanike tervisele. Toote oma kirjas põhjendusena välja asjaolu, et tuulikute mõõtmete kasvamisel võiks Teie hinnangul oodata mürataseme 40 dB ületamist elamualadel. Märgime, et tuuliku põhjustatav müra ei ole otseselt seotud tuuliku mõõtmetega või võimsusega, vaid tuuliku tehniliste omadustega. Selgitame, et nt Teie kirjas viidatud uuringu objektiks olnud tuulikute WWD3 3MW müratase on tootja andmetel 106.4 dB, praegu ühe suurima toodetava tuuliku Enercon E160 5.5 MW müratase on 106.6 dB ehk põhimõtteliselt sama¹⁴. Nagu te ka oma kirjas välja toote, siis oli Aseriaru pargis teostatud mõõtmiste puhul Terviseameti järeldus, et müra

¹⁴ Tuulikute müratase on määratud lähtudes spetsiaaltarkvara WindPro andmebaasi andmetest.

	<p>⁵ Keskkonnaministri 03.07.2006 määrus nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“, § 2 lg 6 p 6. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/akt/1046793?leiaKehtiv (25.07.2022).</p> <p>⁶ KSH aruanne, lk 28. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCldplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁷ Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus, lk 5. Kättesaadav: https://www.pparnumaa.ee/documents/17492607/0/2021.14.10_P%C3%B5hjaP%C3%A4rnumaa+EP_LS+ja+KSH+VTK_avalikule+v%C3%A4ljapanekule2.pdf/8f22baec-1912-458ea2dd-928840d48a0b (25.07.2022).</p> <p>⁸ Samas, lk-d 11 ja 26.</p> <p>⁹ Rapla valla üldplaneering. Kaardirakendus. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/kaardirakendus-rapla.html (25.07.2022).</p> <p>¹⁰ Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Rapla ja Pärnu maakonna piir – Tootsi“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH), lk 23-24. – https://www.railbaltica.org/wp-content/uploads/2021/04/Rapla-jaP%C3%A4rnu-maakonna-piir-%E2%80%93-Tootsi-KMH-programm.pdf (25.07.2022).</p> <p>¹¹ Üldplaneeringu seletuskiri, lk 79. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/2022_05_18_Kehtna_%C3%9CP_seletuskiri.pdf (25.07.2022).</p> <p>¹² Vasakpoolne joonis: KSH aruanne, lk 32. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_valla_%C3%BCldplaneeringu_KSH_aruanne_13042022.pdf (25.07.2022). Parempoolne joonis: KSH aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 20. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).</p> <p>¹³ Samas.</p> <p>¹⁴ Ekspertarvamus: Rail Baltic raudtee ja selle rajamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine Selja, Mõtuse, Kõveri ja Nepste metsise püsielupaikadele, lk 7-8. Kättesaadav: http://railbaltic.info/et/materjalid/keskkonnamoju-strateegiline-hindamine-ksh/category/1366-lisa-viuuringud?download=6690:rb-selja-motuse-koveri-ja-nepste-teturo-pysielupaigad-ekspertarvamus-jair (25.07.2022).</p> <p>¹⁵ KSH aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 26. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).</p> <p>¹⁶ Samas, lk 27.</p>	<p>normtaseme tagamiseks oleks piisavaks kauguseks tuulikute ja elamute vahel 600 m. Kuna kaasaegsete tuulikute müratase ei ole üldjuhul oluliselt suurem kui Eestis olemasolevate tuulikute müratase, siis on igati asjakohane ning ettevaatusprintsipi arvestav ÜP koostamisel kasutatud puhver 1000 m, mis on 400 m suurem kui Terviseameti mõõtmiste järeldusena esitatud kaugusvajadus. Ettevaatusprintsibiist lähtuvalt on ÜPs tuuleparkide rajamisel seatud täiendavalt tingimuseks ka mürahinnangu koostamine tuulepargi täpsemal kavandamisel ning nõue müra normtasemete tagamiseks elamualadel. Seega ka juhul kui tulevikus peaksid tuulikute müratasemed suurenema, siis on tuulepargi arenguala määratud juba puhvri ja tingimustega, mis võimaldavad tuulepargi kavandamist alale ilma müra normtasemete ületamiseta.</p> <p>2.2. Kavandata tuulepark mõjutab</p>
--	--	---

	<p>¹⁷ Üldplaneeringu seletuskiri, lk 81. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/2022_05_18_Kehtna_%C3%9CP_seletuskiri.pdf (25.07.2022).</p> <p>¹⁸ Samas, lk 81.</p> <p>¹⁹ Kehtna valla ÜP ja KSH aruande eelnõu ettepanekud / arvamused, lk-d 8, 20 ja 34. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/2022_05_23_Arvamuste_koondtabel.pdf (25.07.2022).</p> <p>²⁰ Euroopa Nõukogu 21.05.1992 direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsekohta (loodusdirektiiv). Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:01992L0043-20130701&from=ET (25.07.2022).</p> <p>²¹ RKHKo 3-16-1472/92, p 23.</p> <p>²² RKHKo 3-16-1472/92, p 31.</p> <p>²³ RKHKo 3-17-2013/31, p 23.</p> <p>²⁴ RKHKo 3-16-1472/92, p 29.</p> <p>²⁵ RKHKo 3-16-1472/92, p 30.</p> <p>²⁶ KSH aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 26. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).</p> <p>²⁷ Samas, lk 26.</p> <p>²⁸ Samas, lk 25.</p> <p>²⁹ Samas, lk 11.</p> <p>³⁰ Samas, lk 11.</p> <p>³¹ EKo C-142/16, p 29.</p> <p>³² RKHKo 3-18-529, p 19.</p> <p>³³ Euroopa Komisjon. Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01), lk 26. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=ES (25.07.2022).</p> <p>³⁴ EKo C-418/04.</p> <p>³⁵ Kutsar, R.; Eschbaum, K. ja Aunapuu, A. Tallinn: Mittetulundusühing Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis, lk 60. Kättesaadav: https://envir.ee/media/1352/download (25.07.2022).</p> <p>³⁶ KSH aruanne, lk 46. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCldplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p> <p>³⁷ Samas, lk 44.</p>	<p>negatiivselt kohalik elanike kinnisvara väärtust</p> <p>Toote välja, et T6 alale tuulepargi rajamine piirab Teie hinnangul oluliselt ümbruskonnas paiknevate kinnistute sihtotstarbelist kasutamist. Selgitame, et T6 alale ja selle ümbruskonda jäävad metsaalad. Metsa majandamist tuulepark ei kitsenda ja seeläbi metsamaa kasutamist ei piirata. Üldplaneeringu koostamisel esitatud ettepanekute kohaselt on T6 ala puhul arvestatud ka perspektiivsete täiendavate elamute paiknemist Nõlva külas ning ka nende rakendatud 1000 m puhvrit. Seega ei piira T6 ala ka määramine ka elamualadena kasutuselevõttu kinnistutel, mis omavad selleks potentsiaali. Veelgi enam, T6 ala määramine üldplaneeringus ei tekita ehituskeelu alale ega sellest väljaspoole ning seega omandiõigust ei riivata. Juhime tähelepanu, et tuuleparkidest põhjustatud potentsiaalsete keskkonnahäiringute hüvitamiseks on</p>
--	--	---

	<p>³⁸ EELIS. Nõlva metsise püsielupaik (KLO3000230). Kättesaadav: https://eelis.ee/default.aspx?state=4;2048547552;est:eelisand::&comp=objresult=ala&obj_id=-87114030 (25.07.2022).</p> <p>³⁹ KHS aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 27. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022)</p> <p>⁴⁰ EKo C-127/02, p 45.</p> <p>⁴¹ Samadele seisukohtadele tuginevad ka EKo lahendid kohtuasjades C-179/06 (p-d 33–35), C-418/04 (p-d 226, 227, 244, 245), C-538/09 (p-d 39, 40, 55), C-182/10 (p 67) ja C-177/11 (p-d 22 ja 23).</p> <p>⁴² RKHko 3-3-1-56-12, p 14.</p> <p>⁴³ EELIS. Nõlva metsise püsielupaik (KLO3000230). Kättesaadav: https://infoleht.keskkonnainfo.ee/default.aspx?state=4;68547596;est:eelisand::&comp=objresult=ala&obj_id=-263702805 (25.07.2022).</p> <p>⁴⁴ KSH aruanne, lk 47. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCIdplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁴⁵ KSH aruanne, lk 49. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCIdplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁴⁶ EKo C-411/19, p 56.</p> <p>⁴⁷ EKo C-142/16, p 18.</p> <p>⁴⁸ Euroopa Komisjon. Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted, lk 36. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=ES (25.07.2022).</p> <p>⁴⁹ RKHko 3-16-1472/92, p 25.</p> <p>⁵⁰ KSH aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 16. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁵¹ Samas.</p> <p>⁵² KSH aruanne, lk 5. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCIdplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p>	<p>väljatöötatud keskkonnahäiringu hüvitamise süsteem ning riigikogu on vastu võtnud keskkonnatasude seaduse muudatused, mis kohustavad alates 2023. aasta 1. juulist tuuleelektrijaamade rajajaid omavalitsusele ja kohalikele elanikele maksma hüvitist. Toote oma kirjas välja, et meretuuleparkide projektid katavad Eesti elektritarbimise vajaduse ning seega on võimalik nende abil saavutada riigis 100 % taastuvenergia osakaal. Kehtna vallavalitsus ei saa sellise väitega nõustuda, sest riiklik energiapoliitika¹⁵ ei näe ette taastuvenergia osakaalu katmise võimalust ainult meretuuleparkidega. Vajadus on nii maismaa kui meretuuleparkide järele. Eesti riik on andnud kohalikele omavalitsustele suunise kavandada üldplaneeringutes energia tootmiseks sobilikke alasid¹⁶ ning on tegemas mahukaid investeeringuid¹⁷</p>
--	---	--

¹⁵ Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK 2030). Eesti teatis Euroopa komisjonile määruse (EL) 2018/1999 Artikli 3 lõike 1 alusel. Lõppversioon 19.12.2019

¹⁶ Majandus- ja Kommunikatsiooniministri 13.03.2019 kiri nr 17-7/2019/2142

¹⁷ <https://tuuleenergia.ee/radarisusteemide-uuendamise-laheb-riigile-kokku-maksma-745-miljonit/>

	<p>⁵³ EKo C-127/02, p 40.</p> <p>⁵⁴ Eesti Ornitoloogiaühing. Lindude peatumisalade analüüs, 2019. Kättesaadav: http://mereala.hendrikson.ee/dokumendid/Uuringud/Lindude_peatumisalad.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁵⁵ RKHKo 3-16-1472/92, p 22.</p> <p>⁵⁶ Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 26. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁵⁷ Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes, lk 6. Kättesaadav: https://keskkonnaamet.ee/media/3418/download (25.07.2022).</p> <p>⁵⁸ Samas, lk 10.</p> <p>⁵⁹ Viidatud dokumendis „Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes“. Kättesaadav: https://keskkonnaamet.ee/media/3418/download (25.07.2022).</p> <p>⁶⁰ Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes, lk 10. Kättesaadav: https://keskkonnaamet.ee/media/3418/download (25.07.2022).</p> <p>⁶¹ RKHKo 3-16-1472, p 32.</p> <p>⁶² Jair, A. Ekspertarvamus. Rail Baltic raudtee ja selle rajamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine Selja, Mõtuse, Kõveri ja Nepste metsise püsielupaikadele, lk 7-8. Kättesaadav: http://railbaltic.info/et/materjalid/keskkonnamoju-strateegiline-hindamine-ksh/category/1366-lisa-viuuringud?download=6690:rb-selja-motuse-koveri-ja-nepste-teturo-pysielupaigad-ekspertarvamus-jair (25.07.2022).</p> <p>⁶³ RKHKo 3-18-529/137, p 31</p> <p>⁶⁴ KSH aruanne, lk 106. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCldplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁶⁵ Keskkonnaministri 03.07.2006 määrus nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/akt/1046793?leiaKehtiv (25.07.2022).</p> <p>⁶⁶ Saatjatega varustatud lindude rändeteekonnad on nähtavad avalikul rändekaardil, mille link on kättesaadav Kotkaklubi koduleheküljelt https://www.kotkas.ee/klubi/saatjad (25.07.2022).</p> <p>⁶⁷ KSH aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 26. Kättesaadav:</p>	<p>kõrvaldamaks Eesti maismaal õhuseireradaritest tulenevaid kõrguspiiranguid. Tuuleenergia arendamine on oluline avalik huvi¹⁸. Seega on Kehtna valla kohustus tuuleparkide jaoks sobilike alade määramiseks üldplaneeringus, sest üldplaneering peab olema kooskõlas riiklike huve väljendavate strateegiliste dokumentidega.</p>
--	--	--

¹⁸ Kohtuasja number 3-17-2013: <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-17-2013/31>

https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).

⁶⁸ RKHko 3-18-529/137, p 31.

⁶⁹ RKHko 3-3-1-37-94, p 10.

⁷⁰ RKHko 3-3-1-15-16, p 15.

⁷¹ WHO juhised „Night Noise Guidelines for Europe“ Kättesaadav: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0017/43316/E92845.pdf (25.07.2022).

⁷² RKHko 3-3-1-88-15, p 25.

⁷³ R. Bradley Jr. Industrial Wind Turbines: Negative Health Effects (more evidence). Kättesaadav: <https://www.masterresource.org/wind-turbine-noise-issues/wind-turbine-health-effects-enviro-disease/> (25.07.2022); I. Van Kamp, F. Van den Berg. Health Effects Related to Wind Turbine Sound, Including Low Frequency Sound and Infrasound. Kättesaadav: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40857-017-0115-6> (25.07.2022).

⁷⁴ A. H. Poulsen jt. Impact of Long-Term Exposure to Wind Turbine Noise on Redemption of Sleep Medication and Antidepressants: A Nationwide Cohort Study. Kättesaadav: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30864815/> (25.07.2022); Wind turbines causing depression, study suggests. Kättesaadav: <https://www.cbc.ca/news/canada/british-columbia/wind-turbines-causing-depression-study-suggests1.1213804#:~:text=Some%20people%20living%20near%20wind,study%20might%20support%20those%20claims> (25.07.2022).

⁷⁵ KSH aruanne, lk 85-86. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCldplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).

⁷⁶ KSH aruande lisa 2: Kehtna valla üldplaneeringu tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud, lk 11. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia.pdf (25.07.2022).

⁷⁷ Samas.

⁷⁸ Samas.

⁷⁹ Terviseameti sihtuuringu „Aseriaru tuulepargi tööst tulenev müra“ tulemuste kokkuvõte ja järeldused. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/contenteditor/vanaveeb/Keskkonnatervis/fuusikalised_tegurid/mura/Aseriaru_tuulepark_sihtuuring_kokku.pdf (25.07.2022).

⁸⁰ WWD-3-100 andmed. Kättesaadav: https://www.thewindpower.net/turbine_en_65_winwind_wwd-3-100.php (25.07.2022).

⁸¹ Sihtuuringu „Aseriaru tuulepargi tööst tulenev müra“ tulemuste kokkuvõte ja järeldused, lk 2. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/contenteditor/vanaveeb/Keskkonnatervis/fuusikalised_tegurid/mura/Aseriaru_tuulepark_sihtuuring_kokku.pdf (25.07.2022).

		<p>⁸² Samas.</p> <p>⁸³ RKHKo 3-3-1-15-16, p 15.</p> <p>⁸⁴ RKHKo 3-15-2232, p 1.</p> <p>⁸⁵ J. L. Hinman. Wind Farm Proximity and Property Values: A Poled hedonic Regression Analysis of Property Values in Central Illinois, lk 85. Kättesaadav: https://aeinews.org/aeiarchive/wind/winddocs/property/Hinman_2010%20Wind%20Farm%20Proximity%20and%20Property%20Values.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁸⁶ E. Geraint, F. Gianluca. The Social Acceptance of Wind Energy, lk 38-39. Kättesaadav: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103743/jrc103743_2016.7095_src_en_social%20acceptance%20of%20wind_am%20-%20gf%20final.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁸⁷ M. I. Dröes, H. R.A. Koster. Wind turbines, solar farms, and house prices, lk 2. Kättesaadav: https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0301421521001968?token=295348503CBC23A737C9432EABC2934A1D5D0DA2F00443394CF0E175271D0B32404FD17659F328236B065E1167C519C&originRegion=eu-west-1&originCreation=20220713063224 (25.07.2022).</p> <p>⁸⁸ H. Westlund, M. Wilhelmsson. The Socio-Economic Cost of Wind Turbines: A Swedish Case Study, lk 9-10. Kättesaadav: https://mdpi-res.com/d_attachment/sustainability/sustainability-13-06892/article_deploy/sustainability-13-06892-v2.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁸⁹ Kehtna valla ÜP ja KSH aruande eelnõu ettepanekud / arvamused, lk-d 19-20 ja 24. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/Planeeringulahendus/2022_05_23_Arvamuste_koondtabel.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁹⁰ RKPKJKo 5-21-3/11, p 40.</p> <p>⁹¹ KSH aruanne, lk 87. Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/Kehtna-Rapla/dokumendid/2022-01/2022_01_07_Kehtna_valla_%C3%BCIdplaneeringu_KSH_aruanne.pdf (25.07.2022).</p> <p>⁹² M. Otsmaa. Eestis on arendamisel kaheksa meretuuleparki. Kättesaadav: https://www.err.ee/1608195145/eestis-on-arendamisel-kaheksa-meretuuleparki (25.07.2022).</p> <p>⁹³ Samas.</p>	
27.	MTÜ Raikküla Mõis Ingliste Arendusselts TECHNOSOL OÜ (Inglise mõisa omanik) 26.07.2022 Nr 7-6/2020/220-147	MTÜ Raikküla Mõis, Ingliste Arendusselts ja TECHNOSOL OÜ – ettepanekud Kehtna valla üldplaneeringusse <p>MTÜ Raikküla Mõis, Ingliste Arendusselts ja TECHNOSOL OÜ esitavad kirjalikult oma arvamused ja teevad seitse ettepanekut Kehtna valla üldplaneeringu kohta avaliku väljapaneku jooksul järgmiselt:</p> <ol style="list-style-type: none"> Olete üldplaneeringu dokumentides, nt. Kehtna ÜP seletuskirjas, korduvalt toonud välja, et „Hobilennunduse lennuväljaks nähakse maa-ala ette Kumma küla põhjaosas (Kaarepere aleviku lähedal) väike- ja mudellennundusega tegelemiseks“. 	<p>1-3. Selgitame, et Kumma külasse ei kavandata üldplaneeringuga lennuvälja, millele kohalduks majandus- ja taristuministri määruse 26.05.2015 nr 50 nõuded. Lennuväljaku rajamine on</p>

		<p>Ettepanek: Nimetatud Kumma küla põhjaosasse (Kaerepere aleviku lähedale) ette nähtud lennuväljak tuleb märkida üldplaneeringu planeeringulahenduse kaardile. Või täpsustada, kas katastritunnusel: 29201:001:0581 märgitud juhtotstarve – kavandata „Liikluse maa-ala“ näol - on tegemist planeeritava lennuväljakuga?</p> <p>2. Nimetatud Kumma küla põhjaosasse ette nähtud lennuväljaku kohta on Kehtna ÜP seletuskirjas kirjas, et „Üldised kasutus- ja ehitustingimused. P. 3. Lennuväljaku kavandamisel tuleb tagada ohutus ja kooskõlastada tegevus Transpordiametiga. Tegevuse kavandamisel arvestada Rapla vallas asuva Kuusiku lennuvälja piirangupindadega, mis ulatuvad Kehtna valda.“.</p> <p>Ettepanek: Üldplaneeringu planeeringulahenduse kaardile tuleb viia nimetatud Kumma küla põhjaosasse ette nähtud lennuväljaku võimalikud vastavad piirangupinnad nagu Kuusiku lennuväljal. Juhime Teie tähelepanu sellele, et Eestis on olemasolevad, kehtestatud piirangupinnad lennuväljakutel minimaalse ulatusega 2,5 kilomeetrit.</p> <p>3. Kehtna üldplaneeringus on 6 potentsiaalselt tuuleenergia arendusala ja vaid 1 kavandata lennuväljak. Üldplaneeringus on tuuleenergia arendusalade kavandamisel ühe planeeritud tuuleenergia alana „T3“, suurusega u. 17 hektarit, Kumma külast lääne poole, Rapla valla piiri lähedal.</p> <p>Ettepanek: Kui üldplaneeringusse on sisse viidud Kumma küla põhjaosasse ette nähtud lennuväljaku vähemalt 2,5 kilomeetri ulatuses piirangupinnad või isegi, kui piirangupindasid hetkel ei olda valmis märkima - on olemas teadmine, et need peavad Eestis olema olemasolevatele lennuväljakutele tuginedes vähemalt 2,5 km lennuväljakust. Seega tuuleenergia arendusala „T3“ ja Kumma küla põhjaosa lennuväljaku ala on omavahel konfliktid maakasutused ja teeme ettepaneku tuuleala „T3“ kavandamisest loobuda.</p> <p>4. Nimetatud tuulepark „T3“ on riikliku kaitse all olevast Raikküla mõisast ja sellele kehtestatud kaitsevööndist u. 2,3 km kaugusel, Raikküla mõisa ajaloolisest rehehoonest jääb tuulepark „T3“ alla 2 km kaugusele. Raikküla mõisa pargist on korduvalt leitud kotka sulgi, küll on kotka liigid jäänud määramata. Ingliste ja Hõreda mõisate lähedal, kuhu planeeritakse Kehtna üldplaneeringuga tuuleparki „T1“, on viimastel aastatel nähtud musta-toonekurge.</p> <p>Dokumendis „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“ on kirjas, et „Kehtna valla tuuleenergia alade esmaseks analüüsiks kasutati järgmisi puhvreid: 2000 m puhver kotkaste ja must-toonekure püsielupaikadest;“.</p>	<p>võimalik ainult DP alusel ja perspektiivselt kavandata Kumma lennuväljak ei ole proportsionaalselt võrreldav Kuusiku lennuväljaga ning sellele ei rakendu lennuväljade piirangupinnad. ÜP koostamise käigus ei ole seatud Kumma lennuväljakut prioriteetsemaks tuuleparkidest ega vastupidi. Tuuleparkide planeerimisel tuleb arvestada lennuohutusega ning õhusõidukite käitamisel tuleb arvestada kõrgehitistega lähtuvalt kehtivatest õigusaktidest ja ohutusnõuetest.</p> <p>Selgitame, et lennuväljaku asukohaks on ette nähtud osa kü'st 29201:001:0581, millele on antud liikluse maa-ala otstarve.</p> <p>Alast T3 seega ei loobuta.</p> <p>4. Tuuleenergia potentsiaalne arenguala T3 on määratud väike-konnakotka teadaolevatest pesitsuskohtadest 2 km kaugusel, mis on ka Keskkonnaameti poolt soovitatav kauguspuhver antud liigi osas. Arvestatud</p>
--	--	--	--

		<p>Nagu on Rapla ja Kehtna valdade looduskeskkonna andmete kaardirakenduses vaadatav: https://arcg.is/5Dm9e , siis asub tuulepargist „T3“ u. 2 km kaugusel ka - Sooluste väikekonnakotka püsielupaik.</p> <p>Ettepanek: Tuulepargi „T3“ ja „T1“ kavandamisel tuleb tegeleda võimaliku mõjuga kotkastele ja must-toonekurgedele ning tuvastada elupaigakasutused piirkonnas ja seda mitte ainult Kehtna vaid ka Rapla valla territooriumil. Elupaiga tuvastamisel tuleb olulise mõju vältimiseks kasutada 2 km puhvervööndit tuuleenergia arendusaladest.</p> <p>5. Dokumendis - Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Aruande eelnõu 13.04.2022. P. 4.6.1 Mõju kultuurimälestistele, lk 95 on kirjas, et – „Arvestama peab, et tuulepargid on potentsiaalselt väga kaugele paistvad objektid ning nende visuaalse mõju hindamisel on vaja tähelepanu pöörata ka mõjule kultuuriväärtusega objektidele. Sealjuures võivad mõjutatud olla ka naabervaldades paiknevad kultuuriväärtusega alad.“ Nt. Kehtna valla tuulepargi „T3“ alast jääb Rapla valla piir 50 meetri kaugusele ning Rapla vallas asuv maakondliku tähtsusega väärtuslik maastik – Raikküla on 640 meetri kaugusel. Ja nagu eelnevalt nimetatud, siis tuulepark „T3“ on Raikküla mõisa kaitsevööndist u. 2,3 km kaugusel, Raikküla mõisa rehehoonest jääb tuulepark „T3“ alla 2 km kaugusele.</p> <p>Ettepanek: Teeme ettepaneku täiendada dokumenti - Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Aruande eelnõu 13.04.2022., lk 95 – järgmiselt – „Sealjuures on mõjutatud ka naabervaldades paiknevad kultuuriväärtusega alad ja väärtuslikud maastikud“.</p> <p>6. Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringute dokumendis: https://maakonnaplaneering.ee/wp-content/uploads/2021/08/Lisa-6.4.-Tuuleenergeetika-KSH-aruanne.pdf lk. 26 (28) on kirjas, et – „Käina vald /.../ määras 2000 m laiuse puhverala ka väärtuslike maastike ümber“. Rapla maakonnaplaneeringu 2030+: https://maakonnaplaneering.ee/wp-content/uploads/2021/10/1_seletuskiri.pdf kehtestatakse väärtuslikud maastikud järgmiselt – kohaliku tähtsusega, maakondliku tähtsusega ja potentsiaalse riikliku tähtsusega.</p> <p>Ettepanek: Teeme ettepaneku määrata Kehtna vallas asuvatele maakondliku tähtsusega ja potentsiaalse riikliku tähtsusega väärtuslike maastike ümber 2000 m puhverala. Nimetatud</p>	<p>on nii Kehtna kui Rapla vallas paiknevate elupaikadega.</p> <p>5. KSH aruannet täiendatakse järgnevalt: „Sealjuures võib mõju esineda ka naabervaldades paiknevatele kultuuriväärtusega aladele ja väärtuslikele maastikele“.</p> <p>6. Ettepanekuga ei arvestata. Väljaspool väärtuslikku maastiku paikneva tuulepargi mõju väärtuslikule maastikule saab olla eeskätt visuaalne – st muutuvad väärtuslikud vaated. Vaadete muutumine sõltub aga väga olulisel määral reljeefist ja maakasutusest (mets, avatud põllumaa,</p>
--	--	--	---

		<p>kõige väärtuslikumate maastike puhverala võtta arvesse tuuleenergia arendusalade kavandamisel.</p> <p>7. MTÜ Raikküla Mõis esitas oma viimased ettepanekud Kehtna üldplaneeringu kohta 14. juunil 2022. a. digiallkirjaga aadressil kehtna@kehtna.ee, aga kuna Kehtna valla üldplaneeringu avalik väljapanek toimub 15.06.2022 – 25.07.2022 ning valla üldplaneeringu kohta saab avaliku väljapaneku jooksul esitada kirjalikult arvamusi vallavalitsuse meilile: kehtna@kehtna.ee, siis esitame oma vastavad ettepanekud täiendustega uuesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raikküla valla üldplaneeringus on nimetatud „Raikküla mõisakompleksi rekreatiivse väärtusega piirkonnaks“ ja seda, et „pidevalt tuleb tähelepanu all hoida rekreatiivsete tegurite väärtustamist (säilimist, kaitset, eksponeerimist)“. <p>Ingliste kandi arengukavades on Ingliste mõisa pargi, Ingliste mõisa ja Ingliste mõisa kultuuriaida taastamine olnud alati üheks peamiseks eesmärgiks.</p> <p>Ingliste ja Raikküla mõisate tähtsust ja avalikku huvi on kajastatud paljudes Raplamaa arengudokumentides, nagu Kehtna valla arengukavas 2021-2024, Rapla valla arengukavas aastateks 2018-2025, Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ ja mujal.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MTÜ Raikküla Mõis on avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing, mille eesmärgiks on Raikküla mõisa arendamine. Aastas külastab Raikküla mõisa umbes 9000 inimest. Raikküla mõisa on aastate jooksul korduvalt tunnustatud avalikkusele suunatud tegevuste eest nii piirkondlikul kui üleriiklikul tasandil. <p>Ingliste Arendusselts on loodud samuti avalikes huvides tegutseva mittetulundusühinguna, mille eesmärgiks on edendada terve piirkonna elu. Kehtna vald on korduvalt tunnustanud Ingliste mõisa kui ka aida arendamist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingliste mõisas toimub palju erinevaid avalikkusele mõeldud üritusi - külapäevad, kogupereüritused „Tori hobusega Inglistel“, traditsiooniline verivorstifestival, teatrietendused, näitused, käsitööringid, perekondlike sündmuste tähistamine. Nendelt üritustelt on tulnud osa võtma ka väljastpoolt Eestit. <p>Raikküla mõisas on palju avalikkusele suunatud tegevusi – vt. www.raikkylamois.ee ning kastellihoone saalis toimuvad juba aastaid suuremad rahvaüritused, avalikkusele on avatud park. Raikküla mõisa ajalugu on seotud maailmakuulsate isikutega, nagu perekond Keyserlingid, Johann Sebastian Bach, Otto von Bismarck, Charles Darwin jt. Seega on tegemist kultuuriajaloolise paigaga, mille tähtsus on ülemaailmne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehtna valla üldplaneeringu dokumendis on kirjas, et „Selgetes ilmastikuoludes ja avatud vaatekoridoride korral võib tuulepark olla nähtav u kuni 35 km kaugusele“, oleme seisukohal, et elamualade puhver 1000 meetrit on liiga väike. Kuna nii Raikküla kui ka Ingliste mõisate lähedale on planeeringu järgi võimalik rajada üle 150 m kõrguseid tuulikuid piiranguteta, siis tegelik vajalik minimaalne puhver ajas vaid kasvab koos tootmises olevate tuulikute mõõtmete pideva kasvuga. 	<p>tiheasustusala). Arvestades kõrgendatud vajadust leida üldplaneeringutes tuuleparkide rajamiseks potentsiaalselt sobilikke alasid ei ole asjakohane niivõrd ulatuslike alade välistamist kui realselt ei pruugi tuulepark väärtusliku maastiku olulisi vaateid mõjutada.</p> <p>7. Ettepanekuga ei arvestata. Mõju mõisatele sõltub suuresti sellest kas mõisale või mõisa juurest avanevaid olulisi vaateid tuulepark muudab. Kuna Eesti mõisaid ümbritsevad sageli mõisapargid (sh Raikküla ja Ingliste mõisa), siis ei saa vaadete muutust hinnata ainult kauguse põhjal, vaid see celdab nähtavusanalüüsi ja visualiseeringute koostamist, mis on tuulepargi DP KSH tasemel hinnatav (ÜP seab ka vastava tingimuse). Kaugvaated mõisa juurest või mõisale sageli puuduvad, seega ei ole asjakohane välistada tuuleenergeetika arendusalad 5 km raadiuses riiklike mälestistena kaitse all olevatest ja Raplamaa</p>
--	--	--	--

		<p>Eelkirjeldatud meie seisukohta kinnitate ka oma dokumendis „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“ järgmiselt – „Arvestades tuulikute muutuvaid parameetreid võib ilmselt tuuliku parameetritest sõltuvaid kauguspiiranguid pidada mõnevõrra põhjendatumateks kui konstantseid kaugusnorme“.</p> <p>Sellise kirjeldatud tuulepargi „T3“ rajamise plaan ei ole vastutustundlik Raela ja Raikküla väärtuslikus elupiirkonnas ja atraktiivses turismipiirkonnas ega maakondliku tähtsusega väärtuslike maastike Kumma-Kaerepere ja Raikküla vahel. Samuti ei ole tuulepargi „T1“ kavandamine looduskaitse alla oleva ja väärtuslikul maastikul asuva Ingliste mõisa lähedale, kus (Kehtna arengukava järgi) peamised väärtused on looduslikud- ja kultuuriväärtused, mis vajavad säilitamist.</p> <p>Uue keskkonnatasude seaduse muudatusega arvestatakse tuulepargi mõjualaks kuni 3 km, selle raadiuses hakkaks maismaa tuulikupidajatelt hüvitist saama seal elavad inimesed. Kes ja kuidas kompenseerib Raplamaale saamata jääva turismitulude nende inimeste eest, kes loobuvad mõisate külastustest tuulikuparkide tõttu? Arvesse tuleb võtta, et tervel piirkonnal oleks palju rohkem võita mõisatest, kui turismi potentsiaalsetest üle-eestilistest tõmbekeskustest, mis uuringute järgi võiks tuua maakonna inimestele aastas miljoneid eurosid lisatulu (Raplamaa Sõnumid, 1.06.2022 artikkel „Raplamaa otsib turismivaldkonnas sobivaid partnereid“). Euroopa praktikas on kultuuripärandi puhul teada, et iga avaliku sektori investeeritud euro panustab mitmekordselt tagasi kohaliku majandusse, näiteks Prantsusmaal toob avaliku sektori 1 euro kultuuripärandisse, hinnanguliselt tagasi 8 eurot kohaliku majandusse. Dokumendis „European Heritage Alliance Manifesto“ https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2020/07/2020_EE_-EUROPEAN_HERITAGE_ALLIANCE_MANIFESTO.pdf on kirjas, et kultuuripärandisse investeerimine tähendab investeerimist ka rahva tervisesse, heaolusse ja inimeste elukvaliteedi parandamisse. Uuringud kinnitavad, et just nimelt mõisad huvitavad külastajaid Eestis ka kõige rohkem, vt. dokument „Pärandturism Eestis: potentsiaal ja arenguvõimalused“, 2021 https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2021/04/ParanditurismEestis-2021.pdf</p> <p>Ettepanek: Kehtna valla tuuleparkide rajamine mõisatele liiga lähedale mõjub äärmiselt kahjulikult mõisatele kui avalikus kasutuses olevatele kõrge rekreatiivse väärtusega piirkondadele, Raplamaa väärtuslikele maastikele. Nagu Kehtna üldplaneeringus kirjas, siis: „Selgetes ilmastikuoludes ja avatud vaatekoridoride korral võib tuulepark olla nähtav u kuni 35 km kaugusele“. Selliste tuuleparkide rajamise plaan ei ole vastutustundlik potentsiaalsetes rahvusvahelise tähtsusega turismipiirkondades. Riiklikesse kultuuriväärtustesse investeerimine muutub mõttetuks, külastajad ei tule rikutud mõisamiljõosse tuulikute lähedusse puhkama. Miks soovitakse loobuda turismi potentsiaalsetest miljonitest Raplamaale? Kes kompenseerib tuuleparkide rajamisel mõisatele saamata jääva turismitulude?</p>	<p>väärtuslikel maastikel asuvaid mõisaansambleid. Tegu oleks väga ulatusliku piiranguga. Selgitame ka, et ei saa eeldada, et tuulepargi paiknemine mõisa läheduses mõjutaks alati ja ebasoodsalt mõisa kasutamist või selle turismiväärtust. Eestis on tuulepargi lähialal paiknevaks mõisaks nt Kalvi mõis, mis on tuulikust 2.6 km kaugusel ja puudub igasugune info, et tuulepark kuidagi mõisa tegutsemist piiraks.</p> <p>T3 väljajätmise ettepanekuga ei arvestata.</p>
--	--	---	--

		<p>Palume arvesse võtta ülaltoodut ja teeme ettepaneku täiendada Kehtna valla üldplaneeringut järgmiselt – „Välistada tuuleenergeetika arendusalad 5 km raadiuses riiklike mälestistena kaitse all olevatest ja Raplamaa väärtuslikel maastikel asuvatest mõisaansamblistest“.</p>	
28.	<p>Toivo Sepp 26.07.2022 Nr 7-6/2020/220-148</p>	<p>Seisukohad Kehtna valla üldplaneeringu eelnõu kohta</p> <p>1. Kirjutasin väärtusliku põllumajandusmaa kasutustingimuste teemal 06.07.2022, palun seda arvestada kui ettepanekut. Minu arvamust ei ole seni selles osas üldplaneeringu koostamisel arvestatud.</p> <p>2. 23.02.2022 kirjutasin (varasemates kirjades olen ka seda teemat puudutanud):</p> <p>"1. Teen ettepaneku lisada Kehtna valla üldplaneeringu seletuskirja "Kultuuriväärtuslike objektide kaitse- ja kasutamistingimused" alla : "Looduslike pühapaikade kaitsmise korraldamisel lähtutakse Rahvusvahelise Looduskaitseliidu (IUCN) juhendi "Looduslikud pühapaigad. Juhend kaitsealade valitsejatele" suunistest. Looduslikud pühapaigad säilitada. Arendustegevusega ei ole lubatud kahjustada looduslikke pühapaiku." Juhend on leitav [https://www.iucn.org/content/looduslikud-puhapaigad-juhend-kaitsealade-valitsejatele]. Eesti on juhendi heaks kiitnud 2008. aastal."</p> <p>01.06.2022 mulle saadetud arvamuste koondtabelis oli valla seiskoht märgitud järgmiselt:</p> <p>"1. Nimetatud juhend on suunatud kaitsealade valitsejatele. Planeeringuga ei kohustata kaitsealade valitsejaid antud juhendit järgima. Seetõttu juhendit seletuskirja ei lisata."</p> <p>Jään ettepaneku juurde. Minu arvamust ei ole seni selles osas üldplaneeringu koostamisel arvestatud. Sellele ettepanekule ei ole täies mahus vastatud. Vastatud ei ole ettepaneku osale, et üldplaneeringu seletuskirja lisataks: "Looduslikud pühapaigad säilitada. Arendustegevusega ei ole lubatud kahjustada looduslikke pühapaiku." Leian, et minu arvamust ei ole seni selles osas üldplaneeringu koostamisel arvestatud.</p> <p>Lisaks kirjutasin 10.09.2021:</p> <p>/.../</p> <p>"Arvestada maakasutuse kavandamisel looduslike pühapaikadega. Paljud neist ei ole muinsuskaitse all või on seda osaliselt."</p>	<p>1. Ettepanekule 06.07.2022 on vastatud tabelis eespool.</p> <p>2.</p> <p>Üldplaneeringusse lisatakse looduslike pühapaikade käsitus. Pühapaikadele, mis on mälestisena kaitse all, tagab kaitse MUKS. Pühapaikadele, mis ei ole mälestistena arvel, kohaldatakse analoogseid tingimusi pärandkultuuri objektidele – enamuse mitte kaitse all olevaid pühapaiku vallas kajastuvad juba ÜP's käsitletud pärandkultuuriobjektide registris.</p>

		<p>/.../</p> <p>ja 12.10.2021:</p> <p>/.../</p> <p>"Nagu 10.09.2021 ettepanekus kirjutasin, siis paljud looduslikud pühapaigad ei ole muinsuskaitse all või on seda osaliselt. Näiteks Kehtna vallas (Vändra kihelkonnas) Kastna hiemägi ei ole muinsuskaitse all, looduskaitse all on vaid Kastna hiiepärn üksikobjektina. Metsandusliku pärandkultuuri inventuur oli üldisem ja suur osa pühapaikadest selle inventuuri käigus välja ei tulnud. Sellest tulenevalt teen ettepaneku üldplaneeringus arvestada ka Muinsuskaitseameti poolt korraldatud Rapla ja Vändra kihelkondade looduslike pühapaikade inventuuride tulemusi ja Hiite Maja Sihtasutuse poolt korraldatud Juuru kihelkonna looduslike pühapaikade inventuuri tulemusi, teemast on kirjutatud nt siin: https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=raplamaasonumid20170405.2.18.3 ja siin: https://www.hiis.ee/projektid. Looduslike pühapaikadega arvestamine maakasutuse planeerimisel on oluline, et vältida kultuuripärandi kahjustamist ja konflikte. Looduslike pühapaikade puhul on üldplaneeringu kontekstis minu hinnangul oluline eelkõige nende säilimine ja võimalus neid külastada häirimatult. Looduslike pühapaikade täpse asukoha avaldamisel tuleks olla ettevaatlik, et vältida liigset külastamist, pühapaiga külastajate ja kohalike elanike segamist, jne. Küll aga tuleks arvestada maakasutuse planeerimisel üldplaneeringus pühapaikadega."</p> <p>/.../</p> <p>Olenemata sellest, kas üldplaneeringusse lisatakse viide Rahvusvahelise Looduskaitseleidi juhendile või mitte, on oluline üldplaneeringus sätestada pühapaikade kaitsmise vajadus.</p> <p>---</p> <p>Miks võiks Kehtna vald lähtuda juhendist "Looduslikud pühapaigad. Juhend kaitsealade valitsejatele"?</p> <p>Kehtna vald omab paljudes pühapaikades puudutavates küsimustes otsustaja rolli ja korraldab kaasamist, seega peab ta paratamatult arvestama ka looduslike pühapaikade kaitsmise vajadusega. Juhend pakub asjalikke suuniseid, kuidas pühapaikad hoida. Seega leian, et pühapaikade säilimise huvides saaks Kehtna vald lähtuda juhendi "Looduslikud pühapaigad. Juhend kaitsealade valitsejatele" põhimõtetest ja suunistest ja sellel oleks looduslike pühapaikade säilimisele</p>	<p>Selgitame, et Muinsuskaitseameti andmetel on kaitse all nii Kastna hiemägi kui ka Kastna Hiiepärn (kaitstava looduse üksikobjektid KLO4000577 ja KLO4000579).</p> <p>Leiame, et üldplaneeringu täpsustamises on vajalik anda üldplaneeringuga</p>
--	--	---	--

		<p>positiivne mõju. Nagu kirjutasin 10.09.2021 ja 12.10.2021, paljud pühapaigad ei ole muinsuskaitse all või on seda osaliselt.</p> <p>Põhimõtted juhendis "Looduslikud pühapaigad. Juhend kaitsealade valitsejatele" on järgmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. põhimõte: Tunnustada looduslikke pühapaiku, mis juba asuvad kaitsealadel. 2. põhimõte: Arvestada planeerimise käigus ja kaitsekorralduskavades kaitsealadel asuvate looduslike pühapaikadega. 3. põhimõte: Soodustada huvirühmade nõusolekut, osalust, kaasatust ja koostööd. 4. põhimõte: Parandada teadmisi ja arusaamist looduslikest pühapaikadest. 5. põhimõte: Kaitsta looduslikke pühapaiku, võimaldades samal ajal sobivat juurdepääsu ja kasutust. 6. põhimõte: Austada asjakohases riikliku poliitika raamistikus looduslike pühapaikade eestkostjate õigusi. <p>---</p>	<p>täpsusastmes ja planeeringu võimalusi arvestavad tingimused. Vastavalt eespool toodule lisatakse looduslike pühapaikade käsitus ÜP'sse.</p> <p>ÜP raames toodud juhendiga ei arvestata. Leiame, et ÜP's ei ole otstarbekas jaotada pühapaiku kaitsealadel ja väljaspool kaitsealasid paiknevateks objektideks ning seada selle põhjal tingimusi. Sisuliselt ei ole üldplaneeringu täpsusastet ja meetmeid arvestades võimalik teatud väljatoodud põhimõtteid saavutada. Üldplaneeringus kajastamine toetab üldiselt pühapaikade tunnustamist ja teadmisi nendest.</p>
29.	<p>OÜ Kehtna Manor Erki Arakas 26.07.2022 Nr 7-6/2020/220-149</p>	<p>OÜ Kehtna Manor-le kuuluvad Kehtna vallas kinnistud (s.h. Kehtna mõisa peahoone), mille lähiala suhtes on uues üldplaneeringus kavandatud senise maakasutuse juhtotstarbe muudatused.</p> <p>Käesolevaga esitab Kehtna Manor OÜ alljärgneva arvamuse ja ettepanekud vastuvõetud Kehtna Valla üldplaneeringule:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Määrata kogu Kehtna mõisapargi miljööväärtuslikule alale jääva Tootmise maa-ala (T) juhtotstarbe asemel maakasutuse juhtotstarbeks Äri- ja tootmise maa-ala (ÄT). <p>Põhjendus: Äri- ja tootmise maa-ala (ÄT) juhtotstarve annab alale paindlikuma maakasutuse ning on miljööväärtuslikule alale sobivam, kui nn. „tavaline“ Tootmise maa-ala (T), mis on miljööväärtuslikul alal mistahes häiringuid rohkem põhjustav. Ühtlasi jääks Äri- ja tootmise maa-ala (ÄT) ka puhvriks Tootmise maa-ala (T) vahele ning annaks mõisapargi arengule rohkem võimalusi.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planeeringus arvestatakse ettepanekut käesolevale maaomanikule kuuluva kinnistu osas (vt punkt 2). Teised maaomanikud ei ole muutuseks soovi avaldanud.

		<p>2. Juhul, kui Kehtna vald ei nõustu punktis 1. toodud ettepanekuga, määrata vähemalt Tiigi tn 18 kinnistu (kat. tunnus 29202:001:0890) osas maa juhtotstarbeks Äri- ja tootmise maa-ala (ÄT).</p> <p>3. Määrata miljööväärtuslikul alal planeeritavate korterelamute koormusindeks minimaalselt 800 m2/ korter (elamuühik).</p> <p>Põhjendus: Kehtna valla üldplaneeringu lahendus ei näe ette korterelamumaale koormusindeksi määramist (sätestatud on vaid ridaelamu koormusindeks). Võimalike vaidluste ärahoidmiseks on soovitatav siiski anda selge suunis korterelamute planeerimise parameetrite kohta ja määrata koormusindeks kõigi planeeritavate korterelamute suhtes. Kehtna vallas on piisavalt palju korterelamute tarbeks sobilikku maad, mistõttu peaks miljööväärtuslikule alale korterelamute rajamise võimaldamine olema erand. Võimalik tihedamalt asustatud (senisest rohkem elamuühikuid m2 kohta) korterelamu rajamise võimaldamine s.h. Segaotstarbega maa-alale (S) miljööväärtuslikul alal paikneva olemasoleva hoonestuse (Kehtna mõisa peahoone vahetu naabus) kõrvale võib tekitada mistahes negatiivseid häiringuid seda nii olemasolevate hoonete kui ka rajatavate elamuühikute kasutajatele. Üksikud elamuühikud on mõistlikud ja pakuvad maa-alale üldplaneeringus taotletud laialdasemat kasutusvõimalust, kuid täiesti põhjendamatu on miljööväärtuslike alade nn. tihendamine uute elamuühikute arvel. Seetõttu on mõistlik määrata miljööväärtusliku ala suhtes kehtiv keskmisest oluliselt suurem koormusindeks ning lisada üldplaneeringusse täpsustus, et miljööväärtuslikule alale korterelamu funktsiooni määramisel tuleks lähtuda koormusindeksist 800m2 / korter (toodud suuruse ettepanek lähtub põhimõttest et see on nn. tavapärasest koormusindeksist oluliselt suurem ehk maa-ala vähem koormav).</p> <p>Palun teavitada Üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu ajast ja kohast.</p>	<p>2. Ettepanekuga arvestatakse.</p> <p>3. Kehtna alevikus asub kolm miljööala – Staadioni tn elamute, Kehtna mõisasüdame ja Kehtna MTK peahoone miljööalad.</p> <p>ÜP järgi on korterelamu rajamise võimalus ka Kehtna mõisasüdamel, segahoonestuse juhtotstarbega aladel.</p> <p>Selgitame, et antud aladel ei ole koormusindeksi määramine otstarbekas, kuna S otstarve on antud hoonetele, mis on kas mälestised, asuvad mõisa kui ehitismälestise territooriumil või selle piiranguvööndis. Tulevalt sellest rakenduvad miljööalale niigi muinsuskaitsest tulenevad piirangud ja tingimused, mis suunavad hoonestuse sobivust, mahtu jms aspekte. Leiame, et väljakujunenud mõisasüdamel ei ole olemasolevat asustus- ja krundistruktuuri ning</p>
--	--	--	---

			hoonestust arvestades otstarbekas veel täiendava tingimuse seadmine korterelamu koormusindeksi näol.
--	--	--	--